

20.3.2025

Eolus Energy Oy
Työpajankatu 13 B
00580 Helsinki

Arviointiohjelma saapunut 13.1.2025

Elättivaaran tuulivoimahanke, ympäristövaikutusten arviointiohjelma, Rovaniemi

Yhteystiedot

Hankkeesta vastaava

Eolus Energy Oy
Työpajankatu 13 B, 00580 Helsinki
Yhteyshenkilö: Oka Nuutinen (puh. 040 3581 145)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@eolus.com

YVA-konsultti

Sweco Finland Oy
Ilmalantori 4, 00240 Helsinki
Yhteyshenkilö: Jussi-Pekka Manner (puh. 040 5257 063)
Sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@sweco.fi

Yhteysviranomainen

Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Hallituskatu 3 B, 96100 Rovaniemi
Yhteyshenkilö: Marja Anttonen (puh. 029 5037 134)
sähköpostiosoite: etunimi.sukunimi@ely-keskus.fi

20.3.2025

Sisällysluettelo

Yhteystiedot	1
Hankkeesta vastaava	1
YVA-konsultti	1
Yhteysviranomainen	1
Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehdoista	4
Ympäristövaikutusten arviointimenettely	5
Ennakkoneuvottelu	6
Arviointiohjelmasta kuuleminen	7
Yleisötilaisuus	7
Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet	9
Yhteenvedo lausunnoista	10
Yhteenvedo mielipiteistä	24
Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta	27
Hankekuvaus	27
Hankkeen vaihtoehdot	28
Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta	29
Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin	30
Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin	30
Kaavoitus	30
Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi	31
Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu	32
Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet	32
Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset	34
Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät	36
Yleistä	36
Maankäyttö, yhdyskuntarakenne ja liikenne	37
Luontoympäristö	39
Linnusto	40
Luontodirektiivin liitteen IV lajit, riistalajit ja muu eläimistö	42
Kasvillisuus ja luontotyypit	43
Luonnonsuojelualueet	44
Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö	44
Arkeologinen kulttuuriperintö	48
Melu ja välike	49
Ihmisten elinolot, viihtyvyys ja virkistyskäyttö	50
Maa- ja kallioperä	51
Maa-ainesten otto	52
Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut vesiluontotyypit	53
Vesistövaikutukset	54
Poronhoito	55
Vaikutukset aineelliseen omaisuuteen	57
Ilmastovaikutukset	57
Viestintäyhteydet, puolustusvoimien toiminta ja tutkat	58
Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen ja arvio ympäristöriskeistä	59

20.3.2025

Yhteisvaikutukset.....	60
Vaikutukset toiminnan jälkeen	61
Hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset.....	61
Merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen, ehkäiseminen, rajoittaminen tai poistaminen	62
Vaikutusten seuranta	62
Osallistumisen järjestäminen.....	63
Raportointi	63
Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys	64
Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen	65
Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus	65
Sovelletut oikeusohjeet	65
Asiakirjan hyväksyminen.....	65

20.3.2025

Hankkeesta vastaavan kuvaus hankkeesta ja sen vaihtoehtoista

Tuulivoimahanke sijoittuu Rovaniemen kaupungin Elättivaaran alueelle. Tuotantoalueen rajalta etäisyys Rovaniemen keskustaan on noin 65 km, Auttin asutusalueelle 4 km, Auttin kylään 7,5 km ja Juotasniemen kylään 9,5 km. Etäisyys Ranua Teerivaaran kylään on 2,5 km ja Piittisvaaran kylään 8 km. Kemijärven keskustaan etäisyys on 55 km ja Ranuan keskustaan 41 km.

Elättivaaran tuotantoalueelle toteutetaan enintään 13 tuulivoimalaa (VE 1). Tuotantoalueen koko on noin 890 hehtaaria. Hankkeessa suunnitellaan tuulivoimaloita, joiden yksikköteho on enintään 10 MW ja kokonaiskorkeus enintään 250 metriä. Voimaloiden muut mitat tarkentuvat myöhemmin kuitenkin niin, että napakorkeus on enintään 170 metriä, roottorin halkaisija enintään 185 metriä ja lavan pituus enintään 92,5 m. Elättivaaran tuulivoimahankkeen kokonaisteho on korkeintaan 130 MW ja se koostuu yhteensä enintään 13 tuulivoimalasta perustuksineen, tuulivoimaloiden välisistä huoltoteistä, tuulivoimaloiden välisistä maakaapeleista sekä tuotantoalueelle sijoitettavasta sähköasemasta. Vaihtoehdolle VE1 tarkastellaan vaihtoehtoina seuraavia:

VE0: Hanketta ei toteuteta

VE2: Toteutetaan 11 tuulivoimalan hanke

Tuulivoimala koostuu perustusten päälle asennettavasta tornista, roottorista lapoineen, ja konehuoneesta eli nasellista. Voimaloiden tornin rakenteelle esitetään erilaisia mahdollisia ratkaisuja samoin kuin voimaloiden perustamistavalle ja lentoestevaloille. Tuulivoimalat varustetaan lentoestemerkinnoin Ilmailuhallinnon määräysten mukaisesti. Arviointiselostuksessa esitetään arvio muun muassa perustuksia varten tarvittavista maa-ainesmääristä sekä aineiden saatavuudesta.

Tuulivoimahankkeen sähkönsiirron vaihtoehtoina tutkitaan ilmajohtoreittejä tuotantoalueen viereen sijoittuvien ja Pirttikosken sähköasemalle päättyvien Fingridin Pirttikoski-Pikkarala 400 kV ja Caruna Oy:n Pirttikoski-Ranua 110 kV voimajohtojen rinnalle. Ilmajohtona suunnitellun sähkönsiirtolinjan (110 kV) alkupiste on tuotantoalueen luoteiskulmassa. Suunniteltu voimajohto sijoittuu Fingridin 400kV ja Caruna Oy:n Pirttikoski-Ranua 110 kV voimajohtojen rinnalle itäpuolelle samaan johtokäytävään noin 10 kilometrin matkalla Pirttikosken sähköasemalle asti. Uuden ilmajohtoreitin pituus on yhteensä noin 12,5 kilometriä (SVE1). Sähköverkkoliitynnän osalta tarkastellaan vaihtoehtona seuraavaa:

SVE2: Ilmajohtona suunnitellun sähkönsiirtolinjan (110 kV) alkupiste on tuotantoalueen keskiosissa. Suunniteltu voimajohto sijoittuu Fingridin 400kV ja Caruna Oy:n Pirttikoski-Ranua 110 kV voimajohtojen rinnalle itäpuolelle samaan johtokäytävään noin 6

20.3.2025

kilometrin matkalla. Vaihtoehto kiertää uudessa maastokäytävässä, Pirttikosken alueen asutuksen. Vaihtoehdon SVE2 päätepisteenä on vaihtoehdon SVE1 tavoin Pirttikosken sähköasema. Uuden ilmajohtoreitin pituus on yhteensä noin 16 kilometriä.

Voimajohdon teknistä rakennetta, kuten pylvästyyppejä, pylväsvälejä, johtimia jne. ei kuvata. Voimajohto käsittää teknisen rakenteen lisäksi voimajohdon alla olevan maa-alueen, eli niin sanotun johtoalueen. Johtoalue on se alue, johon johdon omistaja on lunastanut rajoitetun käyttöoikeuden. Se antaa oikeuksia johtoalueen käyttöön ja asettaa samalla maanomistajille rajoituksia johtoalueen vapaaseen käyttöön. 110 kV:n voimajohdon johtoalueen leveys uudessa maastokäytävässä on 46 m, jonka muodostavat 26 m leveä johtoaukea, sekä johtoaukan molemmin puolin sijaitsevat 10 m reunavyöhykkeet. Nykyisten voimajohtojen rinnalle sijoittuessaan uutta johtoaukeaa tarvitaan 13 m ja lisäksi 10 m reunavyöhyke, jonka etureunassa puuston korkeus on 10 m ja takareunassa 20 m.

Tuulivoimaloiden tuotantoalueen sisäinen sähkönsiirto toteutetaan maakaapeleilla. Maakaapelit sijoitetaan pääasiassa huoltoteiden yhteyteen kaivettaviin kaapeliojiin. Hankkeen sähköasemaa tai sen tilantarvetta ei kuvata. Sähköasema aidataan. Sähköasemalle on esitetty kartalla kaksi vaihtoehtoista sijaintia. Vaihtoehdot on sidottu voimajohdon vaihtoehtoihin niin, että lähempänä olemassa olevia voimajohtoja sijaitsee vaihtoehdon SVE 1 sähköasema ja keskellä hankealuetta vaihtoehdon SVE 2:n sähköasema.

Rakennettavat tiet mitoitetaan tuulivoimatoimittajien vaatimusten mukaisesti. Tiealueen leveyden tulee olla noin 10–20 metriä, ja kantavan alueen 4–6 metriä. Mutkien on oltava riittävän loivia ja lisäksi on otettava huomioon pitkien kuljetusten peräilytykset. Tuulivoimaloiden osien väliaikaista säilyttämistä ja nosturin työskentelyä varten puusto raivataan yleensä noin hehtaarin alueelta. Jokaisen tuulivoimalan yhteyteen rakennetaan kivimurskeesta suurehko, tasattu ja tiivistetty nosturipaikka, jonka päällä on kantava sorakerros. Tarvittavien nosturipaikkojen pinta-ala vaihtelee noin 1–2 ha välillä maaperäolosuhteiden ja nosturityypin mukaan.

Ympäristövaikutusten arviointimenettely

Ympäristövaikutusten arviointimenettelystä annetun lain (YVA-laki, 252/2017) tavoitteena on edistää ympäristövaikutusten arviointia ja arvioinnin yhtenäistä huomioon ottamista suunnittelussa ja päätöksenteossa sekä samalla lisätä kaikkien tiedon saantia ja osallistumismahdollisuuksia. Ympäristövaikutusten arviointimenettelyä (YVA-menettely) sovelletaan hankkeisiin ja niiden muutoksiin, joilla todennäköisesti on merkittäviä ympäristövaikutuksia. YVA-lain liitteen 1 kohdan 7e) mukaan YVA-menettelyä sovelletaan tuulivoimahankkeisiin, kun yksittäisten laitosten lukumäärä on vähintään 10 kappaletta tai kokonaisteho vähintään 45 MW.

20.3.2025

Hankkeesta vastaavan on YVA-lain 16 §:n mukaan toimitettava ympäristövaikutusten arviointiohjelma yhteysviranomaiselle. Arviointiohjelman tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta ja sen kohtuullisista vaihtoehtoista, kuvaus ympäristön nykytilasta, ehdotus arvioitavista ympäristövaikutuksista ja niiden selvittämisestä sekä suunnitelma arviointimenettelyn järjestämisestä. Arviointiohjelman sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (YVA-asetus, 277/2017). Yhteysviranomainen huolehtii siitä, että arviointiohjelmasta pyydetään lausunnot ja varataan tilaisuus mielipiteiden esittämiselle. Yhteysviranomainen antaa hankkeesta vastaavalle lausunnon arviointiohjelmasta.

Hankkeesta vastaava laatii ympäristövaikutusten arviointiselostuksen (YVA-selostus) arviointiohjelman ja yhteysviranomaisen siitä antaman lausunnon pohjalta. YVA-lain 19 §:n mukaan arviointiselostuksen tulee sisältää tarvittavat tiedot hankkeesta, kuvauksen ympäristön nykytilasta, kuvauksen hankkeen ja sen kohtuullisten vaihtoehtojen todennäköisesti merkittävistä ympäristövaikutuksista, niiden lieventämisestä, seurannasta ja vaihtoehtojen vertailusta, tiedot ympäristövaikutusten arviointimenettelyn toteuttamisesta ja yleistajuisen yhteenvedon. Arviointiselostuksen sisällöstä säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Yhteysviranomaisen on huolehdittava siitä, että myös arviointiselostuksesta pyydetään tarvittavat lausunnot ja varataan mahdollisuus mielipiteiden esittämiseen. Yhteysviranomainen tarkistaa arviointiselostuksen riittävyys ja laadun sekä laatii tämän jälkeen perustellun päätelmän hankkeen merkittävistä ympäristövaikutuksista.

Lupahakemukseen on ennen päätöksentekoa liitettävä ympäristövaikutusten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä. Lupapäätökseen on sisällytettävä perusteltu päätelmä, ja siinä on otettava huomioon arviointiselostusta koskevat kuulemisten tulokset. Päätöksestä on käytävä ilmi, miten arviointiselostus ja perusteltu päätelmä on otettu huomioon.

Eolus Energy Oy on 13.1.2025 toimittanut Lapin elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselle (ELY-keskus) ympäristövaikutusten arviointiohjelman. Lapin ELY-keskus antaa tämän lausunnon YVA-lain mukaisena yhteysviranomaisena.

Ennakkoneuvottelu

Hankkeesta järjestettiin YVA-lain 8 §:n mukainen ennakkoneuvottelu 3.10.2024 edistämään muun muassa hankkeen vaatimien arviointi-, suunnittelu- ja lupamenettelyjen kokonaisuuden hallintaa, sekä hankkeesta vastaavan ja viranomaisten välistä tiedonvaihtoa. Ennakkoneuvotteluun osallistuivat Lapin ELY-keskus, Rovaniemen kaupunki, Posion kunta, Kemijärven kaupunki, Rovakaaren ympäristöterveydenhuolto, Rovaniemen ympäristönsuojelu, Lapin liitto, Lapin maakuntamuseo, Paliskuntain yhdistys, Eolus Energy Oy sekä Sweco Finland Oy.

20.3.2025

Ennakkoneuvottelusta on laadittu muistio. Ennakkoneuvotteluja voidaan pitää tarpeen mukaan myös myöhemmin YVA-menettelyn aikana.

Arviointiohjelmasta kuuleminen

Yhteysviranomaisen kuulutti arviointiohjelmasta ja sen nähtävillä olostä sekä mielipiteiden esittämisen mahdollisuudesta julkisella kuulutuksella 22.1.2025. Kuulutus julkaistiin Lapin ELY-keskuksen verkkosivuilla. Arviointiohjelma ja kuulutus julkaistiin lisäksi ympäristöhallinnon verkkosivuilla <https://www.ymparisto.fi/elattivaaran-tuulivoimahanke-YVA>. Kuulutus lähetettiin 17.1.2025 Rovaniemen ja Kemijärven kaupungeille sekä Ranuan ja Posion kunnille julkaistavaksi niiden verkkosivuilla. Kuulutuksesta tiedotettiin Lapin Kansa, Uusi Rovaniemi, Kuriiri ja Koti-Lappi -lehdissä julkaistuilla ilmoituksilla 22.1.2025.

Arviointiohjelmaan on voinut tutustua kuulemisaikana paperimuodossa Rovaniemen kaupungin palvelupisteessä, Ranuan ja Posion kunnanvirastoilla, Kemijärven kaupungin palvelupisteessä sekä Lapin ELY-keskuksessa. Lisäksi arviointiohjelma on ollut paperimuodossa nähtävillä Rovaniemen Asemakirjastossa, Ranuan ja Posion kunnankirjastoissa sekä Kemijärven kaupunginkirjastossa.

Yleisötilaisuus

Arviointiohjelmasta järjestettiin yleisötilaisuus 6.2.2025 Yläkemijoen koululla Vanttauskoskella. Tilaisuuteen oli mahdollista osallistua etäyhteydellä Teamsin välityksellä. Yhteysviranomaisen ja hankkeesta vastaavan edustajien lisäksi yleisötilaisuudessa oli läsnä 11 henkilöä sekä etäyhteydellä 10 henkilöä. Yleisötilaisuudessa kysyttiin ja kommentoitiin seuraavia seikkoja. Yleisötilaisuuden muistiinpanot teki YVA-konsultti.

Kysymys: Minulla on kesämökki alueella, miten sen kanssa menetellään, lunastetaanko vai puretaanko mökki ja miten kustannukset jaetaan? Olen tehnyt sopimuksen aikaisemmin YIT:n kanssa.

Kysymys: Myös minulla on mökki 2 km päässä Rousamonjärven rannalla. Onko siitä tulossa korvauksia? Vasta viikko sitten tuli kirje tästä hankkeesta. Mökki on Ranuan puolella, Rovaniemen rajasta 200m. Lähin voimala on voimala 6.

Kysymys: Onko tarkoitus hankkia ympäristölupaa?

Kysymys: Onko erilaiset periaatteet tämän hankkeen kanssa kuin muissa hankkeissa? Muissa ei ole 900 m päässä lomarakennuksia.

Kysymys: En ole tuulivoimaa vastaan, mutta miten olette päätyneet tähän alueeseen, jossa on luonnonsuojelualue vieressä ja historiallisesti arvokas Auttinkönkään

20.3.2025

retkeilyalue? Pirttikosken pohjoispuolella olisi ollut parempi. Täällä Korouomakin on lähellä.

Kysymys: Rahako ratkaisee ja se missä on tiet valmiina, kun rakennetaan tähän eikä Pirttikosken toiselle puolelle? Miksi tälle puolelle eikä Pirttikosken toiselle puolelle? Maallikon näkökulmasta tämä puoli on huonompi, koska alueella paljon mökkejä ja asukkaita.

Kysymys: Rousamontie uudistettiin ja maksoin 20 000 € tiestä ja muutkin tieosakkaat ottivat velkaa. Nyt tulee tuulivoimapuisto ja rahat menevät hukkaan. Tiehen käytetyt rahat pitäisi korvata meille. Tienkäyttöön ei anneta lupaa ennen sopimusta.

Kysymys: Viereen tulossa Vohon tuulivoimahanke. Vaikuttaako puolustusvoimien kriteerit, jos jompikumpi valmistuu ensin? Onko puolustusvoimilla joku enimmäismäärä voimaloille?

Kysymys: Miten voimajohdon maanomistajien kanssa tilanne puiston alueen sopimuksien kanssa. Onko heidän kanssaan keskusteltu ja onko heille tulossa korvausta?

Kysymys: Mitä tarkoittaa, että Fingridin voimajohdon viereen tulee toinen johto?

Kysymys: Miksi vaihtoehtoja on kaksi. Voisiko niitä avata tarkemmin, miten päädyttiin niihin?

Kommentti: SVE1 Ehdottomasti parempi nykyisen linjan viereen.

Kysymys: Ovatko Carunan ja Fingridin voimajohdot lännen puolelle?

Kommentti: Tästä esityksestä tulee sellainen olo, että olisi huiputettu. Kun mitataan välejä, mittauspiste oli keskellä luonnonsuojelualuetta Korouomassa eikä sen lähimmässä pisteessä.

Kysymys: Kuka vastaa vaikutusten arvioinnista? Tekeekö sen ELY-keskus?

Kysymys: Auttikönkään ja Korouomaan liittyen, onko hankkeessa biologi, joka arvioi vaikutuksia linnustoon?

Kysymys (Teams): Miten huomioidaan Ranuan laaditun tuulivoimaohjelman ehdottomat etäisyydet loma asutukseen ja Simojärveen?

Kysymys (Teams): Juotasjärven ja siihen liittyvissä vesialueissa elää saukko. Saukko on uhanalainen ja suojeltava. Onko tästä tutkimusta tai lisätietoja?

Kommentti: Toiset hankkeet ovat tarjonneet naapurikunnan puolella kompensatiota. Näistä neuvottelemalla varmaan saadaan kaikki tyytyväisiksi.

20.3.2025

Kommentti (Teams): Teerivaarassa vakituinen asuminen korkealla 225 m merenpinnasta ja takana korkeat vaarat ja äänen kaiku on ominaista tällä alueella. Melun käyttäytyminen askarruttaa.

Kommentti (Teams): Rousamonjoki ja Rousamojärvihän kuuluvat myös todetusti Saukon reviiiriin.

Kommentti: Melu kantautuu suurimaksi osaksi tuulen suunnan mukana sinne mihin tuulee. Tämäkin tulee ottaa huomioon. Lännestä pääosin tuulen suunta Suomessa.

Arviointiohjelmasta annetut lausunnot ja mielipiteet

Yhteysviranomaisen pyysi 20.1.2025 lausunnot seuraavilta tahoilta: Rovaniemen kaupunki, Rovaniemen kaupungin rakennusvalvontaviranomainen, Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta, Ranuan kunta, Posion kunta, Kuusamon kaupungin ympäristöjaosto, Kemijärven kaupunki, Kemijärven kaupungin ympäristöterveyslautakunta, Lapin aluehallintovirasto, Pohjois-Suomen aluehallintovirasto, Metsähallituksen Lapin luontopalvelut, Lapin liitto, Lapin maakuntamuseo, Lapin hyvinvointialueen pelastuslaitos, Puolustusvoimat, 3. logistiikkarykmentti, Luonnonvarakeskus, Ilmatieteen laitos, Väylävirasto,, Liikenne- ja viestintävirasto Traficom, Fingrid Oyj, Finavia Oyj, Fintraffic Lennonvarmistus Oy, Säteilyturvakeskus, Niemelän paliskunta, Vanttauksen paliskunta, Timisjärven paliskunta, Paliskuntain yhdistys, Lapin lintutieteellinen yhdistys, Suomen luonnonsuojeluliiton Lapin piiri ry, SLL Rovaniemen yhdistys, Auttinseudun kylätoimikunta ry, Auttin nuorisoseura ry, Auttinseudun kyläyhdistys ry, Auttin Martat ry, Auttinseudun pyyntimiehet ry, Auttin kalaveden osakaskunta, Juotasniemen kyläyhdistys, Juotaksen perinneyhdistys, Pekkalan Maamiesseura ja Kyläyhdistys ry, Kemihaaran kyläseura ry, Juujärven kyläseura, Piittisjärven pyytömiehet ry, Rovaniemen riistanhoitoyhdistys, Suomen Riistakeskus Lappi, Suomen Metsäkeskus, Metsänhoitoyhdistys Metsä-Lappi, MTK Lappi ry, MTK Rovaniemi, Rovaniemen Matkailu ja Markkinointi Oy, Rovaniemen yrittäjät, Posion matkailuyhdistys, Ranuan matkailuyhdistys, Ranuan yrittäjät, Neve Oy, Caruna Oy, Cinia Oy, Digita Oy, DNA Oyj, Elisa Oyj, Suomen Erillisverkot Oy, Telia Finland Oyj. Lisäksi lausuntopyyntö annettiin tiedoksi hankkeesta vastaavalle ja konsultille.

YVA-ohjelmasta annettiin yhteensä 21 lausuntoa viranomaisilta ja yhdistyksiltä sekä 6 mielipidettä yksityishenkilöiltä. Lapin ELY-keskus säilyttää alkuperäiset lausunnot ja mielipiteet. Kaikki lausunnot ja mielipiteet toimitettiin hankkeesta vastaavalle. Seuraavassa esitetään yhteenveto kuulemispalautteen keskeisestä sisällöstä. Säteilyturvakeskus, Rovaniemen ja Ranuan terveydensuojeluviranomainen ja Lapin hyvinvointialueen pelastuslaitos totesivat, ettei niillä ole lausuttavaa arviointiohjelmasta.

20.3.2025

Yhteenvedo lausunnoista**Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta**

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta toteaa lausunnossaan, että YVA-ohjelmassa ympäristövaikutuksia on kuvattu riittävän laajasti ja siinä on tunnistettu hankkeen keskeiset vaikutukset. YVA-ohjelmassa on laajasti kuvattu tuulivoimahankkeen ja siihen liittyvien voimajohtojen rakentamisen ympäristövaikutuksia alalla vakiintuneiden käytäntöjen mukaisesti. Aiottu ympäristövaikutusten esitystapa on alalla vakiintuneen käytännön mukainen. Hankkeen eri toteuttamisvaihtoehtojen määrä on realistinen.

Ympäristölautakunta toteaa, että tuulivoimahanke sijoittuu Rovaniemen kaupungin itäosaan Kemijoen eteläpuolelle, noin 65 itäkaakkoon Rovaniemen keskustasta. Alue on harvaan asuttua ja pääosin metsätalouskäytössä. Lautakunta katsoo, että tältä osin voidaan sijaintia pitää hyvänä, koska sen lähelle ei sijoitu suuria asutuskeskittymiä tai erityisen tärkeitä muita kohteita. Asutus keskittyy Kemijoen varren kyliin, Auttiin, Pirttikoskeen ja Pekkalaan. Kemijoki varressa sekä alueen järvien rannoilla on vapaa-ajan asutusta. Tuulivoimahankkeissa YVA-vaiheessa esitetään 2 km vyöhyke lähimpään asutukseen, mitattuna tuulivoimaloista. Tämän 2 km rajan sisäpuolella on 3 vapaa-ajan asuntoa Juotasjärven alueella. Hankealueelle ei sijoitu virkistyskohteita. Hankealue ei sijoitu arvokkaalle maisema-alueelle eikä kulttuuriympäristöalueelle. Alueen lähellä 5–15 km etäisyydellä on em. kohteita kuten Simojärven maisema-alue, Ylä-Kemijoen kylämaisemat, Pirttikosken voimalaitosyhdyiskunta, uiton kohteet Auttijoki-varressa sekä Juujärven jokivarsikylän asutus ja kulttuurimaisema.

Ympäristölautakunta toteaa, että tuotantoalueella ei ole luonnonsuojelualueita tai Natura-kohteita, lukuun ottamatta yhtä luonnonsuojelualueutta tuotantoalueen pohjoisosassa. Luontokartoituksissa on tuotu esille selostusta varten vaikuttavia tekijöitä riittävästi, tulevien selvitysten voi katsoa olevan kattavia. Ohjelmassa on tuotu esille luonnonsuojelukohteet sekä muut maankäyttökohteet hankealueen läheisyydessä. Samoin on tuotu esille vaikutus poronhoitoon ja muihin elinkeinoihin.

Ympäristölautakunta toteaa, että YVA-ohjelmassa on alustavasti esitetty alueen läheisyyteen tulevia tuulivoimahankkeita sekä Rovaniemen, Ranuan että Posion puolelle. Näiden hankkeiden yhteisvaikutusta on pyrittävä esittämään havainnollisesti sekä kartalla että havainnekuvoin. Olisi ehkä suotavaa arvioida myös sanallisesti yhteisvaikutuksia tärkeimmiltä osa-alueilta.

Ympäristölautakunta toteaa, että koska alue sijoittuu voimajohdon osalta lähelle Kemijokea ja voimajohto ylittää Kemijoen sekä näkyy maisemassa kauas, tulee kiinnittää huomiota havainnekuvien ja karttojen kattavuuteen sekä havainnollisuuteen. Tässä olisi hyvä ottaa huomioon näkyvyys eri maisema-alueilla ja kulttuurimaisemilla.

20.3.2025

Hankealueelle rakennettavista teistä tulee olla selostuksessa mukana niiden sijoittuminen maastoon kartalla. Samoin tulee arvioida rakenteiden ja teiden maa-aineksen tarve rakentamisessa, kuten hakija on esittänytkin ohjelmassa, kuitenkin ottaen huomioon, että nämä vaikuttavat alueen luonnonoloihin ja maisemaan.

Ympäristölautakunta toteaa, että hankealue on ohjelman perusteella sopiva tuulivoiman tuottamiseen ja sillä kerrotaan olevan suotuisia vaikutuksia elinkeinoelämälle. Ohjelmassa ei ole tullut esille sellaisia merkittäviä tekijöitä, joiden perusteella hanketta ei voisi toteuttaa. YVA-ohjelma on laadittu siten että sitä voi kattavuudeltaan ja asioiden kuvaukseltaan pitää riittävänä YVA-selostuksen laatimista varten. Ympäristölautakunnan käsityksen mukaan on suotavaa, että selostusta varten tehtävät selvitykset ovat laadukkaita ja niitä esittävät kartta-aineisto on selkeä.

Koillis-Lapin ympäristöterveyslautakunta

Koillis-Lapin ympäristöterveyslautakunta toteaa lausunnossaan, että Kemijärven kaupungin alueelle Elättivaaran tuulivoimahankkeesta aiheutuu vaikutuksia kaukomaisemaan. Hankkeen maisemavaikutukset ulottuvat Kemijärvellä sijaitseville valtakunnallisesti merkittävälle Juujärven jokivarsikylän kulttuurimaisema-alueelle ja Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisema-alueelle. Hankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman selvitysalueella sijaitsee lisäksi Luusuan kylän maakunnallisesti arvokas maisema-alue, mutta sen osalta ohjelmassa ei ole esitetty näkyvyysanalyysituloksia. Hankkeesta voi lisäksi aiheutua välillisiä vaikutuksia Kemijärvellä pesiviin muuttolintuihin.

Näkyvyysalueanalyysin mallinnuksen perusteella noin 11–12 tuulivoimalaa on näkyvissä Juujärven jokivarsikylän kulttuurimaisema-alueella ja Kemijoen jokivarsiasutus ja kirkkomaisema-alueelle. Näkyvyysalueanalyysin alustavien kuvauspisteiden valinnassa ei ole kuitenkaan huomioitu näitä kyseisiä valtakunnallisesti arvokkaita maisema-alueita. Kuvauspiste tulisi lisätä myös kattamaan edellä mainitut valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet. Lisäksi näkyvyysanalyysimallinnus tulisi ulottaa kattamaan myös maakunnallisesti arvokas Luusuan kylän maisema-alue. Hankkeen vaikutuksia arvioitaessa tulisi huomioida myös kaukomaisemavaikutusten merkitys arvokkaiden maisema-alueiden virkistyskäytölle.

Lapin maakuntamuseo

Lapin maakuntamuseo on Rovaniemen kaupungin alueesta vastaava museolain mukainen alueellinen vastuumuseo. Lapin maakuntamuseo toteaa, että arviointiohjelmassa on tunnistettu tunnetut arkeologiset kohteet hankealueella ja sen läheisyydessä. Ohjelmassa on tunnistettu myös tarve tehdä hankealueen kattava arkeologinen inventointi, joka sisältää sekä tuotantoalueen että sähkönsiirtoreitit. Lapin maakuntamuseo muistuttaa, että inventoinnin valmistuttua sen raportti tulee lähettää

20.3.2025

viipymättä Lapin maakuntamuseolle tarkastettavaksi. Ohjelmassa tunnistetaan muinaisjäänöksiin liittyvä lainsäädäntö (Muinaismuistolaki 295/1963), ja todetaan, että vaikutukset arkeologisiin kohteisiin arvioidaan arviointiselostuksessa. Ohjelmassa ei kuitenkaan avata arvioinnin metodiikkaa, eikä ohjelmasta käy tällöin ilmi, millä perusteilla arviointi tulee tapahtumaan. Pelkän IMPERIA-mallin esittely ei ole riittävä arviointimetodiikan kuvaus, sillä malli itsessään edellyttää soveltamista riippuen arvioidusta aihealueesta. Koska soveltamisperiaatteita arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ei avata ohjelmassa, jää epäselväksi, onko arkeologisen kulttuuriperinnön ominaispiirteet sisäistetty. Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan ohjelmaa tulee täydentää kuvaamalla hankkeen vaikutusarvioinnin menetelmät arkeologisen kulttuuriperinnön osalta tarkemmin.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta Lapin maakuntamuseo toteaa, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman valtakunnallisesti ja maakunnallisesti merkittävät alueet ja kohteet. Asiakirjassa on kuitenkin todettu, että epävarmuustekijänä on huomioitava, että inventoinnit eivät välttämättä ole kattavia etenkin rakennushistoriallisesti arvokkaiden kohteiden kohdalla. YVA-ohjelmassa ei kuitenkaan ole esitetty tehtäväksi inventointia tai muuta selvitystä, jossa tunnistettaisiin näitä edellä todettuja kohteita. Ohjelmassa on todettu muun muassa, että Elättivaaran tuulivoima-alueen toteuttamisen aiheuttamia vaikutuksia maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön arvioidaan arviointiselostuksen laatimisen aikana maiseman herkkyyden, näkyvyysalueanalyysien, havainnekuvien ja maastohavaintojen perusteella. Aineistot täydentävät toisiaan. Vaikutusten arviointi laaditaan asiantuntija-arviointina aineistojen pohjalta. Ohjelmassa todetaan lisäksi, että maisemavaikutusten arviointi koskee myös tuulivoimaloiden tulevaa sähkönsiirron järjestämistä. Arvioinnin yhteydessä tarkastellaan olemassa olevien sähkölinjojen ja mahdollisten uusien rakennettavien linjojen ja sähkökeskuksen vaikutukset maisemaan.

Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan näkyvyysanalyysijä ja havainnekuvia voitaneen pitää soveltuvana menetelmänä voimaloiden ja sähkönsiirron maisemavaikutusten selvittämiseen ja havainnollistamiseen. Esitettyjen alustavien havainnekuvapaikkojen lisäksi tulisi Simojärven maakunnallisesti arvokkaalta maisema-alueelta olla useampia havainnekuvia, etenkin kun alustavan näkyvyysanalyysin perusteella voimalat näkyisivät laajasti Simojärveltä katsottaessa. Lisäksi Lapin maakuntamuseon näkemyksen mukaan vaikutusalueen rakennushistoriallisesti arvokkaiden kohteiden selvittämiseksi tulisi käyttää Simojärven yleiskaavan sekä Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi-hankkeen inventointitietoja ja tarpeellisilta osin täydentää niitä.

20.3.2025

Metsähallitus

Metsähallitus toteaa lausunnossaan, että Elättivaaran tuulivoimala-alueella ei ole valtionmaita. Metsähallitus lausuu asiasta suuren uhanalaisen petolinnun seurannan valtakunnallisesta koordinoinnista vastaavana ja sen suojelutoimiin osallistuvana asiantuntijaviranomaisena. Lausunto sisältää yksityiskohtaista tietoa lajin esiintymispaikoista, minkä vuoksi se on toimitettu ainoastaan viranomaiskäyttöön. Suureen uhanalaiseen petolintuun kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida Metsähallituksen ohjeistuksen mukaisesti. Metsähallitus korostaa, että YVA-selostuksessa tulee eritellä tarkoin lajin maastotarkkailuun käytetyt työtunnit, kellonajat, havainnointipisteet ja niiden näkemäsektorit sekä törmäysmallinnuksen osalta lähtöparametrit ja laskelmien välivaiheet, jotta siinä laadittuja laskelmia ja päätelmiä Elättivaaran tuulivoimahankkeen vaikutuksista lajille on mahdollista arvioida.

Lapin liitto

Lapin liitto toteaa lausunnossaan alueen maakuntakaavatilanteen. Vuonna 2022 voimaan kuulutetussa Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa hankealue sijaitsee maa- ja metsätalousvaltaisella alueella (M 4512). Hankealueen länsiosaan on maakuntakaavassa osoitettu voimajohto. Hankealueen pohjoispuolelle on maakuntakaavassa osoitettu tärkeä tai vedenhankintaan soveltuva pohjavesialue. Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava siten, että pohjaveden laatu, määrä tai käyttökelpoisuus vedenhankintaan eivät niiden vaikutuksesta heikkene.

Sähkönsiirtoreittivaihtoehdot kuuluvat osittain matkailun ja virkistystyksen kehittämisen kohdealueeseen Itä-Lappi–Ranua–Rovaniemi-matkailualue (mv 8401). Aluetta tulee kehittää matkailukeskusten, matkailupalvelukohteiden, maaseutumatkailun, palvelujen ja reitistöjen yhteistoiminnallisena kokonaisuutena alueen pääkäyttötarkoitusten kanssa yhteen sopivalla tavalla. Kulttuuriperintö-, maisema- ja luontoarvoja tulee vaalia matkailun vetovoimatekijöinä. Lisäksi sähkönsiirtoreittien vaihtoehdot kuuluvat osittain maaseudun kehittämisen kohdealueeseen Luusua–Juujärvi–Vanttauskoski–Tennilä (mk 8007). Alueella tulee säilyttää ja kehittää monipuolisesti maaseudun elinkeinoja, palveluja, asutusta ja kulttuuriympäristöä. Pysyvän asutuksen sijoittumista tulee edistää olemassa olevaa rakennetta täydentäen.

Sähkönsiirtoreittivaihtoehdot ylittävät maakuntakaavassa osoitetun paliskuntien rajan/esteidan sekä maakuntakaavassa osoitetun moottorikelkkailureitin ja valtatie. Sähkönsiirtoreittivaihtoehdot sivuavat maa-ainesten ottoaluetta Pirttikoski (EO 2473). Sähkönsiirtoreittivaihtoehdot päätyvät maakuntakaavassa osoitettuun energiahuollon kohteeseen, Pirttikosken voimalaitos ja suurmuuntamo (EN 2259). Sähkönsiirtoreittivaihtoehdojen läheisyyteen sijoittuu kulttuuriympäristön ja/tai maiseman vaalimisen kannalta valtakunnallisesti tärkeä alue tai kohde, Pirttikosken voimalaitosyhdyiskunta (maV 4600). Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavassa on

20.3.2025

lisäksi annettu koko maakuntakaava-aluetta koskevia suunnittelumääräyksiä muun muassa poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytöllisten toiminta- ja kehittämisedellytysten turvaamisesta, arvokkaiden luonnonympäristöjen huomioimisesta sekä tuulivoimaloiden sijoitteluun ja niiden tutka- ja radioyhteysvaikutuksiin sekä lentoesteiden korkeusrajoituksiin liittyen.

Lapin aurinko- ja tuulivoimaselvityksessä 2023–2024 on tunnistettu maakunnallisesti merkittäviä potentiaalisia tuulivoima-alueita sekä näihin liittyviä mahdollisia vaikutuksia maakunta- ja kuntakaavoituksen tueksi. Selvityksessä tuulivoimapotentialiseksi alueeksi ei ole osoitettu julkisesti vireillä olevia tuulivoimaloiden alueita. Näiden osalta on meneillään yksityiskohtaisempi suunnittelu ja vaikutusten arviointi, jota kautta saadaan tarkempaa tietoa kuin maakunnallisessa selvityksessä. Elättivaara on tuotu esille suunnitteilla olevana hankkeena.

Lapin Liitto katsoo lausunnossaan, että Elättivaaran hankealuetta on pidettävä seudullisesti merkittävänä ja siten sen osoittaminen maakuntakaavatasolla on lähtökohtaisesti tarpeen. Kun otetaan huomioon hankealueen ympäröivä maankäyttö ja suunniteltavan tuulivoimahankkeen sijainti maa- ja metsätalousvaltaisella alueella, jota kaavamerkinnän mukaan voidaan pääkäyttötarkoitusta haittaamatta käyttää myös muuhun tarkoitukseen, on sijoittamisen edellytykset ja poikkeaminen maakuntakaavasta mahdollista tutkia maankäyttö- ja rakennuslain mukaisessa yleiskaavaprosessissa ilman maakuntakaavan muutosta.

Lapin Liitto toteaa, että YVA-ohjelmassa on tuotu esille Elättivaaran tuulivoimahankealuetta sekä sähkönsiirtoreittivaihtoehtoja koskeva maakuntakaavatilanne sekä niitä koskevat maakuntakaavamerkinnät. Lapin liitto katsoo, että maakunnan suunnittelun kannalta vaikutusten arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota hankealueen läheisiin suojelu- ja virkistysalueisiin, poronhoitoon sekä kyliin suuntautuviin maisemavaikutuksiin. Lisäksi tulee arvioida yhteisvaikutukset muiden lähialueiden hankkeiden kanssa. Lapin liiton virasto toteaa Elättivaaran tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelman antavan hyvän pohjan arviointiselostuksen laatimiselle.

Väylävirasto

Väylävirasto toteaa lausunnossaan, että hankkeen tuotantoalueelle sijoittuu vähäliikenteisiä yksityisteitä. Lähimmät yhdystiet sijaitsevat 1–4 kilometrin etäisyydellä. Kumpikin sähkönsiirron reittivaihtoehto risteää Kuusamontien (kantatie 81) kanssa. Lisäksi reiteillä on pieniä yhdysteitä. Hankealueen lähelle ei sijoitu rautateitä. Hankealuetta lähimmät satamat ovat Tornion ja Kemin satamat. Lähimmät erikoiskuljetusreitit kulkevat hankealueen pohjoispuolella kantatiellä 82 sekä hankealueen länsipuolella kantatiellä 78. Erikoiskuljetusreiteiltä on vähimmillään yli 40 kilometriä tuotantoalueelle.

20.3.2025

Väylävirasto toteaa, että liikennevaikutuksia on esitetty tarkasteltavan hankkeen rakentamisvaiheen kuljetuksien reittien osalta. Tarkastelualueena on tuotantoalueelle suuntautuvat tiet alueen läheisyydessä. Sähkönsiirtolinjojen tarkastelualue rajautuu lähimpiin teihin, jotka voimajohto ylittää tai joita se sivuaa.

Väylävirasto toteaa, että tuulivoimaloiden sijaintia suhteessa liikenneväyliin ohjeistetaan Väyläviraston Tuulivoimalaohjeessa (Liikenneviraston julkaisuja 8/2012), joka tulee huomioida voimaloiden sijoittamisessa. Tuulivoimalan vähimmäisetäisyys on voimalan kokonaiskorkeus (torni+lapa) + suoja-alue maantien keskeltä lukien.

Tuulivoimalahankkeen jatkosuunnittelun aikana on riittävän ajoissa kiinnitettävä huomiota tuulivoimalan osien varastoinnin ja kuljetusreittien selvittämiseen.

Tuulivoimalakuljetukset vaativat aina erikoiskuljetusluvan, jonka lupaviranomaisena toimii Pirkanmaan ELY-keskus.

Tuulivoimala- ja voimajohtorakenteiden kuljetuksissa on tärkeää kiinnittää erityistä huomiota liikenneturvallisuuteen. Voimaloiden ja voimajohtojen osien kuljetuksia varten maanteiden, siltojen ja rumpujen kantokyky on varmistettava. Jos rakenteiden vahvistamiselle tai parantamistoimille todetaan tarvetta, toimenpiteet suunnitellaan ja toteutetaan hankkeesta vastaavan kustannuksella. Tämä koskee myös mahdollista valaisinpylväiden ja liikennemerkkien väliaikaista siirtoa sekä liittymien avartamista. Asian osalta tulee olla yhteydessä Lapin ELY-keskuksen liikenne ja infrastruktuuri -vastuualueelle. Liittymäluvat maanteille myöntää Pirkanmaan ELY-keskus.

Suunnittelussa tulee huomioida, etteivät voimajohdon pylväät estä tai haittaa maanteiden käyttöä. Väylävirasto muistuttaa, että kaapeleiden ja johtojen sijoittamisessa tiealueelle noudatetaan, mitä liikennejärjestelmästä ja maanteista annetun lain (503/2005) 42 §:ssä ja 42 a §:ssä säädetään. Rakennettaessa voimajohtoa maanteiden yhteyteen tulee noudattaa Väyläviraston "Sähkö- ja telejohdot ja maantiet" -ohjeen (Liikenneviraston ohjeita 3/2018) lisäksi Liikenneviraston 12.10.2018 antamaa määräystä johtojen ja rakenteiden sijoittamisesta maantien tiealueelle (LIVI/44/06.04.01/2018). Ohjetta tulee noudattaa siinäkin tapauksessa, että uusi johto rakennetaan olemassa olevan johdon rinnalle.

Työhön, joka kohdistuu maantiehen tai tapahtuu tiealueella tai edellyttää liikenteen ohjausta ja varoittamista liikennemerkein, on oltava ELY-keskuksen lupa. Lupa tarvitaan myös rakenteiden, rakennelmien ja laitteiden sijoittamiseen tiealueelle. Työluvalla voidaan myöntää myös tieliikennelain 187 §:ssä tarkoitettu lupa tien tilapäiseen sulkemiseen silloin, kun sulkeminen liittyy tiealueella työskentelyyn. Ensisijaisesti tuulivoimalakuljetukset tulisi suunnitella muuta reittiä kuin rautatien tasoristeysten kautta. Jos tasoristeysten käyttö lisääntyy tuulivoimaloiden rakentamisaikaisen liikenteen johdosta merkittävästi tai sen käyttötarkoitus muuttuu, on tienpitäjän haettava lisääntyvään tai muuttuvaan käyttöön oikeuttava Väyläviraston lupa. Väylävirasto voi

20.3.2025

liittää lupapäätökseen tasoristeyksen rakentamista, uudenlaista käyttöä, kunnossapitoa ja poistamista sekä tasoristeykseen liittyvää tietä koskevia ehtoja, joiden toteutus kokonaisuudessaan tai osittain voi jäädä luvanhakijan vastuulle.

Väylävirasto muistuttaa, että ajantasaiset ohjeet on aina tarkistettava ohjeluetelosta Väyläviraston verkkosivuilta.

Fingrid Oyj

Fingrid Oyj toteaa lausunnossaan, että se on valtakunnallinen kantaverkkoyhtiö, joka vastaa Suomen sähköjärjestelmän toimivuudesta sähkömarkkinain perusteella sille myönnetyn sähköverkkoluvan ehtojen mukaisesti. Fingrid toteaa, että sähköntuotantolaitosten kantaverkkoliityntöjen tulee täyttää tekniset vaatimukset, jotka on esitetty Fingridin yleisissä liittymisehdoissa ja lisäksi voimalaitosten tulee täyttää Fingridin järjestelmätekniset vaatimukset. Kustakin liittynästä sovitaan erillisellä liittymissopimuksella tapauskohtaisesti.

Fingrid toteaa lausunnossaan, että tuulivoimala-alueen reunassa sijaitsee Fingridin 400 kV voimajohto Pirttikoski–Pikkarala. Tuulivoimalat tulee sijoittaa vähintään 1,5 kertaa tuulivoimalan maksimikorkeuden määrittämän etäisyyden päähän johtoalueen ulkoreunasta mitattuna. On kuitenkin huomattava, että kyseessä on kehittyvä voimajohtoyhteys. Fingrid on tunnistanut alustavasti tarpeen toteuttaa tulevaisuudessa 400 kV voimajohtoyhteys. On mahdollista, että alueella ilmenee muita johtotarpeita ja energiantuotantohankkeiden liityntöjä. Uusien voimajohtojen sijoittamisessa suositetaan valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaisesti nykyisten voimajohtoreittien hyödyntämistä. Suunnittelussa on hyvä jättää liikkumavaraa ja joustoa kehittyville voimajohdoille. Fingrid Oyj toteaa, että lausunnossa ei voida ottaa kantaa tarkemmin rakentamiseen tai teknisiin ratkaisuihin. Fingridin johtoalueelle tai sen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridistä erillinen risteämälausunto.

Caruna Oy

Caruna Oy toteaa lausunnossaan, että Elättivaaran tuulivoimahanke sijaitsee Caruna Oy:n sähköjakeluverkon vastuualueella. Caruna Oy:n nykyinen 110 kV:n voimajohto Pirttikoski–Ranua sijaitsee noin 3 km etäisyydellä hankealueelta länteen.

Tuulivoimapuiston hankealueen läheisyydessä sijaitsee Caruna Oy:n 110 kV:n, 20 kV:n ja 0,4 kV:n jakeluverkkoa. Hankealuetta lähin olemassa oleva sähköasema on Carunan Pirttikosken 110 kV:n sähköasema. Carunan Pirttikoski–Ranua 110 kV sekä Fingridin Pirttikoski–Pikkarala 400 kV voimajohdoille on lunastettu 80 metriä leveä johtoalue, joka käsittää 60 metriä leveän johtoaukean sekä tämän molemmin puolin 10 metriä leveät reunavyöhykkeet. Rakentamisrajoitusalue sijaitsee johtoaukean takareunassa 14 metrin etäisyydellä Carunan johdon keskilinjasta ja 24 metrin etäisyydellä Fingridin johdon keskilinjasta. Lisäksi paikoissa, joissa Carunan voimajohto ei kulje rinnakkain Fingridin

20.3.2025

voimajohdon kanssa, Carunan voimajohdolle on lunastettu 42 metriä leveä johtoalue, joka käsittää 22 metriä leveän johtoaukean sekä tämän molemmin puolin 10 metriä leveät reunavyöhykkeet. Rakentamisrajoitusalue sijaitsee johtoaukean takareunassa 12,5 metrin etäisyydellä Carunan johdon keskilinjasta.

Tuulivoimahankkeen tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee pyytää risteämälausunto Caruna Oy:ltä, sillä hankkeen sähkönsiirtoreittivaihtoehdot kulkevat Carunan Pirttikoski-Ranua 110 kV:n voimajohdon varrella. Risteämälausunnossa esitetään yksityiskohtaisemmin ne seikat ja turvallisuusnäkökohdat, jotka hankkeen suunnittelijan ja toteuttajan tulee voimajohdon kannalta ottaa huomioon.

Elättivaaran tuulivoimahankkeen mahdollisesta liittämisestä Caruna Oy:n sähköverkkoon tulee neuvotella Carunan kanssa. Liitettävyyden Caruna Oy:n sähköverkkoon tarkastellaan ennen lopullisen liittymissopimuksen tekemistä. Lopullinen liittymistapa, liittymispiste ja liitettävä sähköteho määritellään liittymissopimuksessa.

Telia Finland Oyj

Telia Finland Oyj:llä ei ole tuulivoimahankkeesta huomautettavaa, mutta yhtiö toteaa, että jatkossa hankkeen vaikutusalueelle ei voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä.

Suomen Erillisverkot Oy

Suomen erillisverkot Oy toteaa, että hankkeella ei ole vaikutusta Suomen Erillisverkot Oy:n Verkko-operaattoripalvelut liiketoimintaan.

Digita Oy

Digita Oy toteaa lausunnossaan, että Digitan antenni-tv-vastaanottoneuvonnassa on ajantasainen ja kattava tieto antenni-tv:n vastaanotto-olosuhteista ja hankkeen vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta. Digita toteaa, että tuulipuistot voivat aiheuttaa merkittävää haittaa antenni-tv:n vastaanottoon ennen kaikkea radio- ja tv-lähetysasemaan nähden puiston takana olevissa asuin- ja lomarakennuksissa. Vastaanotto-ongelmat voivat syntyä jo yhdestä tuulivoimalasta. Pahimmillaan tuulivoimala voi estää tv-signaalin etenemisen kokonaan. Antenni-tv-lähetyksiä käytetään myös viranomaisten vaaratiedotteiden välityskanavana. Jos tuulivoimala aiheuttaa häiriön antenni-tv-vastaanottoihin vaikuttaa se myös vaaratiedotteiden saatavuuteen ja sitä kautta yleiseen turvallisuuteen. Digita katsoo, että vaikutukset antenni-tv-vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutuksien arvioinnissa.

Digita katsoo, että antennitelevisiion vastaanotto-ongelmien syntymisen estämiseksi on erittäin tärkeää tutkia suunnitellun tuulivoimalan vaikutus antenni-tv-lähetysten näkyvyyteen hyvissä ajoin, mieluiten jo ennen tuulivoimalan sijaintipäätösten tekemistä. Digita esittää, että viimeistään rakennuslupien myöntämisvaiheessa hankkeesta

20.3.2025

vastaavan tulisi esittää konkreettinen suunnitelma tuulivoimalan valtakunnallisen radio- ja tv-verkon lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi tai poistamiseksi. Mikäli suunnitelman laatiminen hakemuskvaiheessa ei ole mahdollista, hankevastaavan tulee sitoutua laatimaan ja toimittamaan konkreettinen suunnitelma häiriöiden poistamiseksi viranomaisen asettamaan määräpäivään mennessä. Tarvittaessa luvissa tulee täsmentää, että tuulivoimahankkeen hankevastaava häiriön aiheuttajana on velvollinen huolehtimaan häiriöiden poistamisesta sekä siitä aiheutuvista kustannuksista.

Digita toteaa lausunnossaan, että sen velvollisuuksiin ei kuulu tuulivoimaloiden tv-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden korjaaminen, vaan vastuu kuuluu häiriöiden aiheuttajalle. Tähän on ottanut kantaa myös Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta. Digita toteaa, että tuulivoimaloiden tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla ennustaa. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut tuulivoimahankkeet. Erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan tv- ja radiolähetyksiaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voidaan pahimmassa tapauksessa ajautua tilanteeseen, jossa tv-signaalin eteneminen estyy kokonaan. Digita näkee riskinä, että tuulivoimaloiden kotitalouksien tv-vastaanotolle aiheuttamat häiriöt jäävät korjaamatta ja kotitalouksien kärsittäviksi. Digita korostaa, että tuulivoimatoimijan tulee huolehtia aiheuttamiensa häiriöiden poistamisesta ja niistä aiheutuvista kustannuksista.

Ilmatieteen laitos

Ilmatieteen laitoksella ei ole lausuttavaa Kolopetäjä–Rovavaara-tuulivoimahankkeen ympäristövaikutusten arviointiohjelmasta, koska alue on yli 20 km päässä lähimmästä laitoksen säätutkasta.

Niemelän paliskunta

Niemelän paliskunta toteaa lausunnossaan, että alue sijoittuu paliskunnan alueelle. Alueen poronhoito perustuu luonnonlaitumien ja porojen luontaisen laidunkierron ympärivuotiseen hyödyntämiseen. Paliskunta on erittäin kuormittunut laidunalansa vähenemisestä ja pirstoutumisesta teollisen maankäytön vuoksi. Poronhoidon laidun- ja toimintatila ei kestä muusta maankäytöstä aiheutuvaa kumuloituvaa häiriötä ja laidunalan heikkenemisen ja vähenemisen taakkaa.

Hanketoimijalla ja viranomaisella on velvollisuus olla selvillä hankkeen vaikutuksista. Vaikutukset on arvioitava riittävällä tarkkuudella yhteistyössä Niemelän paliskunnan kanssa, paliskunnan asiantuntemusta hyödyntäen. Vaikutusten arvioinnissa yhteisvaikutukset muiden maankäytön hankkeiden kanssa ja kumulatiiviset vaikutukset olemassa olevien kuormittavien maankäyttömuotojen kanssa on otettava huomioon.

20.3.2025

Arviointiin osallistumisessa paliskunta antaa aikaansa ja asiantuntemustaan hankesuunnittelun käyttöön Tämä on syytä ottaa huomioon arviointia toteutettaessa: aika on pois paliskunnan varsinaisesta poronhoitotyöstä, ja olisi korvattava asianmukaisesti. Arvioinnin laadukkaan toteuttamisen kannalta oleellista on myös välttää paliskunnan kuormittamista kiireisimpien poronhoitotöiden aikaan.

Poronhoito on merkittävä ja pitkän historian omaava maankäyttömuoto. Poronhoitolaki (PHL 848/1990) on erityislaki, joka tulee ottaa huomioon poronhoitoalueella toimittaessa. Poronhoito-oikeus ja siihen kiinteästi kuuluva vapaa laidunnusoikeus on ikaikainen nautintaoikeus, joka on suoraan poronhoitolailla turvattu erityinen oikeus (PHL 3§). Poronhoitolaissa (53§) säädetään myös, että suunnitellessaan valtion maita koskevia, poronhoidon harjoittamiseen olennaisesti vaikuttavia toimenpiteitä, valtion viranomaisen on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajan kanssa. Paliskunta edellyttää PHL 53§:n kaltaisia neuvotteluita käytäväksi muillakin kuin valtion omistamilla mailla, sillä ne ovat muodostuneet vakiintuneeksi käytännöksi yhteensovittaa poronhoitoa ja muita maankäytön muotoja. Maakuntakaavamääräykset voivat myös ohjata neuvottelujen käymiseen.

Voimassa olevan Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaavan koko kaava-aluetta koskeva yleismääräys edellyttää: "Poronhoitoalueella on turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset. Poronhoitoon olennaisesti vaikuttavaa alueiden käyttöä suunniteltaessa on otettava huomioon poronhoidolle tärkeät alueet. Valtion maiden osalta on neuvoteltava asianomaisen paliskunnan edustajien kanssa.

Alueidenkäyttölain 32§:n mukaan maakuntakaavan on oltava ohjeena yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Alueidenkäyttölain 39§:n mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset. Yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtuutonta haittaa. Poronhoitolain 3§ tekee poronhoitajista alueella oikeudenhaltijoita, joille ei saa hankkeen kaavalla aiheuttaa kohtuutonta haittaa. Alueidenkäyttölain 9§:n mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin.

Laki ympäristövaikutusten arvioinnista (YVAL 252/2017) velvoittaa myös alueella toimivaan elinkeinoon kohdistuvien vaikutusten selvittämiseen. Poronhoidon nykytila ja toiminta suunnittelualueella ja sen vaikutusalueella tulee kuvata riittävän laajasti. Samoin poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida riittävän laajasti. Selvitysalueena tulee olla Niemelän paliskunta ja tarkemmin lähialueen poronhoito. Vaikutukset poronhoidolle tulee arvioida hyödyntäen alueen paliskunnan poronhoidon ja alueen käytön asiantuntemusta.

20.3.2025

Arvioinnissa tulee selvittää hankealueen ja vaikutusalueen merkitys paliskunnan poronhoidolle: paljonko siellä laiduntaa ja käsitellään poroja poronhoitotöissä, mihinkin aikaan vuodesta. Arvioinnissa tulee selvittää hankkeen rakennelmien ja toimintojen vaikutukset porolaitumiin (suora ja epäsuora vaikutus), porojen laidunten käyttöön (häiriö, kulkureittien muutokset ym.), poronhoitotoimintaan (muuttuminen/vaikeutuminen, turvallisuusriskit ym.) ja poronhoidon järjestämiseen. Lisäksi poroille aiheutuvia suoria vahinkoja tulee selvittää. Myös hankkeen vaikutukset porotalouteen, sekä sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoitoon tulee arvioida. Vaikutusten arvioinnissa tulee selvittää sekä suorat, että välilliset vaikutukset. Vaikutusten arvioinnissa tulee käsitellä niin rakentamisen aikaiset kuin toiminnan aikaisetkin vaikutukset sekä mahdolliset toiminnan jälkeiset pysyvät vaikutukset. Menettelyssä tulee etsiä keinoja ja esittää toimia haitallisten vaikutusten estämiseen, lieventämiseen ja kompensointiin yhteistyössä alueen poronhoidon harjoittajien kanssa.

Maankäyttöhankkeista voi aiheutua poronhoidolle ainakin seuraavanlaisia vaikutuksia: 1) vaikutukset porolaitumiin 2) vaikutukset porojen laidunnukseen (häiriövaikutus) 3) vaikutukset poronhoitoon 4) porovahingot (liikenteessä tai hankealueella) 5) vaikutukset poron terveyteen ja hyvinvointiin 6) sosioekonomiset vaikutukset ja vaikutukset elinkeinon kannattavuuteen 7) vaikutukset poronhoitokulttuuriin.

Tuulivoiman vaikutuksia poronhoitoon arvioitaessa on Niemelän paliskunnan mukaan vältettävä seuraavia tyypillisiä virheolettamia: 1) Tutkimukset antavat "ristiriitaista" tietoa. 2) Porojen käyttäytymistä toiminnan aikana ei voida tarkoin ennustaa. 3) Toiminnot ja mahdolliset melusta (40 db) aiheutuvat häiriöalueet kattavat vain pienen osan paliskunnan pinta-alasta. 4) Tuulivoimahankkeesta on myös myönteisiä työllisyysvaikutuksia sivutoimisille poronhoitajille. 5) Poronhoidon historialliseen jatkumoon peilattuna haitallisten vaikutusten kesto on nähtävä väliaikaisena häirtana, joka sijoittuu maantieteellisesti pienelle alueelle suhteessa koko paliskuntaan ja poronhoitoalueeseen. 6) Paliskunnalle on hyötyä tuulivoimahankkeen tiestöstä. 7) Poronhoidolle on hyötyä tuulivoimasta, koska alueesta tulee räkkäsuoja. 8) Muutama poro voimala-alueella on osoitus siitä, että voimaloista ei ole haittaa. 9) Suunnittelussa jätetään 500 metrin "suojavyöhyke" voimalasta vasoma-alueella tai suunnitellaan välittömästi tällaisen alueen viereen.

Mikäli hanke etenee toteutukseen, sen rakentamisesta ja toiminnasta aiheutuvat haitat tulee pyrkiä ensisijaisesti estämään ja lieventämään sekä korvaamaan ne haitat mitä ei voi estää tai lieventää paliskunnalle täysimääräisesti.

YVA- ja kaavamenettelyn aikana tulee neuvotella paliskunnan kanssa PHL 53 §:n mukaisesti (valtion maalla) tai kaltaisesti (muulla kuin valtion maalla). Tarvittaessa neuvotteluista tulee käydä useampia ja tarvittaessa niitä tulee jatkaa myös YVA-

20.3.2025

menettelyn jälkeen. Niemelän paliskunnan lausunnot ja kannanotot tulee ottaa huomioon painoarvoltaan merkittävinä YVA-menettelyn aikana.

Timisjärven paliskunta

Timisjärven paliskunta toteaa lausuvansa sähkön siirron linjavaihtoehtoista. Paliskunta katsoo lausunnossaan, että paliskunnan kannalta parempi vaihtoehto on rakentaa linja entisen linjan rinnalle. Toinen vaihtoehto, joka osittain sijoittuu Timisjärven paliskunnan alueelle on myös mahdollinen eikä aiheuta haittaa porotaloudelle.

Paliskuntain yhdistys

Paliskuntain yhdistyksen lausunto on samansisältöinen Niemelän paliskunnan lausunnon kanssa.

Luonnonvarakeskus

Luonnonvarakeskus (Luke) toteaa lausunnossaan suojelualueiden, Natura 2000 -alueiden, arvokkaiden luontokohteiden ja lajiesiintymien sijainneista suhteessa hankealueeseen. Luke katsoo, että kasvupaikkojen ja luontotyyppien säilyminen heikentymättöminä tulee turvata. Erityisesti niihin kohteisiin, jotka sijaitsevat tuulimyllyjen ja sähkönsiirtoreittien välittömässä läheisyydessä tulee huomioida, ettei rakentaminen heikennä näiden kohteiden luonnontilaa millään muotoa. Tuulimyllyjen rakentaminen tulee todennäköisesti vaikuttamaan negatiivisesti mahdolliseen hirvien talvilaidunalueeseen. Alueen tarkka sijainti ja rajat tulisi selvittää ja tehdä arvio hankkeen vaikutuksista sekä suunnitelma vaikutusten minimoimisesta.

Luke toteaa, että tuulipuiston etäisyydet arvokkaisiin lintualueisiin ovat sen verran pitkät, että hankkeen vaikutukset niihin ovat vähäiset. Hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat metsojen ja teerien soidinpaikat tulee huomioida hankesuunnittelussa ELY-keskuksen ohjeistuksen mukaisesti. Myös metsojen hakomispuukeskittymät on huomioitava tärkeinä ruokailualueina. Metsojen hakeutuminen hankealueelle talvella hakomaan aiheuttaa niille välittömän törmäysriskin tuulivoimaloihin. Kanalinnut saattavat törmäillä myös tuulivoimaloiden runkoihin. Valkoisen runkovärin korvaaminen voimalan alaosassa esim. keltaisella tulisi harkita.

Luke toteaa, että Elättivaarasta 30 kilometrin etäisyydelle sijoittuu Murtotuulen tuulivoimapuisto sekä neljä eri suunnitteluvaiheessa olevaa tuulivoimahanketta. Luke katsoo, että mahdolliset yhdysvaikutukset alueen luontoon erityisesti suureen uhanalaiseen petolintuun ja poroihin tulisi selvittää ja huomioida uusien tuulivoima-alueiden suunnittelussa.

Luke toteaa, että Elättivaaran tuulivoimahankkeen tuotantoalue sijoittuu poronhoidon paikkatietojen ja paliskunnan antamien ennakkotietojen perusteella laidunalueelle, joka muodostaa laajimman yhtenäisen kevät- ja kesälaidunalueen Niemelän paliskunnassa.

20.3.2025

Tuotantoalueella tai sen ympäristössä on myös vasonta-alueita sekä erityyppisiä syys- ja talvilaidunalueita. Suunniteltu sähkönsiirtolinja kulkee myös eri vuodenaikoina käytettyjen laidunalueiden läpi. Porojen kevät ja syyskierrot kulkevat pääosin tuotantoalueen sivuitse, sen kummaltakin puolen, mutta porot liikkuvat paliskunnan antamien tietojen perusteella paljolti kesäaikana tuotantoalueen läpi. Tuotantoalueella tai sen välittömässä läheisyydessä ei ole kiinteitä erotusaitoja, mutta Kellarilehdon siirtoaita sijaitsee tuotantoalueesta länteen noin 1,5 km ja Kuusimaan siirtoaita noin 3 km tuotantoalueesta pohjoiseen.

Luke toteaa, että YVA-ohjelmassa on kuvattu pääpiirteissään Niemelän paliskunnan poronhoito ja sen toiminta ja laitumet sekä se, miten hanke sijoittuu eri vuodenaikoina käytettyihin laidunalueisiin nähden. Luke katsoo, että YVA-ohjelmassa alueen paliskuntiin, poronhoitoon ja laitumiin liittyvät alustavat taustaselvitykset ja poronhoitoon kohdistuvan vaikutusarvioinnin menetelmäkuvaukset ovat pääpiirteissään oikeasuuntaiset ja riittävät varsinaiselle vaikutusarvioinnille. Luke katsoo myös tärkeäksi, että vaikutusarvioinnissa hyödynnetään kaikkia niitä paliskunnilta saatuja tietoja ja arvioita sekä saatavilla olevia tutkimustietoja ja aineistoja, joiden avulla vaikutusarvioinnista saadaan riittävän kattava ja luotettava. Luke näkee kuitenkin puutteeksi sen, että YVA-ohjelmassa poronhoitoon kohdistuvan vaikutusarvioinnin menetelmistä ja kriteereistä sekä käytettyjen aineistojen analyysistä on vaikea saada tarkempaa ja kattavampaa kuvaa. Samalla tavoin avoimeksi jää tuulivoimahankkeesta ja muista vastaavista tai merkittävistä maankäyttöhankkeista yhteisvaikutusten arviointitapa sekä sen kriteerit.

Auttinseudun pyyntimiehet ry

Auttinseudun pyyntimiehet ry toteaa vastustavansa Elättivaaran tuulivoimahanketta. Tuulivoimahankkeeseen varattu alue on seuran parhaimpiin lukeutuva hirvenmetsästysalue. Metsästysseura katsoo, että suunniteltu hanke pirstoisi alueen pieniin metsiköihin, koska voimaloiden perustat raivataan laajalta alueelta, leveät tiet yhdistävät ne ja uusien voimalinjojen alustat raivataan puustosta. Tuulivoimaloiden aiheuttama melu saattaa vaikuttaa hirvieläimiin siten, että ne karttavat aluetta. Tätä melun mahdollisesti aiheuttamaa alueen karttamisvaaraa ei ilmeisesti ole tutkittu, mutta jos näin on, niin silloin koko alue muuttuu hirvenpyynnin kannalta tyhjäksi alueeksi.

Metsästysseura toteaa, että alue on myös tärkeä kanalintujen pesimäalue ja niitä harvoja alueita, joissa metso viihtyy. Metso vaatii reviirikseen yhtenäisen alueen, jossa on myös vanhempaa metsää. Seuran alueella harjoitetaan voimakasta metsätaloutta ja metsojen elinalueet ovat kutistuneet. Metsästysseura katsoo, että suunniteltu tuulivoimahanke pirstoisi jälleen yhden alueen pieniin metsäläntteihin ja metson elinalue, jos ei tuhoutuisi niin ainakin sen vetovoima metsojen reviirinä heikkenisi.

20.3.2025

Metsästysseura katsoo, että tuulivoimaloiden pyörivät lavat ovat uhka lentäville linnuille. Linnut eivät osaa varoa liikkuvia lapoja ja törmäävät niihin lentäessään voimalan alueella. Metsot ovat vaarassa ja erityisesti parvissa nopeasti lentävät teeret voivat törmätä lapoihin ja menehtyä. Lintukuolemat tulevat lisääntymään alueella ja heikentämään jo ennestään pienentyntä kanalintukantaa.

Kemihaaran kyläseura ry

Kemihaaran kyläseura ry toteaa lausunnossaan, että tuulivoimahanke sijaitsee Ranuan kunnan pohjoisrajan tuntumassa. Ranuan puolella sijaitsee Ranuan Kemihaaran kylä. Kylällä toimii Kemihaaran kyläseura ry, jonka toiminnan tarkoituksena on muun muassa edistää ja kehittää toiminta-alueensa asukkaiden yhteistyötä, vaalia alueen kulttuuriperintöä ja edistää kyläkulttuurin kehittymistä, toiminta-alueen vakituisten ja osa-aikaisten asukkaiden viihtyvyyttä sekä sosiaalista hyvinvointia. Tarkoitus on myös pyrkiä edistämään asukkaiden toimeentulomahdollisuuksien yleisiä edellytyksiä.

Kyläseura toteaa, että tuulivoimaloiden sijoittaminen harvaan asutuille maaseuduille muuttaa maaseutujen houkuttelevuutta asuinalueina. Tulevaisuuden visiona on nähtävissä tuulivoimayhtiöiden taloudelliset vaikeudet, kun voimaloita on rakennettu harvaan asutuille alueilla laajasti ja kilpailutilanteessa niiden kannattavuus, verrattuna Perämeren meri- ja ranta-alueilla sijaitseville suurille tuulivoimapuistoille, ei ole kilpailukykyinen. Seurauksena nähdään tuulivoimaloiden vaikutuksien jäävän harvaan asuttujen alueiden ei toivotuiksi "muistomerkeiksi".

Kemihaaran kyläseuran tuo esille Ranuan kunnanvaltuuston hyväksymän tuulivoimaohjelman, jossa kohdassa 8.6. matkailun ja virkistyksen huomioiminen on annettu kaksi rajoitusta: 1) Mikäli tuulivoimala sijoittuu 10 km etäisyydelle alueesta, jolle on tunnistettu erityinen matkailullinen ja luonnonrauhallinen merkitys. Kemihaaran kyläseura katsoo Simojärven ulkoilualueen sijoittuvan tuulivoimalan vaikutusalueelle < 10 km. 2) Simojärven alue: Tuulivoimalan tulee sijaita vähintään 7 km:n päässä Simojärven alueesta. Elättivaaran tuulivoimala-alueen etäisyys Simojärvestä alittaa kunnanvaltuuston hyväksymän minimietäisyyden kahdessa-, (jopa kolmessa) kohteessa. Kyläseura tuo esille, että Simojärven alueella toimii viisi kylätoimijaa, jotka ovat aloittaneet yhteistyön koko Simojärven alueen kehittämiseksi elinvoimaiseksi, turvallisiksi ja kehittyväksi alueeksi "Älykkäät kylät" EU:n konseptia mukaillen.

20.3.2025

Yhteenvedo mielipiteistä

Mielipiteitä esitettiin yhteensä 6 kappaletta.

Mielipide 1

Mielipiteen esittäjä katsoo, että tuulivoima on hyvä energian lähde ja sinänsä kannattaa hanketta. Mielipiteen esittäjä asuu Auttin kylässä ja huolena on tuulivoimalan tuottamat äänet. Tutkimusta asiasta on tehty esim. eri kokoluokan tuulivoimaloille, mutta ne poikkeavat ihmisten todellisista kokemuksista asumista ja elämistä haittaavien äänien suhteen. Tämän voi käydä toteamassa Julmajärvellä Posiolla, missä mökkien rauha on menetetty tuulivoimaloiden vuoksi. Desibeliraja on olemassa, mutta se on eri asia kuin infra äänet. Matalat taajuudet kulkevat pitkiä matkoja ja aiheuttavat resonansseja esim. rakennuksissa. Jos nämä äänet ja värähtelyt maaperän kautta ovat haittaa aiheuttavia paikallisille asukkaille niin voimalaa ei tule toteuttaa. Tämä tulee ottaa huomioon ja asiasta tulee olla 100 % varma selvitys sillä varauksella, että jos ääniä tai haittaavia värähtelyjä kuitenkin esiintyy, niin tuulivoimala tulee purkaa.

Mielipide 2

Mielipiteen esittäjä esittää Elättivaaran tuulipuiston näkyvyysalueen tarkastelupisteiksi seuraavia matkailun kannalta kriittisiä pisteitä, joista tulisi tehdä näkyvyysanalyysit. Auttiköngas: pysäköintialue, Auttijärvi: Palovaaran päällä oleva rakentamaton matkailukohdetontti, Korouoma: Saukkovaaran pysäköintialue.

Mielipide 3

Mielipiteen on allekirjoittanut kaksi Roosamojärven ja Roosamojoen maanomistajaa ja kaksi muuta henkilöä. He toteavat, että Roosamojärvellä sijaitsevalla metsätilalla ja Roosamojokivarrella on virkistyskäyttöä kalastuksen, metsästyksen sekä kesämökkeilyn muodossa. Metsätilat sijaitsevat Rovaniemen ja Ranuan kunnan rajan tuntumassa, tuulivoimapuiston raja-alueilla. Kesämökki Roosamojärvellä on 2 km lähimmästä tuulivoimalasta ja Roosamojoen varrella. Roosamojärvelle tulee suora näköyhteys tuulivoimaloihin, mikä vaikuttaa alueen virkistyskäyttöön maiseman muuttumisena. Tyynellä ja ääntä kantavalla kelillä tuulivoimalan äänten kantautuminen mökille, järvelle ja jokivarteen on mahdollista sekä länsituulella on oma vaikutuksensa äänten kantautumiseen. Alueiden lunastus ei tule kysymykseen.

Roosamojärvellä sijaitsee toinenkin mökki, joka on vähäisemmällä käytöllä tällä hetkellä ja hieman kauempana voimala-alueesta, mutta kuitenkin eteläisellä rannalla, josta tulee näköyhteys voimaloille. Ranuan kunnan tuulivoimaohjelmassa on määritelty etäisyyksiä retkeily- ja eräntäntäalueisiin, jotka on määritelty luonnonrauhakohteiksi, joihin Simojärvi kuuluu. Tälle määritelty vähimmäisetäisyys tuulivoimalasta on 7 km. Ranuan

20.3.2025

kunta vaatii, että alle 10 km päähän luonnonrauha- ja matkailukohteista sijoittuville voimalahankkeilla tulee laatia erityinen maisematarkastelu.

Mielipiteen esittäjät toteavat, että tuulimyllyt ovat alimmillaan noin 160 m merenpinnasta. Teerivaaran kylässä on vakituista asutusta 225 m mpy korkeudella, jolloin myllyjen äänet ja näkyvyys ovat kylälle ylhäältä katsottuna. Rousamovaara yli 220 m mpy, Veneselmä yli 220 m mpy, Visanpalo yli 220 m mpy, Alajängänkumpu yli 220m mpy ja Paljaskangas yli 240m mpy. Nämä vaarat toimivat kaikuominaisuuden tarjoajana kierrättäen tuulivoimaloiden ääntä Roosamon ja Teerivaaran kylän alueelle, mikä vaikuttaa alueiden asumiseen ja virkistyskäyttöön. Alimmillaan myllyn siiven kärki on Teerivaaran asutun talon korkeudella, etäisyys noin 2 km myllystä.

Mielipiteessä todetaan, että riistan kannalta on tutkimusta tehty vain myllyjen rakennusalueella, mutta vaikutukset myös kunnan rajan Ranuan puolelle Roosamon ja Paljaankankaan alueella on huomioitava metsäkanalintu-, vesilintu- sekä hirvikannan ja poronhoidon kannalta. Vaikutusta hirvikannan käyttäytymiseen pitäisi tehdä, sillä alueen maat kuuluvat hirvikannan syyslaidunalueeseen.

Mielipide 4

Mielipiteen allekirjoittanut mökkeilee Simojärvellä. Mielipiteen esittäjä toteaa, että Elättivaaran tuulivoimateollisuusalue ei ole Ranuan tuulivoimaohjelman mukainen. Ohjelmassa on määritelty Simojärvellä käytettävä ehdoton suojaetäisyys tuulivoimalaan, joka on 7 km. Tämä Ranuan kunnan ehdoton vaatimus ei toteudu hankkeessa. Lisäksi mielipiteen esittäjä katsoo, että alueella sijaitsevat valtakunnallisesti merkittävä rakennetun kulttuuriympäristön (RKY 2009) alue Putkivaaran kylä sekä maakuntakaavassa osoitettu maakunnallisesti ja seudullisesti arvokas Simojärven eränkäyntimaisema kärsivät peruuttamatonta vahinkoa hankkeesta.

Mielipide 5

Mielipiteen on allekirjoittanut 52 henkilöä: 6 tuotantoalueen maanomistajaa, 13 vaikutusalueen tai lähialueen maanomistajaa ja 33 asuin- ja/tai lomarakennuksien sekä maa- ja vesialueiden käyttäjää. Mielipiteessä vaaditaan, että hanketta ei toteuteta. Perusteena on lukuisat asumiseen, eläimistöön, luontoon, tiestöön, vesistöihin sekä virkistys- ja vapaa-ajankäyttöön liittyvät haitat ja vaikutukset sekä hankkeen tuotantoalueella että sen lähialueilla. Hankkeella olisi toteutuessaan merkittävät negatiiviset vaikutukset alueella oleskeleviin ihmisiin ja eläimiin. Tuotantoalueella, sen välittömässä läheisyydessä ja lähialueilla joihin vaikutukset kohdistuvat, on lukuisia pysyviä- ja vapaa-ajanasuntoja, talousmetsää sekä paikallisille tärkeitä ulkoilu- ja virkistysalueita. Hanke toteutuessaan vaikuttaisi ihmisten hyvinvointiin ja alueen viihtyvyyteen merkittävästi. Vapaa-ajanasunnoilla levätään ja nautitaan luonnosta ja sen hiljaisuudesta, jotka olisivat menneitä hankkeen toteutuessa.

20.3.2025

Mielipiteessä tuodaan esille seuraavia perusteluita: 1) meluhaitat, joista kaikkien allekirjoittaneiden kiinteistöt, maa-alueet ja/tai tärkeät virkistys- ja ulkoilualueet kärsisivät, 2) välkevaikutukset ja lentoestevalojen vilkkuminen virkistysalueilla, 3) liikennehaitat tiestölle sekä teiden varsilla oleville vakituisille ja vapaa-ajanasunnoille, 4) vaikutukset matkapuhelinverkon toimivuudelle ja turvallisuudelle, 5) vaikutukset tuotantoalueelle jääviin tärkeisiin marjastus-, sienestys- ja metsästysalueisiin ja niillä liikkumiseen ja perinteiseen luonnonkäyttöön, 6) muutos maisemaan 7) vaikutus kiinteistöjen arvoon 8) vaikutus uhanalaisiin kasvi- ja eläinlajeihin, muuttolintuihin, pesimälinnustoon ym. 9) hankkeen aiheuttamat haitat ja vaikutukset suhteessa siitä saatavaan hyötyyn Suomen sähköntuotannolle, 10) hankkeen hyödyttömyys Suomelle, 11) hankkeen purkamisen jääminen jälkipolville, 12) kaavoittaminen yksi kerrallaan kuntien kaavoitusprosessien kautta, mikä ei huomioi tuulivoimaloiden yhteisvaikutuksia eikä tuulivoimarakentamisen kokonaisuuden hallintaa. Alue ei kuulu maakuntakaavassa osoitettuihin tuulivoima-alueisiin.

Mielipide 6

Mielipiteen esittäjä vaati, että tuulivoimahanketta ei toteuteta, tai sille tehdään uusi ja kattavampi ympäristövaikutusten arviointi. Tuulivoiman työllistävä vaikutus on vähäinen verrattuna sen aiheuttamaan ympäristötuhoon. Alueen merkittävimpiä elinkeinoja ovat matkailu ja luontoliikunta, jotka ovat vaarassa tuulivoimarakentamisen myötä. Lisäksi alueen metsästysseuran hirvenpyynti on uhattuna, koska hirvien elin-, laidun- ja lisääntymisalueet tuhoutuvat.

Mielipiteen esittäjä on tehnyt näkyvyysanalyysin ja esittää hirvien kaatopaikkoja alueelta. Hän katsoo, että tuulivoimalahankkeen vaikutusalue on laaja maaston muotojen vuoksi, mikä lisää näkyvyyttä ja melun kulkeutumista. Alue on hyvin tärkeä hirviekologian kannalta, sillä se toimii hirvien kiima- ja vasomisalueena myös ympäröiville alueille. Hirvet asuvat alueella ympäri vuoden. Hirvet myös vaeltavat läheisiltä alueilta talvisyönnöksille ja kiima-aikaan. YVA-selvityksessä ei ole tutkittu alueen nisäkäsmääriä ja havaintoja kattavasti, erityisesti kesä- ja pyyntiaikana. Kanalintujen osalta selvityksessä ei ole huomioitu metsojen soidinalueiden rauhoittamista metsälain ja metsäsertifikaattien mukaisesti. Metson soidin on herkkä häiriöille, ja lisäksi alueen suot ovat tärkeitä teerien soidinalueita. Myös uhanalaisten metsähanhien havaintoja on tehty alueella. Tällä tuulivoimala-alueella siis tuhotaan lisää heikkoja metsäkanalintukantoja ja estetään metsähanhien paluu alueelle vuosien jälkeen. Metsähanhi on erittäin herkkä muutoksille, pelkästään metsähakkuu voi saada ne muuttamaan asuinalueitaan.

Alueella on kaksi lehtojensuojelualuetta, joiden kohtalo on epävarma suurten tie- ja maansiirtotöiden vuoksi. Alueella on useita metsälain 10 §:ssä suojeltuja luonnonlähteitä, joita ei ole huomioitu selvityksessä. Alueen vesiekologia on haavoittuvainen ja voi muuttua merkittävästi maanrakentamisen vuoksi. Mielipiteen

20.3.2025

esittäjä on huolissaan laajemman alueen ekologisista muutoksista, joita tuulivoimarakentaminen ja itse tuulivoimalat aiheuttavat. Vaikutuksia alueen ekosysteemipalveluihin pitkällä aikavälillä ei vielä tunneta.

Yhteysviranomaisen lausunto arviointiohjelmasta

Hankekuvaus

YVA-ohjelmassa arvioitava hanke on kuvattu useissa kappaleissa, mikä tekee hankkeen hahmottamisesta haastavaa. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota hankkeen kuvaukseen ja sen loogisuuteen.

YVA-ohjelmassa tuotantoalue, tuulivoima-alue sekä tuulivoimala-alue-termien käyttö on osittain päällekkäistä. Yhteysviranomaisen korostaa, että tuulivoimala-alueesta tulisi käyttää yhtä termiä. Yhteysviranomaisen toteaa, että myös sähkönsiirto on osa hanketta ja pitää hyvänä sitä, että YVA-ohjelmassa on määritelty, että hankealue-termillä viitataan koko hankkeeseen.

Yhteysviranomaisen toteaa, että hanke, sen sijainti, koko, tarkoitus ja maankäyttötarve pääosin löytyy arviointiohjelmasta. Alustava voimalasijoittelu ja tiedot tuulivoimalan rakenteesta ja koosta sekä vaihtoehtoisista perustamistavoista on esitetty. Suunnitellut voimalapaikat on numeroitu tuulivoimala-aluetta kuvaavia vaihtoehtoja esittävissä kartoissa ja liitekartoissa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan voimaloiden numeroiminen selkeyttää niihin viittaamista vaikutusten arvioinnissa ja lausunnoissa, joten numerointi tulee esittää myös YVA-selostuksen kartoissa.

Tuulivoimahankkeen ulkoisen sähkönsiirron rakenteista uuden voimajohtoauekan periaate sekä olemassa olevan voimajohdon rinnalle sijoittuva voimajohto ja niiden tilantarve on kuvattu periaatekuvalla, mutta niitä ei kuvata varsinaisessa asiaa kuvaavassa tekstissä. Hankkeeseen olennaisesti kuuluvan 110 kV:n voimajohdon rakenteita (mm. pylvästyyppi, jänneväli) ja niiden perustamista ei kuvata lainkaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että voimajohdon pylväsrakenteen tyyppi, perustamistapa, pylväsväli, samoin kuin korkeus tulee kuvata sanallisesti ja periaatekuvilla arviointiselostuksessa ulkoisen sähkönsiirron kaikista rakenteista ja tilanteista. Sähköasemaa tai sen tilantarvetta ei kuvata, mitä yhteysviranomaisen pitää puutteena. Sähköaseman kaksi vaihtoehtoista paikkaa on esitetty kartalla.

Tuulivoimala-alueelle sijoittuvaa huoltotieverkostoa tai maakaapelien sijaintia ei ole esitetty kartoilla. Huoltotien periaatekuva ja rakennettavien teiden tilantarve ja ominaisuudet on kuitenkin esitetty. Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli YVA-selostuksessa ei esitetä suunnitelmaa huoltoteiden ja maakaapeleiden sijainnista, niiden

20.3.2025

toteuttamisen vaikutuksia ei voida arvioida ja tämä edellyttää huomattavan tarkkaa tietoa tuulivoimala-alueesta, esimerkiksi luontoarvoista. Rakennettavan tiestön ja maakaapeloinnin sijoittumisesta voi aiheutua esimerkiksi valtakunnallisesti arvokkaisiin geologisiin muodostumiin ja vesistöihin kohdistuvia vaikutuksia. Parannettava ja rakennettava tiestö on syytä esittää kartalla YVA-selostuksessa. Myös tulotie hankealueelle tulee esittää selvästi. Tiestön suunnittelussa tulee ottaa huomioon luonnonarvot ja vesistöjen ylitykset.

Yhteysviranomainen pyytää kiinnittämään huomiota käsitteisiin voimajohto ja johdin ja käyttämään niitä oikein.

Yhteysviranomainen toteaa, että maa-ainesten otto on osa hanketta. Jäljemmin tässä lausunnossa otetaan tarkemmin kantaa hankkeessa tarvittavien maa-ainesten huomioon ottamiseen hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Hankkeen vaihtoehdot

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa hankkeen tuulivoimaloiden vaihtoehdot on kuvattu selkeästi. Hankkeen voimajohtovaihtoehtojen kuvaus on epäselvä. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on esitetty kaksi vaihtoehtoa (SVE1 ja SVE2), mutta YVA-ohjelman (s. 26) mukaan vaihtoehtona tutkitaan myös liittymistä Fingridin Pirttikoski-Pikkarala 400 kV:n voimajohtoon. Onko viimeksi mainittu myös vaihtoehto? Lisäksi yhteysviranomainen edellyttää, että sähköaseman vaihtoehtoiset paikat eivät ole sidottuja sähkönsiirron vaihtoehtoihin.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa ei perustella tuulivoimala-alueen tai voimajohtojen vaihtoehtoja. Yhteysviranomainen katsoo, että vaihtoehtojen valintaa ja mahdollisia uusia vaihtoehtoja tulee perustella arviointiselostuksessa. Lisäksi yhteysviranomainen katsoo, että kahden voimalan ero ja pienet sijaintierot ovat verrattain suppea vertailulähtökohta.

Yhteysviranomainen katsoo, että tehtyjen selvitysten tulokset tulee ottaa huomioon niin, että muodostetaan tarvittaessa myös uusi vaihtoehto tai uusia vaihtoehtoja.

Yhteysviranomainen katsoo, että valtakunnallisesti arvokkaita geologisia kohteita ei ole otettu huomioon riittäväällä tavalla vaihtoehtotarkastelussa, sillä molemmissa vaihtoehtoissa valtakunnallisesti arvokkaan Kalliokummun uhkurakkakivikon (KIVI-19-028) välittömään läheisyyteen on vaihtoehdossa VE1 sijoitettu voimala nro 6 ja vaihtoehdossa VE2 voimala nro 4. Yhteysviranomainen katsoo, että voimalapaikan suunnittelu valtakunnallisesti arvokkaan ja melko pienialaisen kivikon välittömään läheisyyteen vaatii hankkeen suunnittelussa erityistä huolellisuutta, ja että kivikkoon olisi syytä jättää vähintäänkin laajempi suojaetäisyys. Yhteysviranomainen katsoo, että

20.3.2025

valtakunnallisesti arvokkaille muodostumille ei tule sijoittaa voimaloita eikä niiden välistä tiestöä.

Yhteysviranomaisen katsoo, että mikäli luontoselvityksissä havaitaan arvokkaita kohteita niissä osissa hankealuetta, joihin kohdistuu rakentamista (voimalapaikat, huoltotiet, maakaapeli, voimajohdon pylväät), hanketta tulee muuttaa tai arviointiselostuksessa tulee tarkastella vaihtoehtoa, jolla haitalliset vaikutukset voidaan estää.

Yhteysviranomaisen katsoo, että Metsähallituksen lausunnossa esitetty tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden sijoittelussa. Yhteysviranomaisen katsoo Luonnonvarakeskuksen lausunnon mukaisesti, että metsäkanalintujen soidinselvitysten tulokset tulee ottaa huomioon voimaloiden sijoittelussa.

YVA-ohjelmasta annetussa palautteessa on kiinnitetty huomiota tuulivoimala-alueen ja asutuksen sekä loma-asutuksen ja Simojärven väliseen lyhyeen etäisyyteen. Erityisesti Ranuan tuulivoimaohjelman linjaus Simojärven huomioon ottamisesta (7 km Simojärveen) on nostettu esille. Molemmat tuulivoimala-alueen vaihtoehdot sijoittuvat lähemmäs. Yhteysviranomaisen toteaa, että hanke sijoittuu kiinni Ranuan kunnan rajaan. Hankkeen haitallisten vaikutusten lieventämiseksi yhteysviranomaisen näkee tarpeelliseksi selvittää tuulivoimalavaihtoehdon, jossa voimaloita on poistettu Ranuan kunnan rajan läheisyydestä.

Yhteysviranomaisen katsoo myös, että voimalapaikkojen suunnittelussa tulee ottaa huomioon tuulivoimala-alueen sijainti lähellä Fingrid Oyj:n 400 kV:n voimajohtoa sekä Fingridin esittämä mahdollinen laajenemistarve uudelle 400 kV:n voimajohtolle. Hankkeen suunnittelussa tulee jättää liikkumavaraa ja joustoa kehittyville voimajohtoilta. Fingrid esittää lausunnossaan voimajohtojen etäisyysvaatimukset tuulivoimaloiden rakentamiselle. Lausunto tulee ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeessa on syytä harkita tutkittavaksi muitakin sähkönsiirtomahdollisuuksia esimerkiksi yhdessä alueen muiden tuulivoimahankkeiden kanssa. Yhteysviranomaisen tiedossa on muita tuulivoimahankkeita, kuten Ranualla Nassakan ja Kupinavaaran tuulivoimahankkeet, joiden voimajohtoja suunnitellaan samalle Pirttikosken sähköasemalle, joten useammalle hankkeelle sopivia yhteisiä voimajohtoja tulisi selvittää ja tarvittaessa suunnitella.

Arvio hankkeen suunnittelu- ja toteuttamisaikataulusta

YVA-menettelyn alustava aikataulu on esitetty sanallisesti ja kuvana arviointiohjelman luvussa 3.4. Kyseisessä kuvassa on mainittu YVA:n yleisötilaisuudet ja lausuntopyynnöt, erilaiset neuvottelut ja hankkeen seurantar ryhmän kokoontumiset. Lisäksi hankkeen suunnittelun aikatauluja myös kaavoituksen osalta käsitellään samassa kuvassa. Yhteysviranomaisen katsoo, että on hyvä, että aikataulut ja kaikki osallistamisen

20.3.2025

suunnitelmat esitetään kuvana. Luvussa kerrotaan rakentamisvaiheen kestävän 1–2 vuotta rakennusluvan saamisen jälkeen. Esitetty aikataulu vaikuttaa yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan realistiselta.

Arviointiohjelman mukaan tavoitteena on yhteensovittaa YVA-menettelyn ja kaavoituksen aikatauluja muun muassa yhteisillä yleisötilaisuuksilla.

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että aikatauluja pyritään yhteensovittamaan. Yhteensovittamisessa on kuitenkin hyvä huomioida se, että yhteysviranomainen ei voi ottaa kantaa kaavan valmisteluaineistoon kuin teknisiltä osin, ennen perustellun päätelmän antamista.

Yhteysviranomainen toteaa, että viranomaisneuvottelusta säädetään alueidenkäyttölain 66 §:ssä ja yleiskaavan viranomaisneuvottelusta tarkemmin toistaiseksi voimaan jätetyssä maankäyttö- ja rakennusasetuksen 18 §:ssä. Asetuksen mukaan viranomaisneuvottelu järjestetään kaavaa valmisteltaessa, ennen kuin kunta varaa osallisille tilaisuuden mielipiteen esittämiseen, sekä tarvittaessa sen jälkeen, kun kaavaehdotus on ollut julkisesti nähtävänä ja sitä koskevat mielipiteet ja lausunnot on saatu. YVA-ohjelman kuvassa 6 viranomaisneuvottelu on esitetty virheellisesti pidettäväksi ennen kuin kaavaehdotus on asetettu julkisesti nähtäville.

Hankkeen liittyminen muihin hankkeisiin

Arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen läheisyyteen sijoittuvat tuulivoimahankkeet. Lähin toiminnassa oleva tuulivoimapuisto on noin 14 kilometriä tuulivoimala-alueesta sijaitseva Murtotuuli. Myös Kemijoki Oy:n Ailangantunturin pumppuvoimahanke, jonka voimajohtoa suunnitellaan Pirttikoskelle, on tunnistettu. Muiden tuulivoimahankkeiden voimajohtosuunnitelmia ei ole esitetty arviointiohjelmassa. Ainakin kahdessa Ranuan kuntaan sijoittuvissa hankkeissa on vaihtoehtona liittyminen Pirttikosken sähköasemalle (Nassakan ja Kupinavaaran tuulivoimahankkeet). Yhteysviranomainen katsoo, että olemassa olevien voimajohtojen, voimajohtohankkeiden sekä muiden tuulivoimahankkeiden sähkönsiirron kuvaaminen YVA-selostuksessa on tärkeää kokonaiskuvan hahmottamiseksi.

Arviointimenettelyn sovittaminen yhteen muiden lakien mukaisiin menettelyihin

Kaavoitus

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimaloiden rakentaminen edellyttää tuulivoimayleiskaavaa. Tuulivoimayleiskaavoitus on vireillä tuulivoimala-alueella. Kaavoituksesta vastaa Rovaniemen kaupunki. Tuulivoimaosayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan suunnittelualueen alustava raja- ja sisältö sisältää molemmat

20.3.2025

arviointiohjelmassa esitetyt tuulivoimala-alueen vaihtoehdot. Voimajohdon alueelle ei ole esitetty laadittavaksi yleiskaavaa.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa kuvataan kaavoitusmenettelyn ja YVA-menettelyn yhteensovittaminen. Hankkeen tuulivoimaosayleiskaava laaditaan erillisenä menettelynä, mutta aikataulullisesti samanaikaisesti YVA-menettelyn kanssa. Arviointiohjelman mukaan hankkeesta vastaavan tarkoituksena on yhteensovittaa YVA- ja kaavoitusmenettelyjen aikatauluja niin, että YVA:n ja kaavan vuorovaikutustilaisuuksia pidetään samaan aikaan. Kuitenkaan aikataulullisella yhteensovittamisella ei tässä hankkeessa tarkoiteta YVA-lain 22 §:n mukaista kuulemisten yhteensovittamista. Yhteysviranomainen pitää tätä tarkoituksenmukaisena.

Yhteysviranomainen toteaa, että osayleiskaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman mukaan hankkeen tuulivoimayleiskaavoituksessa on tarkoitus hyödyntää YVA-menettelyssä tuotettuja selvityksiä ja tuloksia. YVA-ohjelmassa ei mainita, aiotaanko YVA-menettelyä varten tehtävissä selvityksissä ottaa huomioon osayleiskaavoituksen edellyttämät selvitykset, jolloin tuulivoimaosayleiskaava voidaan laatia YVA-menettelyn selvitysaineiston pohjalta. Yhteysviranomainen katsoo, että olisi hyvä, että menettelyiden selvityksiä hyödynnetään mahdollisuuksien mukaan kummassakin menettelyssä. Tulee kuitenkin varautua siihen, että tarvittaessa kaavoitusta varten tarvittavia selvityksiä tulee täydentää perustellun päätelmän antamisen jälkeen.

Luonnonsuojelulain mukainen Natura-arviointi

YVA-ohjelmassa on tarkasteltu Auttikönkään (SACFI1301317), Simojärven (SACFI1301205) ja Mustarinnantunturin (SPAFI1301102) Natura 2000 -alueita koskevan Natura-arvioinnin tarvetta. ELY-keskus yhtyy YVA-ohjelmassa todettuun: merkittävät vaikutukset Simojärven ja Mustarinnantunturin Natura-alueisiin ovat poissuljettuja eikä Natura-arvioinnille ole tarvetta. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutuksia Auttikönkään Natura-alueen suojeluperusteena olevaan saukkoon ei ole voitu YVA-ohjelmassa sulkea pois. Koska vaikutusten poissulkemiseksi on tarpeen vielä tehdä maastoselvityksiä, tulee vaikutukset saukkoon arvioida luonnonsuojelulain 35 §:n mukaisessa Natura-arvioinnissa. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutukset muihin suojeluperusteisiin ovat poissuljettuja, eikä niitä ole tarpeen käsitellä Natura-arvioinnissa.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa ei ole otettu kantaa siihen, laaditaanko Natura-arviointi YVA-menettelyn yhteydessä. Yhteysviranomainen toteaa, että luonnonsuojelulain mukaan tuulivoimahankkeen Natura-arviointi tehdään aina YVA-menettelyn yhteydessä (muutos 28.6.2024/422). Mikäli perusteltua päätelmää laadittaessa havaittaisiin, että saukkoa koskeva Natura-arviointi olisi tarpeen, mutta sitä

20.3.2025

ei olisi toimitettu yhteysviranomaiselle YVA-selostuksen yhteydessä, joutuisi yhteysviranomainen harkitsemaan, onko perusteltua päätelmää mahdollista antaa.

Poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu

Hankealue sijoittuu osittain valtion maille, joten yhteysviranomainen toteaa, että poronhoitolain (PHL, 848/1990) 53 §:n neuvottelu tulee toteuttaa hankkeessa. Yhteysviranomainen katsoo, että PHL 53 §:n mukainen neuvottelu tulee yhteensovittaa hankkeen suunnittelun kanssa. Hankkeesta on järjestetty 53 §:n mukainen neuvottelu ennen arviointiohjelman valmistumista. YVA-ohjelmassa on tuotu esille neuvottelussa esiin nousseita havaintoja, mitä yhteysviranomainen pitää hyvänä ja tarkoituksenmukaisena. Arviointiohjelman mukaan hankkeessa järjestetään toinen poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelu YVA-selostuksen laadinnan aikana. YVA-ohjelmassa esitetyn mukaisesti tässä neuvottelussa pyritään vaikutusten arvioinnin lisäksi etsimään keinoja haittojen estämiseen, lieventämiseen ja kompensaatioon. Neuvottelu on aikataulutettu vuoden 2025 elokuulle, jolloin poronhoitajilla on todennäköisesti poronhoitovuoden kiireiset ajat huomioon ottaen mahdollista osallistua neuvotteluihin.

Yhteysviranomainen painottaa, että yhteistyö paliskunnan kanssa on olennaista hankkeesta aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa sekä hankkeen hyväksyttävyyden kannalta. Yhteysviranomainen painottaa, että paliskuntien kanssa tulee järjestää neuvotteluita ja tilaisuuksia oikea-aikaisesti ja riittävästi suunnittelun edetessä. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan neuvottelu on tarpeen järjestää ennen YVA-selostuksen valmistumista, kun luonnos poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnista on valmis, sekä tarvittaessa kaavoituksen aikana. Poronhoitolain 53 §:n mukaisia neuvotteluja tulee järjestää niin monta kuin katsotaan tarpeelliseksi. Yhteysviranomainen katsoo, että neuvotteluiden järjestämisessä tulee ottaa huomioon paliskuntien toiveet sekä Paliskuntain yhdistyksen lausunto.

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on nostettu laajasti esiin valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT). Yhteysviranomainen katsoo, että osa listatuista tavoitteista ei liity tähän hankkeeseen. YVA-selostuksessa tavoitteet tulee tunnistaa kohdennetummin kyseessä olevaan hankkeeseen ja esittää, miten nimenomaan kyseessä olevalla hankkeella edistetään valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita.

Yhteysviranomainen toteaa, että terveellinen ja turvallinen elinympäristö - tavoitekokonaisuuden osalta on tunnistettu oikein melusta aiheutuvien ympäristö- ja terveyshaittojen ehkäiseminen. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tämä toteutuu

20.3.2025

hankkeessa lähinnä jättämällä riittävät suojaetäisyydet asutukseen. Myös tavoite maanpuolustuksen tarpeiden turvaamisesta on tunnistettu. Tavoite toteutuu ottamalla huomioon puolustusvoimien järjestelmien toimintakyky. YVA-ohjelman mukaan hankkeesta vastaava on saanut puolustusvoimien pääesikunnalta myönteisen lausunnon. Myös VAT haitallisia terveysvaikutuksia tai onnettomuusriskejä aiheuttavien toimintojen ja vaikutuksille herkkien toimintojen välille jätettävästä riittävän suuresta etäisyydestä tai riskien muulla tavoin hallitsemisesta liittyy olennaisesti tähän hankkeeseen. Sen sijaan suuronnettomuusvaaraa aiheuttavilla laitoksilla, kemikaaliratapioilla ja vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelyratapioilla, tai tärinän, huonon ilmanlaadun ja tulvariskien hallinnalla ei liene paljoa yhtymäkohtia hankkeeseen, joten kyseisten tavoitteiden osalta on hyvä pohtia niiden sopivuutta. Mikäli hankkeesta vastaava näkee yhtymäkohtia edellä mainittuihin, tulisi niitä käsitellä YVA-selostuksessa. Samoin sitä, miten hankkeessa voidaan edistää tehokasta liikennejärjestelmää koskevia tavoitteita.

Yhteysviranomainen toteaa, että elinvoimainen luonto- ja kulttuuriympäristö sekä luonnonvarat -tavoitekokonaisuuden edistäminen on hankkeen kannalta tärkeää. Tavoite sisältää etenkin valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvojen turvaamisen. Hankkeessa tulee varmistaa, että tuulivoimaloiden ja voimajohdon rakentaminen sekä alueiden käyttäminen edistävät näitä tavoitteita. Hankkeella ei ole yhtymäkohtia YVA-ohjelmassa todettuun saamelaiskulttuurin ja -elinkeinojen kannalta merkittävien alueiden säilymiseen tai biotalouden edistämiseen.

Yhteysviranomainen katsoo, että valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista hankkeessa edistetään parhaiten uusiutumiskykyisen energiahuollon sisältämiä tavoitteita. Suomen ilmasto- ja energiapolitiikan mukaisesti uusiutuvan energian osuutta nostetaan, minkä vuoksi varaudutaan mm. tuulivoimapotentialin laajamittaiseen hyödyntämiseen. Tuulivoimatuotannon lisääminen edellyttää tuulivoimarakentamisen sovittamista ympäröivään maankäyttöön ja haitallisten vaikutusten asianmukaista huomioon ottamista. Tavoitteiden mukaisesti tuulivoimalat tulisi sijoittaa ensisijaisesti keskitetysti usean voimalan yksiköihin ja voimajohtolinjauksissa tulee hyödyntää ensisijaisesti olemassa olevia johtokäytäviä, joten näitä tavoitteita hankkeessa tulee edistää. YVA-ohjelmassa mainittuihin kaasuputkien linjauksiin liittyvät tavoitteet eivät liity tähän hankkeeseen.

Yhteysviranomainen katsoo, että myös toimivat yhdyskunnat ja kestävä liikkuminen -tavoitekokonaisuuden osalta YVA-ohjelmaan on listattu useita tavoitteita, jotka eivät liity tähän hankkeeseen. Esimerkiksi aluerakenteeseen, asuntotuotantoon, resurssitehokkaaseen yhdyskuntakehitykseen, suuriin kaupunkiseutuihin, kävelyn, pyöräilyn tai joukkoliikenteeseen liittyvillä tavoitteilla ei ole liittymäpintaa kyseessä olevaan hankkeeseen.

20.3.2025

Yhteysviranomainen toteaa, että Valtioneuvoston päätöksessä valtakunnallisista alueidenkäyttötavoitteista kirjattujen tavoitteiden taustaan ja tarpeeseen on hyvä tutustua. Alueidenkäyttölain (aik. maankäyttö- ja rakennuslain) 24.2 § mukaan alueidenkäytön suunnittelussa on huolehdittava valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden huomioon ottamisesta siten, että edistetään niiden toteuttamista. Elättivaaran tuulivoima-alueita ei ole osoitettu alueella voimassa olevassa maakuntakaavassa, joten myös tämän vuoksi YVA-selostuksessa on perusteltua esittää, miten hanke edistää valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden edistämistä.

Yhteysviranomainen toteaa, että kyseessä on YVA-menettely ja asiat on kirjattu YVA-ohjelmaan, eikä esim. osallistumis- ja arviointisuunnitelmaan tai kaavan valmisteluaineistoon. Valtakunnallisia alueidenkäyttötavoitteita koskevaan osaan on kirjattu yleiskaavaan liittyvistä tavoitteista, eikä hankkeen tavoitteista.

Hankkeen edellyttämät suunnitelmat, luvat ja niihin rinnastettavat päätökset

Hankkeen edellyttämiä suunnitelmia ja lupia sekä niihin rinnastettavia päätöksiä on tunnistettu YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomainen katsoo, että tarkastelua tulee täydentää YVA-selostukseen. YVA-selostuksessa tarkastelu tulee kohdistaa niihin lupiin ja suunnitelmiin, jotka ovat oleellisia tässä kyseisessä hankkeessa.

Yhteysviranomainen toteaa, että AKL 77 a §:n mukaan oikeusvaikutteista yleiskaavaa voidaan käyttää suoraan tuulivoimalan rakentamisluvan perusteena rakentamislain 46 §:n 1 momentissa säädetyn estämättä niillä alueilla, joilla yleiskaavassa on siitä erikseen määrätty. Tuulivoimarakentamista koskevan yleiskaavan erityisistä sisältövaatimuksista säädetään AKL 77 b §:ssä. Rakentamislaki on tullut voimaan 1.1.2025.

Kappaleessa 3.7.1. todetaan, että YVA-menettelyä valvoo viranomaisena Lapin ELY-keskus. Yhteysviranomainen huomauttaa, että Lapin ELY-keskus toimii tässä hankkeessa yhteysviranomaisena, joka huolehtii siitä, että hankkeen ympäristövaikutusten arviointimenettely järjestetään (YVAL 2 § kohta 6).

Arviointiohjelman kappaleen 3.7.9 mukaan maa-ainesten ottoon on haettava ympäristölupaa, jos toiminta sijoitetaan tärkeälle tai muulle vedenhankintakäyttöön soveltuvalla pohjavesialueella ja toiminnasta voi aiheutua pohjaveden pilaantumisen vaaraa (YSL 28 §). Yhteysviranomainen tarkentaa, että maa-ainesten ottamistoiminta pohjavesialueella voi olla mahdollista myös ilman ympäristölupaa, mutta ympäristölupa vaaditaan, jos pohjavesialueelle sijoittuva ottamistoiminta käsittää esimerkiksi maa-ainesten murskausta tai maa-ainestenotto käsittää louhimista (YSL 28 §).

Yhteysviranomainen toteaa lisäksi, että ympäristölupaa voidaan vaatia myös pohjavesialueiden ulkopuolelle sijoittuvassa ottotoiminnassa, esimerkiksi silloin, jos murskausvuorokausien määrä ylittää 50 vuorokautta tai maa-ainestenotto käsittää

20.3.2025

louhimista (YSL 27 §). Maa-aineslain (555/1981) 4a §:n mukaan maa-ainesten ottamista koskeva lupahakemus ja samaa hanketta koskeva ympäristölupahakemus on käsiteltävä yhdessä ja ratkaistava samalla päätöksellä, jollei sitä ole erityisestä syystä pidettävä tarpeettomana. Yhteistä lupaa voidaan hakea yhdellä lupahakemuksella.

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelman kappaleessa 3.7.11 on tunnistettu mahdollinen vesilain (587/2011) mukaisen vesitalouslupan tarve. Yhteysviranomainen katsoo, että kappaletta on kuitenkin syytä tarkentaa arviointiselostukseen vesilain 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltujen vesiluontotyyppien osalta, sillä vesilain 2 luvun 11 §:n nojalla suojeltujen vesiluontotyyppien luonnontilan vaarantaminen ei edellytä vesitalouslupaa, vaan lähteen luonnontilan vaarantamisesta tulee hakea poikkeamista Pohjois-Suomen aluehallintovirastolta. Lupaviranomainen voi yksittäistapauksessa myöntää poikkeamisen vaarantamiskiellosta, mikäli vesiluontotyyppien suojelutavoitteet eivät huomattavasti vaarannu. Yhteysviranomainen korostaa, että poikkeamista lähteen luonnontilan vaarantamiskiellosta voidaan edellyttää, vaikka hanke itsessään ei vaatisikaan vesilain 3 luvun 2 §:n perusteella vesitalouslupaa.

Ympäristönsuojelulain (527/2014) 27 §:n mukaisen laitoslueellon perusteella tuulivoimalalta ei lähtökohtaisesti edellytetä ympäristölupaa, mutta tuulivoimalalta voidaan kuitenkin edellyttää ympäristölupaa 27 §:n 2 momentin 3-kohdan nojalla, jos toiminnasta saattaa aiheutua ns. naapurussuhdelaissa tarkoitettua kohtuutonta rasisusta melu- tai välkevaikutuksista johtuen lähialueen asukkaalle (17 §), kuten YVA-ohjelmassa on tunnistettu. Yhteysviranomainen näkee hyvänä lähtökohtana hankkeen jatkosuunnittelulle, että ympäristölualle ei olisi melun tai välkkeen vuoksi tarvetta. Tuulivoimalasta aiheutuviin haitallisiin melu- tai välkevaikutuksiin voidaan tarvittaessa puuttua myös ympäristön pilaantumisen ehkäisemiseksi annettavalla yksittäisellä määräyksellä (YSL 180 §).

Voimajohtojen läheisyyteen sijoittuvasta rakentamisesta tulee pyytää Fingridiltä ja Carunalta erillinen risteämälauseunto, myös rakentamisen suunnitelmien muuttuessa tai ratkaisun tarkentuessa. Väyläviraston lausunnossa mainitut mahdollisesti tarvittavat luvat tai suunnitelmat tulee esittää tarpeen mukaan YVA-selostuksessa.

Yhteysviranomainen toteaa, että kajoamislupan osalta on viitattu vanhaan muinaismuistolakiin (295/1963). Muinaismuistolain 11 §:n muutos alakohtineen (a-d) on tullut voimaan 1.1.2020. Muinaismuistolain 11 §:n mukaan kiinteään muinaisjäännykseen kajoamiseen voidaan myöntää kajoamislupa, jos muinaisjäännyös tuottaa merkitykseensä nähden kohtuutonta haittaa.

20.3.2025

Ympäristön nykytila, arvioitavat ympäristövaikutukset ja menetelmät

Yleistä

Nykytilan selvitykset

Ympäristön nykytilasta esitettävät tiedot ovat tärkeitä vaikutusarviointien kohdentamiseksi. Vasta hanke- ja vaikutusalueen ympäristön nykytilan selvittämisen jälkeen voidaan verrata hankkeen aiheuttamia muutoksia nykytilaan ja arvioida vaikutustyypeittäin vaikutuksia ja niiden merkittävyyttä.

Nykytilan selvityksissä tulee kiinnittää erityisesti huomiota siihen, että selvitykset tehdään oikeaan selvitysaikaan, soveltuvilla menetelmillä, kohdennetaan oikeille alueille sekä maastokartoitusten ajalliseen riittävyteen. Kaikki selvitykset on raportoitava riittävän tarkasti, mikäli ne ovat pääasiallisia nykytilan tiedon lähteitä. Raportoinneissa on käytävä ilmi selvityksen kohde tai kohteet, selvityksen tekijän pätevyys, selvitysmenetelmät, selvitysajankohta, selvityksen tulokset sekä mikäli selvityksen kannalta oleellista, selvitykseen käytetty aika, selvitysalueet, kartoitusreitit, havainnointipaikat ja muut vastaavat, selvityshetken säätiedot sekä muut selvityksen luotettavuuteen liittyvät seikat. Selvitysalueiden sekä tulosten ilmoittamisessa on erittäin suositeltavaa käyttää erilaisia karttaesityksiä. Kartoista tulee erottua kyseisen vaikutuskohteen kannalta olennaisia kohteita ja niiden nimet. Kartoissa on lisäksi hyvä esittää etäisyysvyöhykkeitä. Yhteysviranomainen korostaa edellä mainittujen tietojen tärkeyttä arvioitaessa myöhemmin arviointiselostuksen riittävyttä ja laatua sekä hankkeesta aiheutuvia merkittäviä vaikutuksia.

Epävarmuustekijät

Arviointiin liittyvät epävarmuustekijät on tuotava esille YVA-selostuksessa kaikkien vaikutustenarvioinnin osa-alueiden kohdalla. YVA-selostuksessa on tuotava selkeästi esille muun muassa se, millaisiin lähtötietoihin tehtyt mallinnukset ja muut arvioinnit perustuvat sekä millaisia epävarmuuksia arviointien tuloksiin liittyy.

Vaikutusalueen rajaus

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusalueiden rajaukset. Niiden kokoaminen taulukkomuotoon voisi selkeyttää ja nopeuttaa rajausten hahmottamista. Yhteysviranomainen katsoo, että poronhoitoon kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida laajemmin kuin hankealueella lähivaikutusalueella (noin 2-7 km), sillä poronhoitoon kohdistuvat vaikutukset kohdistuvat koko paliskuntaan.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee varmistua siitä, ettei hankkeen todennäköisesti merkittäviä vaikutuksia jää tunnistamatta etukäteen tehtyjen kilometrirajausten vuoksi.

20.3.2025

Vaihtoehtojen vertailu

Yhteysviranomainen toteaa, että vaihtoehtojen ympäristövaikutusten vertailu on keskeinen osa hankkeen vaikutusten arviointia. YVA-ohjelmassa ei käsitellä vaihtoehtojen vertailua eikä esitetä käytettävää vertailumenetelmää.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-selostuksessa vaihtoehtojen ympäristövaikutusten vertailu on esitettävä. Yhteysviranomainen suosittelee käytettäväksi ns. erittelevää menetelmää, jolloin vaihtoehtojen erot ilmaistaan sanallisesti. Vaihtoehtojen vertailu on eri asia kuin vaihtoehtojen merkittävyyden erojen (suunta ja suuruus) esittäminen.

Merkittävyyden määrittäminen

YVA-ohjelman mukaan vaikutusten merkittävyyden määrittämisessä on tarkoitus hyödyntää IMPERIA-menetelmää. Tätä voidaan pitää asianmukaisena ratkaisuna, koska kyse on vakiintuneesta menetelmästä ympäristövaikutusten arvioinnissa. Arvioinnissa tulee tunnistaa myös eri vaikutusten väliset yhteydet ja se, että eri vaikutusten kumuloituminen samoille alueille voi lisätä niiden merkittävyyttä. Yhteysviranomainen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee kuvata ensin vaikutukset ja vasta sen jälkeen niiden merkittävyys.

Maankäyttö, yhdyskuntarakenne ja liikenne

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on kuvattu hankealueen kaavoitustilanne ja tunnistettu hankealueella voimassa oleva Rovaniemen ja Itä-Lapin maakuntakaava ja maakuntakaavan kyseessä olevaa aluetta koskevat merkinnät ja määräykset, sekä maakuntakaavan yleismääräykset. Hankealue ei sijoitu maakuntakaavan mukaiselle tuulivoimaloiden alueelle eikä tuulivoimaloiden potentiaaliselle alueelle. Tuulivoimaloiden alue ja sähkönsiirtovaihtoehdot sijoittuvat suurimmaksi osaksi maakuntakaavan mukaiselle maa- ja metsätalousvaltaiselle alueelle (M).

Yhteysviranomainen toteaa, että Rovaniemen kaupungin vuonna 2021 laatimassa tuulivoimaselvityksessä Elättivaara on luokiteltu potentiaalisesti tuulivoimaloiden alueeksi nimellä Alajängänkumpu. Selvityksen mukaiset potentiaaliset alueet ovat niin sanotusti kakkosluokkaa, joiden kriteereinä on, että luonnonympäristöön kohdistuvia vaikutuksia ei arvioida erittäin merkittäviksi, alueet sijaitsevat kohtuullisella etäisyydellä voimajohdoista, ja alueiden maisemavaikutusten ei odoteta olevan erittäin merkittäviä.

Yhteysviranomainen toteaa, että Lapin liiton vuoden 2022 tuulivoimaselvityksessä tunnistettiin 46 seudullisesti merkittävää potentiaalista tuulivoima-aluetta ja sitä seuranneessa aurinko- ja tuulivoimaselvityksessä 2023–2024 otettiin tarkasteluun myös aurinkovoimapotentialiaali. Selvityksessä ei kuitenkaan ole osoitettu tuulivoimapotentialiaalisiksi alueiksi julkisesti vireillä olevia tuulivoimaloiden alueita, kuten

20.3.2025

Elättivaaran hanketta, sillä niiden suunnittelu ja vaikutusten arviointi ovat jo käynnissä selvitysten tarjotessa tarkempaa tietoa kuin maakunnallisessa selvityksessä.

Kyseessä olevalla alueella ei ole oikeusvaikutteista yleis- tai asemakaavaa. YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankealuetta lähinnä olevat yleis-, asema- ja ranta- asemakaavat ja vireillä oleva Rovaniemen strateginen yleiskaava 2050.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelman kappaleessa 6.1.12 esitetään arvioitavaksi hankkeen suhdetta nykyiseen alue- ja yhdyskuntarakenteeseen sekä vaihtoehtoisilla hankealueilla ja niiden lähialueilla voimassa oleviin kaavoihin, vireillä oleviin kaavahankkeisiin ja muihin tiedossa oleviin maankäytön suunnitelmiin. YVA-ohjelman mukaan aiotaan myös tarkastella sitä, onko hankkeen mukaista rakentamista ja vaikutuksia käsitelty alueella voimassa olevissa kaavoissa, onko voimassa olevissa kaavoissa osoitettu hankkeen toteuttamiskelpoisuuteen olennaisesti vaikuttavaa maankäyttöä, edellyttääkö hankkeen toteuttaminen voimassa olevien kaavojen muuttamista tai uusien kaavojen laatimista sekä miten hanke on otettu tai voidaan ottaa huomioon aluetta koskevista maankäytön suunnitelmissa. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa edellä kuvatulla tavalla arvioitavaksi esitetyt asiat on pääosin jo esitetty YVA-ohjelman kaavoitustilannetta kuvaavassa luvussa 5.2., jossa jo esitetään alueen kaavoitustilanne. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen vaikutuksia on syytä tarkastella erityisesti maakunnan tasolla, koska hankealuetta ei ole osoitettu maakuntakaavassa tuulivoimaloiden alueeksi. Yhteysviranomainen toteaa, että kunta ei voi hyväksyä maakuntakaavan vastaista yleiskaavaa ja kehottaa ottamaan tämän huomioon suunnittelussa, johon myös YVA-menettely kuuluu. YVA-selostuksessa seudullisesti merkittävän hankkeen sopivuus kyseessä olevalle alueelle tulee osoittaa selvityksellä.

Yhteysviranomainen katsoo, että maankäyttöön kohdistuvat suurimmat vaikutukset ilmenevät tuulivoima-alueen ja sähkönsiirtoreitin lähiympäristössä. Yhteysviranomainen pitää suositeltavana ratkaisuna vähintään kahden kilometrin suojaetäisyyttä asuinrakennuksiin. YVA-ohjelman mukaan lähimmät asuinrakennukset sijaitsevat noin 2,1 kilometrin etäisyydellä tuulivoimala-alueen rajasta ja noin 2,4 kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimalasta molemmissa vaihtoehtoisissa, mutta lähimmät lomarakennukset sijaitsevat vain alle kilometrin päässä tuulivoimala-alueen rajasta ja vaihtoehdosta riippuen vain noin 1,1–1,6 kilometrin etäisyydellä lähimmästä voimaloista.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelman mukaan vaikutukset selvitetään asiantuntija-arviona ja lähtötietoina käytetään myös mm. ilmakuvia, karttoja, paikkatietoaineistoa, laadittavia selvityksiä ja saatua palautetta. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnin tueksi tulee paikkatietoaineistojen avulla laatia maankäyttöä ja yhdyskuntarakennetta kuvaavia teemakarttoja. Yhteysviranomainen katsoo, että karttataarkastelun lisäksi myös valo- ja ilmakuvat ovat hyviä aineistoja maankäyttöön

20.3.2025

liittyvien vaikutusten arvioinnissa ja ne mahdollistavat paremmin myös laadullisen arvioinnin verrattuna matemaattiseen tietoon. Arvioinnissa tulee hyödyntää saatua palautetta, mutta myös mahdollisten paikallisten maankäytön suunnittelijoiden ja muiden alueen toimijoiden haastattelut voivat antaa arvokasta tietoa vaikutusten arviointiin.

Yhteysviranomainen katsoo, että havainnollistamiseen ja karttoihin on syytä panostaa. Erityisesti hankealueen läheiset kylät ja asutus tulee ottaa huomioon vaikutusten arvioinnissa. Arvioinnissa voidaan soveltuvien osin hyödyntää myös edellä mainittua Lapin liiton aurinko- ja tuulivoimaselvitystä 2023–2024.

Arviointiohjelman mukaan erikoiskuljetusreitit eivät ulotu hankealueelle asti ja liikenne alueelle voi tapahtua eri teiltä. Yhteysviranomainen katsoo, että liikenteen suunnittelussa tulee erityisesti ottaa huomioon asutukselle ja teiden kunnolle kohdistuva häiriö. Muutoin yhteysviranomainen pitää riittävänä arviointiohjelmassa esitettyä vaikutusten arvioinnin toteuttamistapaa. Yhteysviranomainen ei näe tarvetta arvioida vaikutuksia rautatieliikenteeseen. Nykytilatiedoissa ei esitetä sellaisia lentoliikenteen tietoja, joiden perusteella siihen voisi kohdistua merkittäviä vaikutuksia. Väyläviraston lausunnossa on nostettu esille suunnitteluun liittyviä seikkoja, muun muassa siltojen kantavuus, joihin aiheutuvat vaikutukset tulee ottaa huomioon arvioinnissa.

Luontoympäristö

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa kuvataan alueen luonnonympäristön nykytilaa vain hyvin yleisellä tasolla. Valtaosa erilliselvitysten tuloksista esitetään kuvattavaksi vasta YVA-selostuksen yhteydessä. YVA-asetuksen 3 §:n mukaan YVA-ohjelmassa olisi kuitenkin pitänyt olla kuvaus todennäköisen vaikutusalueen ympäristön nykytilasta ja kehityksestä.

Yhteysviranomainen toteaa, että kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen sekä pesimälinnustoselvityksen tarkempia menetelmiä ei esitetä YVA-ohjelmassa tai sen liitteissä. YVA-ohjelman tulee YVA-asetuksen 3 §:n mukaan sisältää tiedot aineiston hankinnassa käytettävistä menetelmistä. Myös useimpien muiden lajiryhmien kartoitusten menetelmäkuvauksissa on puutteita. Yhteysviranomainen katsoo, että kartoitusten reitit ja havainnointipaikat ajankohtineen ja säätiloineen (huom! sateisuus) sekä aineisto kokonaisuudessaan on esitettävä YVA-selostuksessa, jotta yhteysviranomainen voi arvioida selvitysten menetelmien ja johtopäätösten oikeellisuutta. Kartoitusreitit, havaintopaikat ja tulokset tulee lisäksi toimittaa yhteysviranomaiselle paikkatietomuodossa.

Yhteysviranomainen toteaa, että eri lajiryhmien kartoitusten kattavuus vaihtelee. Yhteysviranomainen katsoo, että kartoituksia ei ole kohdennettu vaikutusalueen määrittelyn perusteella, vaan kartoituksia on kohdennettu lähinnä tuulivoimaloiden alueelle. Kartoitukset eivät pääosin kata hankkeen koko vaikutusaluetta. Vaikutusalueen

20.3.2025

määrittelyssä tulee huomioida lajien ekologiset ominaisuudet ja tuulivoimaloiden vaikutusalueen lisäksi mm. rakennettavan tiestön, nostoalueiden, rakentamisen ja toiminnan aikaisten häiriövaikutusten sekä sähkönsiirron vaikutusalue. Hankkeesta vastaavan tulee varmistaa, että kaikki luontoselvitykset ovat riittäviä suhteessa koko hankkeen vaikutusalueeseen. YVA-ohjelmassa ei ole esitetty riittäviä tietoja, jotta yhteysviranomainen voisi ottaa kantaa selvitysten tarkkuuteen.

Yhteysviranomainen katsoo, että mikäli voimalapaikat, maakaapeleiden ja huoltoteiden reitit, voimajohdon reitti tai pylväiden paikat muuttuvat hankkeen edetessä siten, etteivät inventoinnit ole ulottuneet uusille sijoituspaikoille, tulee selvityksiä täydentää uusilta sijoituspaikoilta ja niiden vaikutusalueilta.

Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota aluetta tai lajiryhmää koskevan yleisen tekstin suureen osuuteen erillisraporteissa. Selvityksen tekijän tulisi kyetä tulkitsemaan tulosten merkitystä hankkeen kannalta, epävarmuustekijät huomioon ottaen.

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulisi pystyä pelkän mahdollisten lieventämiskeinojen esittelyn sijaan esittämään riittävän konkreettisia lieventämiskeinoja sekä arvioimaan niillä saatava vaikutus. Yhteysviranomainen katsoo, että toiminnan luontovaikutusten seuranta kannattaa kohdentaa vaikutusten merkittävyyden perusteella, kuten YVA-ohjelmassa on todettu. Seurantaohjelma tulee laatia osana YVA-selostusta ja esittää lisäksi kaavaselostuksen liitteenä.

Linnusto

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeen linnustovaikutuksia aiotaan arvioida asiantuntija-arviona. Yhteysviranomainen katsoo, että asiantuntija-arvio tulee perustella niin, että päättelyketju avautuu myös ulkopuoliselle lukijalle. Tutkimustietoon viitattaessa on esitettävä kirjallisuusviitteet. Yhteysviranomainen pitää hyvänä sitä, että arvioinnissa aiotaan hyödyntää muiden lähialueiden tuulivoimahankkeiden linnustoselvityksiä.

Yhteysviranomainen toteaa, että pesimälinnustoselvityksen tarkempia menetelmiä ei esitetä YVA-ohjelmassa. YVA-ohjelman mukaan niitä ei ollut käytettävissä. Selvitys on kuitenkin tehty jo huhti-kesäkuun 2024 aikana. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa on esitettävä, miten pesimälinnustoselvitys on tehty.

Yhteysviranomainen toteaa, että kanalinthuselvityksen kartoitusreittiä ei ole esitetty YVA-ohjelmassa, joten se tulee esittää YVA-selostuksessa. Kanalinthuselvityksessä on löydetty tuulivoimala-alueelta metson ja teeren soidinalueita. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen suunnittelussa tulee huomioida, että tuulivoimaloiden, muun rakentamisen ja maankäyttömuutosten etäisyys kanalinthusoidinkeskuksiin tulee olla riittävä ja perustua parhaaseen käytettävissä olevaan tieteelliseen tietoon. Koska

20.3.2025

alueelta on tehty paljon metsohavaintoja, on todennäköistä, että alueella on merkitystä suuren uhanalaisen petolinnun saalistusalueena.

Luonnonvarakeskus toteaa lausunnossaan, että hankealueella tai sen välittömässä läheisyydessä sijaitsevat metsojen ja teerien soidinpaikat tulee huomioida hankesuunnittelussa yhteysviranomaisen ohjeistuksen mukaisesti. Myös metsojen hakomispuukeskittymät on huomioitava tärkeinä ruokailualueina. Metsojen hakeutuminen hankealueelle talvella hakomaan aiheuttaa niille välittömän törmäysriskin tuulivoimaloihin. Kanalinnut saattavat törmäillä myös tuulivoimaloiden runkoihin. Valkoisen runkovärin korvaaminen voimalan alaosassa esim. keltaisella tulisi harkita. Yhteysviranomaisen katsoo, että Luonnonvarakeskuksen lausunto tulee ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että kevätmuutonseuranta on tehty yhdestä pisteestä tuulivoimala-alueen osan itäreunalta. Seurantapisteeseen on näkynyt vain pieni osa koko hankkeen vaikutusalueesta. Muutonseurannan havainnointipäivistä kahtena (19.4. ja 25.5.) sää on ollut muuton kannalta epäsuotuisa (viileä, vastatuuli), mikä näkyykin havainnointipäivittäin eritellyissä tuloksissa. Tuulivoimavaikutusten kannalta keskeiset suurikokoisten lintulajien (hanhet, joutsenet, kurjet ja kuikat) kiivain muutto ajoittuu toukokuun puolivälin paikkeille. Yhteysviranomaisen katsoo, että kyseisenä ajankohtana ei ole tehty päivittäistä muutonseuranta, joten huomattava osa suurikokoisten lintulajien muutosta on saattanut jäädä huomaamatta. Yhteysviranomaisen toteaa, että lintujen muuttoreitit eivät pääty tai rajoitu siihen mihin selvitys valtakunnallisesti tärkeistä kevät- ja syysmuuttoreiteistä päättyy. Yhteysviranomaisen kiinnittää esimerkiksi huomiota arktisten hanhien muuttunutta muuttoreittiä koskevaan viimeaikaiseen tutkimukseen (Madsen et al., 2023, Current Biology 33, 1–9), jonka mukaan hanhien muutto Novaja Zemljalle saattaa tapahtua hankealueen yli. Yhteysviranomaisen katsoo, että tehty kevätmuutonseuranta on riittämätön sekä maantieteellisen että ajallisen kattavuuden osalta ja sitä on täydennettävä, jotta vaikutusalueen muuttolinnustosta saadaan tieto ja vaikutukset pystytään arvioimaan.

Yhteysviranomaisen toteaa, että päiväpetolintutarkkailun raportti ei ollut YVA-ohjelman liitteenä eikä tarkkailun menetelmiä ole kuvattu YVA-ohjelmassa riittävällä tarkkuudella. Yhteysviranomaisen katsoo, että päiväpetolintujen tarkkailupisteet tarkkailuajankohdineen ja näkemäsektoreineen tulee esittää YVA-selostuksessa kartalla. Suuren uhanalaisen petolinnun ja muu päiväpetolintutarkkailu tulee eritellä toisistaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-selostuksen perusteella jää epäselväksi aiotaanko suurten petolintulajien lentotarkkailua vielä tehdä erikseen ja millä menetelmillä. YVA-ohjelmassa kerrotun perusteella tehtyjen selvitysten riittävyyttä on mahdoton arvioida ja lisäselvitykset saattavat olla tarpeen. Yhteysviranomaisen katsoo, että suureen uhanalaiseen petolintuun kohdistuu todennäköisesti merkittäviä ympäristövaikutuksia ja vaikutukset on arvioitava ja esitettävä YVA-selostuksessa.

20.3.2025

Vaikutusten arviointi on tehtävä ”Esimerkkiraportti Nimettömänkankaan tuulivoimahankkeesta” mukaan. Metsähallitus on parhaillaan päivittämässä julkaisua. Arvioinnin kulku on avattava YVA-selostuksessa ja siinä on esitettävä mm. lähtöparametrit, laskelmien välivaiheet, voimalapaikkakohtaiset törmäysriskit sekä vaikutukset elinympäristöön. Yhteysviranomaisen pitää hyvänä YVA-ohjelmassa todettua, jonka mukaan menetelmää on mahdollista hyödyntää päiväpetolintuihin laajemminkin.

YVA-ohjelman mukaan pölyjen inventointikierroksia on syytä olla ainakin kolme. Yhteysviranomaisen toteaa, että pölykuuntelua on tehty neljänä yönä, mutta erillisraportista puuttuu tieto siitä, millä alueilla kuuntelua on tehty minäkin yönä. Yhteysviranomaisen katsoo, että ilman tätä tietoa ei voi varmistua siitä, että alueella on todella tehty useampia kuuntelukierroksia eli kuunneltu pölyjä samoilla paikoilla useina öinä. Yhteysviranomaisen katsoo, että menetelmäkuvausta ja karttaa tulee täydentää YVA-selostukseen.

Luontodirektiivin liitteen IV lajit, riistalajit ja muu eläimistö

Yhteysviranomaisen katsoo, että viitasammakkoselvityksen menetelmiä ei ole kuvattu riittävän tarkasti, jotta sen perusteella olisi mahdollista arvioida selvityksen riittävyttä. Selvitys tulee raportoida Niemisen ja Aholan (2017) esittämällä tavalla: kuuntelupisteet, ja kunkin kuuntelupisteiden osalta vähintään seuraavat tiedot: kellonaika, kuuntelun kesto, lämpötila, tuulisuus, muut sääolot. Lisäksi tulee esittää kartoitusreitti.

Yhteysviranomaisen ei yhdy selvityksessä todettuun, jonka mukaan kuuntelupisteiden esittäminen antaisi harhaanjohtavan kuvan selvityksen laadusta ja että kuuntelua olisi mahdollista tehdä jatkuvasti siirtymien aikana. Lisäksi yhteysviranomaisen kiinnittää huomiota siihen, että kuuntelupisteissä soidinääntelyä on kuunneltu useita minuutteja. Aholan ja Niemisen (2017) mukaan kuuntelua pitäisi jokaisella kuuntelupisteellä tehdä ainakin puoli tuntia.

Yhteysviranomaisen toteaa, että lepakkoselvitys on tehty kolmella kartoituskierroksella. Kartoitusraportin perusteella ei saa kuvaa siitä, mille alueille kukin kartoituskerta on sijoittunut vai onko kaikilla kerroilla käyty samat reitit. Menetelmäkuvausta ja kartoitusreittiä esittävää kuvaa on tarkennettava tältä osin. Kartoituksen perusteella ei ole pystytty tekemään johtopäätöksiä lepakoille tärkeistä alueista. Yhteysviranomaisen katsoo, että kartoitusta on syytä täydentää, jotta pystytään arvioimaan, onko alueella lepakoille tärkeitä alueita. Suomen lepakkotieteellisen yhdistyksen (2023) suosituksia kannattaa käyttää selvityksen ja raportoinnin apuna.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmassa ei ole esitetty saukon kartoitusalueita eikä kerrottu, miten kartoitus toteutetaan. Yhteysviranomaisen katsoo, että saukkoa on tarpeen kartoittaa hankkeen vaikutusalueella olevien virtavesien äärellä, ei pelkästään

20.3.2025

Auttikönkään Natura-alueen läheisyydessä. Erityisesti maanrakennustöiden vaikutusalueella ja uomien ylityskohdissa virtavesien ranta-alueet on syytä tarkistaa saukon lisääntymis- ja levähdyspaikkojen varalta. Yhteysviranomaisen toteaa, että koska saukko on luontodirektiivin liitteen IV laji, niiden pesimäpaikkaselvityksen riittävyys ja hankkeen vaikutusten arviointiin tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelman liitteenä olevasta nisäkkäisen lumijälkilaskennan erillisraportista puuttuu tulosten tulkinta. Yhteysviranomaisen katsoo, että menetelmä on kuvattu riittävällä tarkkuudella. Yhteysviranomaisen toteaa, että nykytilaa ja vaikutuksia suurpetoihin ja riistalajeihin aiotaan selvittää lähinnä olemassa olevan tiedon avulla. Yhteysviranomaisen katsoo, että YVA-ohjelmassa esitetyn perusteella ei pysty arvioimaan, onko olemassa olevan tiedon perusteella mahdollista muodostaa kuva vaikutusalueella käytävistä suurpedoista ja riistalajeista sekä arvioida niihin kohdistuvien vaikutusten merkittävyys. Suurpedoilla ja muilla pitkiä matkoja liikkuvilla eläimillä vaikutusten arviointi perustuu pitkälti siihen, että ensin on tunnistettu lajien elämänkierron kannalta tärkeät alueet. Olemassa olevan tiedon lisäksi tietoa voi yrittää hankkia metsästäjille kohdistetuilla kyselyillä tai haastatteluilla.

Yhteysviranomaisen toteaa, että YVA-ohjelmasta esitettyjen lausuntojen ja mielipiteiden perusteella alueella on tärkeä merkitys hirvikannalle. Yhteysviranomaisen katsoo, että annetuissa lausunnoissa ja mielipiteissä esitetyt asiat tulee ottaa huomioon hankkeen vaikutusten arvioinnissa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että kalastoon liittyvää nykytilaa on selvitetty niukasti, mutta Rousamo- ja Elättijoet on mainittu vaelluskalavesinä. Hankkeen vaikutuksia arvioidaan kyseisten jokien taimenkantaan, minkä yhteysviranomaisen katsoo riittäväksi tässä tapauksessa.

Yhteysviranomaisen toteaa, että alueella mahdollisesti eläviä, muita luontodirektiivin liitteen IV eläinlajeja ei ole käsitelty YVA-ohjelmassa. YVA-selostusta varten tulee tarkastella voiko vaikutusalueella elää muita luontodirektiivin liitteen IV lajeja sekä tarvittaessa perustella, miksi erillisselvitykset eivät ole tarpeen.

YVA-selostuksessa on tarkoitus arvioida vaikutukset myös ekologisiin yhteyksiin, mitä yhteysviranomaisen pitää tärkeänä.

Kasvillisuus ja luontotyytit

Yhteysviranomaisen toteaa, että kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitysten menetelmiä ei esitetä YVA-ohjelmassa. YVA-selostuksessa tulee esittää, miten ja mitä huomionarvoisia kasvilajeja on kartoitettu, esittää kasvillisuus ja luontotyyppikartoitusten reitit, ajankohdat ja säätila. YVA-ohjelmassa esitetyn perusteella ei saa kuvaa hankkeen vaikutusalueen kasvillisuudesta ja luontotyypeistä. Kartoitusten riittävyys suhteessa koko vaikutusalueeseen tulee varmistaa.

20.3.2025

Yhteysviranomainen katsoo, että kaiken kaikkiaan alueet, joihin tulee hankkeen yhteydessä kohdistumaan ympäristövaikutuksia (mm. voimalapaikkojen, teiden ja maakaapelointien sekä siirtolinjojen pylväiden rakentamisen kohteet sekä niiden ympäristöt ja vaikutusalueet) tulee kartoittaa maastossa riittävällä laajuudella arvokkaan kasvilajiston ja luontotyyppien osalta. Kasvillisuuskartoitusten kannalta on myös oleellista huomioida, että käynnit ovat lajien kannalta ajallisesti ja alueellisesti kohdennettu asianmukaisesti.

Yhteysviranomainen katsoo, että suunnittelussa uhanalaiseen lajistoon ja luontotyyppeihin kohdistuvia vaikutuksia voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen harkitulla sijoittelulla ja tielinjausten suunnittelulla sekä luontokohteisiin jätettävien riittävien suojaetäisyyksien avulla. Sähkönsiirron osalta arvokkaisiin luontotyyppikohteisiin ja lajistoon kohdistuvia vaikutuksia voidaan vähentää linjaussuunnittelun lisäksi huolellisella pylvässijoittelulla ja rakentamistoimenpiteiden yksityiskohtien suunnittelulla, joka ottaa huomioon arvokkaat luontokohteet.

Luonnonsuojelualueet

Yhteysviranomainen toteaa, että Kakkuselän suojelualue YSA206562 sijaitsee tuulivoimala-alueella. Tuulivoimala-alueen ja sähkönsiirron läheisyydessä sijaitsee myös kaksiosainen Lisä-Rinnepellon luonnonmetsä YSA206643. Yhteysviranomainen edellyttää, että vaikutukset suojelualueisiin tulee arvioida. Vaikutusten arvioinnissa tulee huomioida myös suojelualueiden linnusto, josta tulee hankkia riittävät tiedot.

Maisema ja rakennettu kulttuuriympäristö

Maisemaa ja rakennettua kulttuuriympäristöä koskeva todennäköinen vaikutusalue on arviointiohjelmassa tunnistettu oikeansuuntaisesti. Tarkasteltavaksi valitut etäisyysvyöhykkeet esitetään johdetuiksi ympäristöministeriön maisemavaikutusten arviointia tuulivoimarakentamisessa koskevan ohjeen päivitetystä suosituksesta, jotka ovat sovellettavissa yli 300 metriä kokonaiskorkeudeltaan oleville maatuulivoimaloille (Ympäristöministeriö 2024, s. 42).

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostusta laadittaessa tarkastelua ei kuitenkaan tule rajoittaa nyt kyseessä olevaa hanketta varten johdettujen etäisyysvyöhykkeiden mukaan, vaan tulee identifioida ne maisematilat, joihin voimalat rakenteina tai niiden aiheuttama välke ja valo sekä voimajohdot rakenteina näkyvät. Voimaloiden sijoittuminen maastossa ympäristöään korkeammalle alueelle useista tarkastelusuunnista katsoen voi muodostaa erityisiä näkymäalueita. Olennainen kysymys on se, minne voimalat näkyvät. Yhteysviranomainen pitää tärkeänä, että nyt määrällisellä tavalla ilmaistuun tarkasteluun (s. 108: kuinka kauas, kuinka laajasti) liitetään arviointiselostusta laadittaessa tulkinta siitä, miten vaikutuskohteesta katsoen

20.3.2025

maiseman luonne muuttuu, myös huomioiden maisemaan kohdistuvana vaikutuksena voimaloiden lapojen liikkeen ja siitä aiheutuvan välkkeen.

Visuaalisten vaikutusten arvioinnin lisäksi tulee kiinnittää huomiota maiseman luonteen ja laadun muutoksiin liittyvien vaikutusten arviointiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että lähivaikutusalueelle asutukseen ja virkistyskäyttökohteisiin kohdistuvia vaikutuksia on arvioitava erityisellä huolellisuudella sekä etsittävä vaikutusten lieventämiskeinoja esimerkiksi voimaloiden sijoittelua tarkastelemalla, ja esittää eri vaihtoehdot valokuvasovitteilla.

Arviointiohjelmassa esitetään otsikko 'perinnemaisemat' (s. 82) ja tekstistä ilmenee, että kyseessä on perinnebiotoopeiksi nykyään yleisimmin kutsutut kohteet.

Perinnebiotooppien valtakunnallinen inventointi on toteutettu vuosina 2016–2022, eikä 2019–2022, kuten s. 82 todetaan (Suomen ympäristökeskuksen raportteja 28/2024).

Inventointiin sisältyviä kohteita ei ole hankkeen lähivaikutusalueella, mikä arviointiohjelmassa todetaankin.

Yhteysviranomaisen pitää hyvänä arviointiohjelmassa toteutettua esittämistapaa, jossa näkymäalueanalyysin tuloksia havainnollistetaan karttasovitteilla siten, että yhdistetään näkemäalueet ja maiseman ja kulttuuriympäristön arvokohteet. Yhteysviranomaisen huomauttaa, että kuvasta 29 puuttuu 5 km ja 20 km välisten etäisyyskehien merkinnät ja kuvasta 42 puuttuu keskimmäisen etäisyysvyöhykkeen etäisyysmerkintä.

Vaikutusalueiden hahmottamista helpottaisi lisäksi, jos kuvissa 29 ja 42 käytettäisiin samoja etäisyysvyöhykkeitä, tarvittaessa erivärisinä kuin perusjako 5/10/15/20/... km.

Näin meneteltäessä selvityksen lukijan on helpompi hahmottaa eri kohteiden ja vaikutustyyppien suhdetta toisiinsa.

Maakuntakaavan maisema-arvot mainitsevat kaavamerkinnät ja -määräykset tulee soveltuvilta osin vaikutuksia selvitetäessä huomioida (etenkin V 843 Korouman virkistysalue, jota ei ole luvussa 5.2.2 yksilöity, vaikka se sisältyy maakuntakaavaotteeseen, kuva 22).

Yhteysviranomaisen katsoo, että maisemakuva on selkeästi kuvattu. Maiseman ja rakennetun kulttuuriympäristön ominaispiirteiden tarkastelua varten esitetyt menetelmät ja lähteet ovat pääosin riittävän kattavia. Yhteysviranomaisen katsoo, että ympäristöministeriön julkaisema opas Kulttuuriympäristö vaikutusten arvioinnissa (Suomen Ympäristö 14/2013), joka mainitaan ympäristöministeriön vuonna 2024 julkaistussa päivitettyssä Maisemavaikutusten arviointi tuulivoimarakentamisessa - oppaassakin, on asianmukainen lähde maisema- ja kulttuuriympäristövaikutusten tarkasteluun. Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksessa esityksen pääpaino tulee olla sillä, miten maisema ja kulttuuriympäristövaikutusten arvioinnissa em. ohjeita on hyödynnetty ja miltä osin arviointi perustellusti poikkeaa ohjeissa esitetystä.

20.3.2025

Yhteysviranomainen arvioi, että hankkeesta voi koitua merkittäviä vaikutuksia hankkeen lähivaikutusalueen vapaa-ajan kiinteistöille ja asutusalueille. Visuaalisten vaikutusten osalta Palovaaran-Teerivaaran, Juotasjärven ja Auttin asutusalueiden osalta tulee tarkastella myös yhdistettyä ja peräkkäistä näkyvyyttä keskeisille paikoille ja kulkuväylille.

Yhteysviranomainen arvioi, että Simojärven alueeseen voi kohdistua merkittäviä vaikutuksia esitetyn näkymäalueanalyysin (kuva 42) perusteella. Huolellisen tarkastelun tarvetta korostaa se, että alueelle kohdistuu maakunnallisesti arvokas maisema-alue Simojärven eränkäyntimaisema ja yleiskaavatasoinen kaava, jota on osin hiljattain päivitetty (Simojärven rantaosayleiskaavan päivittäminen ja laajennus, osa A, 2024). Simojärven Näskänselän ja Pajuselän voi arvioida sijoittuvan hankkeen lähivaikutusalueelle. Simojärven alueeseen kohdistuvat vaikutukset tulee selvittää huolellisesti suhteessa maakunnallisesti arvokkaan maisema-alueen arvoihin ja huomioiden yleiskaavoitetun alueen kaavamääräykset. Selvitysten tulee perustua tuulivoimala-alueen suuntaan avautuvien maisematilojen kuvaukseen niin, että maiseman luonne käy ilmi. Simojärven selkien suunnasta kohti tuulivoimala-aluetta avautuvien maisematilojen osalta tulee kuvata ja havainnekuvien esittää, millaisina voimalat ilmenisivät. Yhteysviranomainen katsoo, että ehdotetut kuvauspisteiden sijainnit nro 7 (Simojärvi) ja 8 (Simojärvi 2) eivät varmista riittävää aineistoa visuaalisten vaikutusten arvioinnille.

Simojärven maiseman ja kulttuuriympäristön osalta on myös huomioitava luonnonympäristöä hyödyntävän matkailun edellytykset ja vapaa-ajan toimintojen ja virkistyskäytön edellytykset, joista jälkimmäiset ovat keskinäisessä vuorovaikutussuhteessa ihmisten viihtyvyyteen ja elinoloihin kohdistuviin vaikutuksiin. Tämä ulottuvuus tulee huomioida hankkeen koko vaikutusalueella ja arvioida soveltuvilta osin, miten ympäristön luonne ja sen muutokset heijastuvat edellytyksiin harjoittaa tietyn tyyppistä toimintaa. Yhteysviranomainen huomioi myönteisenä seikkana, että virkistyskäyttölottuvuus on mainittu suhteessa alueen maisematilojen omaleimaisuuteen (s. 73). Näitä tietoja on hyvä avata arviointiselostuksessa. Yhteysviranomainen toteaa, että virkistyskohteita ja -reittejä on vaikutusalueella arviointiohjelman kuvissa 17 ja 18 esitettyä enemmän. Nykytilatietoja virkistyskohteista ja -reiteistä tulee täydentää ja korjata (kuva 18). Etenkin useat kesäretkeilyreitit on esitetty puutteellisesti. Tässä voi hyödyntää Metsähallituksen retkikartta.fi -palvelua.

Arviointiohjelmassa esitetään alustavat havainnekuvien kuvauspaikat.

Yhteysviranomainen toteaa, että kuvauspisteiden esittämistapa kartan ja taulukon avulla on hyvä ja että havainnekuvien toteuttamistapa on asianmukainen. Yleisesti pätee, että havainnekuvia on syytä laatia erityyppisistä kohteista, eri vuodenaikoina ja vuorokaudenaikoina, sekä eri valaistusoloissa. Yhteysviranomainen katsoo, että havainnekuvia tulee esittää myös ajalta, kun voimalat näkyvät parhaiten, eli kasvusto ei

20.3.2025

peitä voimaloiden näkemistä, sekä pimeään ajalta (lentoestevalojen näkyminen). Valinnassa tulee huomioida ainakin lähin asutus, lähivaikutusalueen ja ulomman vaikutusalueen maisemallisesti avoimet alueet ja myös valtakunnallisesti ja maakunnallisesti maiseman tai kulttuuriympäristön kannalta merkittävät kohteet. Samoin tulee havainnekuvien ottopaikkojen valinnassa huomioida virkistyskohteet ja -reitit ja maakuntakaavassa esitetty virkistysalueet (V 843) ja matkailun ja virkistysen kehittämisen kohdealue (mv 8401).

Yhteysviranomainen esittää, että havainnekuvia laaditaan esitettyä laajemmalla otoksella ja huomioiden myös voimajohtoreittien suuntaan avautuvat maisematilat. Voimajohtoon liittyvät maisemavaikutukset ja arvioinnin tärkeys korostuvat Autissa ja Pirttikoskella, missä se sijoittuu kyläalueen keskelle. Yhteysviranomainen haluaa kiinnittää huomiota seuraaviin kohteisiin havainnekuvien laatimista suunniteltaessa:

- Simojärvi: Näskänselkä, Pajuselkä, Vohonselkä ja Soppananselkä (vene, moottorikelkka);
- Paasonjärvi/-vaara: Paasonjärven retkeilypolku, näköalapolku Paasonvaaran laelta Paasonjärvelle Hautakangas, Korvaniemi, Paasonvaara;
- Kivalot: Hyypiökivalon laki Ranua-Vanttauskoski moottorikelkkareitin kohdalla;
- Kaihuanvaara: Kaihuanvaaran retkeilypolku sekä Juhannuskallion näköalapolku ja laavu;
- Korouoma: Piippukallion laavu Simojärvi-Korouoma kesäretkeilyreitin varrella;
- Korouoman retkeilyreitti: rotkolaakson yläpuolisilla alueilla kulkevat reitit esimerkiksi Korojoen pohjoispuolisen reitin lakikohta Kaivoslammen ja Koronkorsun kohdalla, Korouoman Pajupuron autiotuvasta kaakkoon nousevan poikittaisen reitin lakitaso tai vastaavan Korouoman koillispuoliselle lakialueelle nousevan haaran lakitaso (näköalapaikka).

Rovaniemen kaupungin ympäristölautakunta katsoo, että arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota kohtaan, jossa voimajohto ylittää Kemijoen. Lisäksi Koillis-Lapin ympäristöterveyslautakunnan lausunnossa ja mielipiteissä oli esitetty havainnekuvien ottopaikkoja, jotka yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan tulee ottaa huomioon havainnekuvien kuvauspaikkojen valinnassa. Yhteysviranomainen katsoo, että maisemavaikutuksia havainnollistavaa esitystä tulee olla mahdollista tarkastella myös digitaalisena, esimerkiksi pallopanoraamakuvina. Esitykseen tulee olla helppo pääsy.

Maisemavaikutukset tulee tarvittavissa määrin arvioida myös hankkeen kuljetusreiteiltä ja hankealueen tiestön ympäristössä. Voimalaosien kuljettaminen vaatii laajoja kaarresäteitä risteysalueilla, joten vaikutusten arvioinnissa on syytä tarkastella, onko

20.3.2025

hankkeen suunnitelluilla kuljetusreiteillä sellaisia risteysalueita, joista puustoa poistetaan, ja millaisia maisemavaikutuksia puuston poistolla on.

Yhteysviranomainen katsoo, että maisemaan kohdistuviin yhteisvaikutuksiin on arviointiselostuksessa kiinnitettävä erityistä huomiota. Yhteisvaikutuksia tulee havainnollistaa valokuvasovitteilla. Havainnekuvien laatimisessa tulee soveltuville osin huomioida peräkkäinen näkyvyys ja yhdistetty näkyvyys Murtotuulen tuulivoima-alueen kanssa sekä mahdollisuuksien mukaan luvussa 7 Yhteisvaikutukset esitettyjen muiden tuulivoimahankkeiden ja muiden mahdollisesti maisemaan vaikuttavien hankkeiden kanssa. Yhteisvaikutusten mallinuksissa tulee olla selkeästi yksilöitävissä eri hankkeiden voimat, jotta arviointitulokset ja palaute voidaan kohdistaa oikeisiin hankkeisiin ja voimaloihin.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen suunnittelussa on kiinnitettävä myös huomiota keinoihin, joilla haitallisia vaikutuksia valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin sekä maakunnallisesti merkittäviin maisema-alueisiin voidaan ehkäistä tai lieventää.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Yhteysviranomainen toteaa, että valtakunnallisesti merkittäviä arkeologisia kohteita koskeva inventointi on valtioneuvoston 7.11.2024 hyväksymä valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden mukaiseksi inventoinniksi ja tulee voimaan 1.3.2025. Lähimmät VARK-kohteet sijaitsevat hankkeen ulommalla vaikutusalueella noin 12 km ja 15 km päässä tuulivoimala-alueesta.

Arviointiohjelmassa on tunnistettu tunnetut arkeologiset kohteet hankealueella ja sen läheisyydessä. Arkeologisen kulttuuriperinnön osalta yhteysviranomainen korostaa, että kaikki alueet, joille suunnitellaan rakentamista tai maaperän käsittelyä, tulee inventoida (tuulivoimalapaikat, tieverkostot, sisäinen ja ulkoinen sähkönsiirto, sähköasemien paikat, mahdollinen maa-aineksen otto ja maan läjityspaikat sekä väliaikaiset rakenteet, kuten kokoamis-, varastointi-, pysäköinti- ja työmaaparakkialueet). Mikäli voimalapaikat, voimajohto-/maakaapelireitit tai huoltoteiden sijainnit muuttuvat suunnittelun aikana, tulee inventointi tehdä myös niiden alueella. Samoin arvioinnissa on huomioitava hankealueen ulkopuolelle kohdistuvat toimenpiteet, kuten tiestön perusparannukset. Arkeologinen kulttuuriperintö tulee lisäksi huomioida tuulivoimapuiston huolto- ja kunnostustöissä sekä voimaloiden käytöstä poistamisen aikana. Arkeologisia kohteita ei saa jäädä voimajohtojen tai tuulivoimaloiden harusten väliin tai alle.

Lapin maakuntamuseo on katsonut lausunnossaan, että vaikutusten arvioinnin menetelmää ei ole arviointiohjelmassa kuvattu riittävästi. Lapin maakuntamuseo toteaa, että arkeologisen kulttuuriperintöinventoinnin raportin valmistuttua se tulee lähettää alueelliselle vastuumuseolle tarkastettavaksi. Yhteysviranomainen yhtyy Lapin

20.3.2025

maakuntamuseon lausuntoon arkeologisen kulttuuriperinnön osalta ja pyytää ottamaan lausunnon huomioon selvityksissä ja arvioinnissa.

Melu ja välke

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiselostuksessa tulee esittää selkeästi mahdolliset eroavuudet melumallinnuksessa käytettyjen ja hankkeen mukaisten voimalatyyppien osalta: mm. voimaloiden teho, korkeus ja roottorin halkaisija. Lisäksi on kuvattava perustellusti mallin luotettavuutta hankkeen voimalatyypeille sekä arvioitava, miten eroavuudet vaikuttavat lähtömelutasoon ja melun leviämiseen. Tämä on tarpeen erityisesti siinä tapauksessa, jos mallinnusta ei voida laatia hankkeen maksimivoimalatyypille. Mahdolliset poikkeavuudet ja epävarmuustekijät lähtömelutasossa tulee esittää myös pienitajuisen melun leviämistä esitettävien laskelmien osalta.

YVA-ohjelman mukaan melumallinnuksen perusteella määritellään melualueet karttapohjalle, johon on merkitty myös alueelle altistuvat kohteet. Yhteysviranomainen katsoo, että erityisesti loma- ja vakituksessa käytössä oleviin rakennuksiin kohdistuva meluvaikutus tulee esittää lukuarvoina taulukkomuodossa, joissa arvoja verrataan Valtioneuvoston asetuksessa 1107/2015 annettuihin ohjearvoihin, sekä tarvittaessa Valtioneuvoston päätöksessä 993/1992 annettuihin ohjearvoihin (luonnonsuojelualueet). Lisäksi yhteysviranomainen toteaa, että meluvaikutusten osalta arviointiohjelmassa ei ole mainittu sähkönsiirron korkeajännitteisestä ilmajohdosta mahdollisesti aiheutuva koronamelua. Yhteysviranomainen edellyttää, että meluvaikutusten arvioinnissa tarkastellaan mahdollisen koronamelun vaikutus lähimpien asuinrakennusten osalta.

Yhteysviranomainen korostaa, että merkittävyyden arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota myös niihin kohteisiin, joiden osalta ollaan lähellä melun ohjearvoja. Melun ja välkkeen häiritsevyys voidaan kokea hyvin eri tavoin ja se on otettava arvioinnissa huomioon. Paikalliset olosuhteet voivat vaikuttaa siten, että mallinnuksista ei saada täysin oikeita arvioita. Mallinnusten lisäksi tulee ottaa riittävällä tavalla huomioon paikalliset olosuhteet, joissa arviointitulokset esitetyissä mielipiteissä todettujen kokemuksen perusteella poiketa tavanomaisesta.

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimahankkeen aikaiset vaikutukset valo-olosuhteisiin on tunnistettu YVA-ohjelmassa ja arvioinnissa huomioidaan erityisesti tuulivoimaloiden aiheuttama varjovälke. Yhteysviranomainen katsoo, että välkevaikutusten arvioinnin raportoinnissa tulee myös tuoda esille, onko arviointi tehty puusto huomioiden. Lisäksi yhteysviranomainen toteaa, että arvioinnissa tulee käyttää hankealueen lähintä säähavaintoasemaa. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää myös asuin- ja lomarakennuksiin kohdistuvan välkevaikutuksen ajankohta ja kesto, vaikka välkkeen kesto alittaisi ohjearvot.

20.3.2025

Ihmisten elinolot, viihtyvyys ja virkistyskäyttö

Arviointiohjelman mukaan ihmisiin kohdistuvien vaikutusten arvioinnin yhteydessä arvioidaan hankkeen vaikutuksia ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen muun muassa melu-, välke-, terveys-, virkistyskäyttö-, liikenne- ja turvallisuusvaikutusten kautta. Sosiaalisia vaikutuksia aiotaan arvioida tuulivoimala-alueen lähialueella. Lähialueen etäisyyttä hankkeesta ei esitetä YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutuksia tulee arvioida asutuskeskittymissä ja kylissä, mikäli niihin muiden selvitysten perusteella kohdistuu vaikutuksia elinoloihin, viihtyvyyteen ja virkistyskäyttöön. Yhteysviranomainen pitää tärkeänä viihtyvyyden aspektina koettua maisemaa ja edellyttää maisema-arvioinnissa sosiaalisten vaikutusten arviointia.

YVA-ohjelman mukaan lähimmät lomarakennukset sijaitsevat vain alle kilometrin päässä tuulivoimala-alueen rajasta ja vaihtoehdosta riippuen vain noin 1,1–1,6 kilometrin etäisyydellä lähimmistä voimaloista. Yhteysviranomainen pitää etäisyyttä lyhyenä.

Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutuksia ihmisten elinoloihin, terveyteen ja viihtyvyyteen arvioidessa tulee kiinnittää erityistä huomiota tuulivoimala-alueen lähimpiin asuntoihin ja pyrkiä välttämään asutukselle aiheutuvaa haittaa.

YVA-ohjelman mukaan hankealueen lähialueen asukkaille tehdään asukaskysely, joka kohdennetaan erityisesti hankkeen lähialueen vakituisille ja vapaa-ajanasukkaille.

Yhteysviranomainen katsoo, että internetkyselynä toteutettava kysely on hyvä tapa tavoittaa muualla asuviakin loma-asunnon omistajia. Kysely tulee toimittaa paperiversiona asuin- ja lomarakennusten omistajille tarvittavan laajalla alueella. Kysely tulee toimittaa myös Auttin kylän, Auttin asutusalueen, Teerivaaran, Pohjaslahden, Piittisjärven, Juotasjärven ja Juotasniemen alueen asukkaille sekä Simojärven etelärannan ranta-asutuksen asukkaille. Kysely tulisi lähettää myös sähkönsiirtovaihtoehtojen läheisyyden asukkaille. Kyselystä olisi hyvä lisäksi tiedottaa hankkeen vaikutusalueen kuntien käyttämissä ilmoituslehdissä ja mahdollisissa some-kanavissa, jotta se varmasti tavoittaisi myös kauempana vaikutusalueella asuvia ja esimerkiksi mahdollisia muualla asuvia loma-asukkaita.

Hankealueella ja hankkeen vaikutusalueella on monipuolista virkistyskäyttöä eri vuodenaikoina, mikä on tunnistettu YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomainen toteaa, että virkistyskohteita ja -reittejä on vaikutusalueella arviointiohjelman kuvissa 17 ja 18 esitettyä enemmän. Nykytilatietoja virkistyskohteista ja -reiteistä tulee täydentää ja korjata (kuva 18). Etenkin useat kesäretkeilyreitit on esitetty puutteellisesti. Tässä voi hyödyntää Metsähallituksen retkikartta.fi -palvelua. Yleisötilaisuudessa ja annetuissa mielipiteissä tuotiin esille hankkeen virkistyskäytölle tärkeitä kohteita ja mahdollisia haitallisia vaikutuksia ja nostettiin esille tuulivoimala-alueen lisäksi erityisesti Korouoman, Auttikönkään, Simojärven ja Roosamojärven alueiden virkistyskäyttö.

20.3.2025

Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeen vaikutuksia myös lausunnoissa ja mielipiteissä esille nostettujen alueiden virkistyskäyttöön tulee arvioida huolellisesti YVA-selostuksessa.

Arviointiohjelman mukaan hankkeen vaikutuksia riistalajistoon ja metsästykseseen aiotaan arvioida. Arviointiohjelman mukaan hankealueen lähtötietoja alueen metsästyskäytännöistä ja riistakannoista hankitaan mm. alueen riistanhoitoyhdistyksiltä ja metsästysseuroilta seurantaryhmässä ja arviointiohjelmasta annetun palautteen kautta. Tarvittaessa tehdään haastatteluita alueen metsästäjien ja hirvieläinten käyttämistä reiteistä ja alueista. Annetun palautteen perusteella yhteysviranomainen toteaa, että alueella on tärkeä merkitys metsästykselle. Yhteysviranomainen toteaa, että annetuissa mielipiteissä ja lausunnoissa on tuotu esille paljon tietoa alueen riistakannoista ja metsästyksestä. Yhteysviranomainen katsoo, että metsästys tulee ottaa huomioon hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomainen katsoo, että vaikutusten arviointi tulee tehdä yhteistyössä metsästysseurojen kanssa. Yhteysviranomainen katsoo, että keskustelu- tai haastattelutilaisuus metsästysseuroille olisi hyödyllinen nykytilatietojen ja vaikutusten arvioinnin kannalta ja edistäisi hankkeen suunnitteluun osallistumista.

Maa- ja kallioperä

Arvokkaat geologiset muodostumat

Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueen nykytilan kuvauksessa on tunnistettu tuulivoimala-alueella sijaitseva valtakunnallisesti arvokas Kalliokummun uhkurakkakivikko (KIVI-19-028). Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota siihen, että kivikon välittömään läheisyyteen on vaihtoehdossa VE1 sijoitettu voimala nro 6 ja vaihtoehdossa VE2 voimala nro 4. Valtakunnallisesti arvokasta kivikkoa ei siten ole otettu huomioon vaihtoehtotarkastelussa, vaan molemmissa vaihtoehdoissa Kalliokummun kivikon välittömään läheisyyteen on sijoitettu voimalapaikka.

Yhteysviranomainen katsoo, että voimalapaikan suunnittelu valtakunnallisesti arvokkaan ja melko pienialaisen kivikon välittömään läheisyyteen vaatii hankkeen suunnittelussa erityistä huolellisuutta, ja että kivikkoon olisi syytä jättää vähintäänkin laajempi suojaetäisyys. Yhteysviranomainen muistuttaa, että geologisiin arvoihin kohdistuvat vaikutukset ovat usein peruuttamattomia. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostusta varten vaihtoehtotarkastelua olisi siten tarpeen tarkastella kivikon osalta vielä uudelleen.

Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota siihen, että arviointiohjelmassa ei ole esitetty suunnitelmaa rakennettavan tiestön ja maakaapeloinnin sijoittumisen osalta, vaikka myös näiden toimintojen järjestämisestä voi aiheutua vaikutuksia esimerkiksi

20.3.2025

valtakunnallisesti arvokkaaseen kivikkoon. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelmassa esitetty suunnitelma maa- ja kallioperään sekä valtakunnallisesti arvokkaaseen kivikkoon kohdistuvista vaikutuksista on hyvin suppea. yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee lisäksi esittää toimenpiteet, joilla vaikutuksia voidaan lieventää.

Maa-ainesten otto

Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelmassa on tunnistettu hankkeen infrastruktuurin, kuten tieverkoston ja voimaloiden asennuskenttien rakentamiseen liittyvä maa-ainesten tarve, mutta tarvittavista ainesmääristä ei ole esitetty vaihtoehtokohtaista arvioita, jossa olisi myös eritelty, paljonko aineksia tarvitaan esimerkiksi asennuskenttien tai tiestön rakentamiseen. Arviointiohjelman mukaan hankkeessa tarvittavat maa-aineet hankitaan hankealueelta tai sen lähialueelta. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelmassa esitetyt tiedot hankkeessa tarvittavista maa-aineksista on kuvattu suppeasti, eikä arviointiohjelmassa ole kuvattu, miten esimerkiksi hankealueen soveltuvuutta maa-ainesten ottoon on tarkoitus selvittää.

Arviointiohjelman mukaan maa- ja kallioperään kohdistuvat vaikutukset arvioidaan olemassa olevaan aineistoon perustuen asiantuntija-arviona, ja lähtötietoina käytetään julkisia tietolähteitä sekä mahdollisia maastossa tehtyjä havaintoja alueen geologisista ominaispiirteistä. Yhteysviranomainen katsoo, että olemassa olevat aineistot voivat olla arvioinnin lähtökohta, mutta esimerkiksi lähialueen maa-ainesten ottoluvista käytettävissä olevien tietojen perusteella ei voida tehdä johtopäätöksiä ainesten saatavuudesta. Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota myös maa-ainesten ottamisen vaikutusten arviointiin. Yhteysviranomainen katsoo, että mikäli aineksia on tarkoitus ottaa hankealueen sisäpuolelta, tulee arviointiselostusta varten selvittää, onko hankealueelta saatavissa riittävästi ja ominaisuuksiltaan rakentamiseen sopivia maa-aineksia. Alustavat ottopaikat ja ottamisesta aiheutuvat vaikutukset tulee tunnistaa ja esittää arviointiselostuksessa. Yhteysviranomainen korostaa, että on tärkeää arvioida myös varsinaisesta ottamistoiminnasta esimerkiksi luontoympäristöön kohdistuvat vaikutukset.

Mikäli aineksia taas on tarpeen tuoda hankealueen ulkopuolelta, tulisi tässäkin tapauksessa yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan esittää vähintään yleisellä tasolla arvio ainesten saatavuudesta, sillä hankkeen toteuttaminen vaatii huomattavan määrän maa-aineksia. Ainesten saatavuuteen taas vaikuttavat muut hankkeet, joiden rakentamistoimenpiteissä tarvitaan paljon maa-aineksia. Yhteysviranomainen toteaa, että alueella on vireillä useita tuulivoima- ja muita hankkeita, joissa kaikissa tarvitaan merkittäviä määriä maa-aineksia. Yhteysviranomainen katsoo, katsoo, että maa-ainesten tarve tulee ottaa huomioon myös hankkeen yhteisvaikutuksia arvioitaessa.

20.3.2025

Pohjavedet ja vesilain nojalla suojellut vesiluontotyypit

Arviointiohjelman mukaan hankealueella ei sijaitse luokiteltuja pohjavesialueita, eikä pohjavesiin kohdistuvaa riskiä siten lähtökohtaisesti olisi. Vaikutuksia on suunniteltu arvioitavan yleisellä tasolla. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankealueen nykytila on pohjavesien osalta kuvattu varsin suppeasti, ja korostaa, että pohjaveteen kohdistuvia vaikutuksia voi aiheutua myös luokiteltujen pohjavesialueiden ulkopuolella. Vaikutuksia voi kohdistua esimerkiksi vesilain nojalla suojeltuihin lähteisiin. Lisäksi vaikutusten arvioinnissa on syytä ottaa huomioon mahdolliset yksityiset talousvesikaivot. Yhteysviranomaisella on lisäksi tiedossa, että sähkönsiirtovaihtoehdon SVE1 alueella, olemassa olevassa johtokäytävässä, sijaitsee Auttin vesiosuuskunnan vedenottamo. Kyseinen vedenottamo ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Yhteysviranomaisella ei kuitenkaan ole sijainnin lisäksi tarkempia tietoja ottamosta. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee selvittää vedenottajalta ottamon tilanne ja arvioida ottamoon mahdollisesti kohdistuvat vaikutukset sekä esittää mahdolliset vaikutusten lieventämistoimenpiteet.

Arviointiohjelman mukaan tuulivoimala-alueella on tehty kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksiä kesällä 2024 ja sähkönsiirron osalta inventoinnit on tarkoitus tehdä kesällä 2025. Arviointiohjelman mukaan inventoinneissa on tunnistettu vesilain nojalla suojeltuja lähteitä, mutta tulokset esitetään tarkemmin vasta arviointiselostuksessa. Yhteysviranomaisen korostaa maastoinventointien tärkeyttä, sillä olemassa olevat aineistot (esimerkiksi peruskartta) ovat riittämättömiä lähteiden osalta. Lapin alueella on runsaasti luonnontilaisia lähteitä, lähteikköjä, lähdepuroja ja tihkupintoja, joita ei ole merkitty olemassa oleviin aineistoihin. Luonnontilaisia lähteitä tulee tarkastella vesilain (VL 2 luku 11 §) näkökulmasta, sillä metsälaki ei ole riittävä turvaamaan lähteiden luonnontilaa ja esimerkiksi lähteiden vesitaloutta.

Arviointiohjelmassa ei ole esitetty suunnitelmaa siitä, miten esimerkiksi voimaloita yhdistävä tieverkosto ja maakaapelointi tai mahdollinen maa-ainesten ottaminen on alueella tarkoitus toteuttaa. Yhteysviranomaisen katsoo, että vaikutusten arvioinnissa lähtökohtana tulee olla hankkeen rakentamistoimenpiteiden ja esimerkiksi maa-ainesten oton kuivatusvaikutukset ja niiden aiheuttamat vaikutukset lähteiden, lähdepurojen ja tihkupintojen vesitalouteen sekä lajistoon. Yhteysviranominen korostaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee tunnistaa, milloin toimenpiteet ovat luonteeltaan sellaisia, että poikkeamista lähteen vaarantamiskiellosta (VL 2 luku 11 §) on tarpeen hakea. Yhteysviranomaisen toteaa, että tarkemmassa suunnittelussa lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia voidaan parhaiten vähentää voimalapaikkojen suunnitteluun liittyvien ratkaisujen ja lähteisiin jätettävän suojaetäisyyden avulla. Sähkönsiirron osalta lähteisiin kohdistuvia vaikutuksia taas voidaan vähentää huolellisella pylvässijoittelun suunnittelulla. Yhteysviranomaisen katsoo, että maastoinventoinnit tulee suorittaa myös

20.3.2025

kaikkien sähkönsiirtoreittivaihtoehtojen osalta. Inventoinnit tulee toteuttaa, vaikka sähkönsiirto olisi tarkoitus sijoittaa olemassa olevaan johtokäytävään.

Yhteysviranomainen pyytää ottamaan edellä lausutun huomioon arviointiselostusta laadittaessa ja vaikutuksia arvioitaessa. Yhteysviranomainen korostaa lisäksi, että vaikutustenarvioinnissa on tärkeää avata ja perustella, miten arvioon on päädytty, myös siinä tilanteessa, että arvioinnin johtopäätösten mukaan pohjavesiin ei kohdistuisi merkittäviä vaikutuksia.

Vesistövaikutukset

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu hankealueen vesistöt sekä vesienhoidon vesimuodostumat. Yhteysviranomainen korostaa, että arvioinnissa on huomioitava metsätalouden maankuivatuksen vaikutus pintavesien herkkyyteen. YVA-selostuksessa tulee tunnistaa edellyttääkö hankkeen rakentaminen vesiensuojeluratkaisuja.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelmassa on asianmukaisesti kuvattu hankealue pintavesien osalta. Arviointiohjelman mukaan vesiin kohdistuvia vaikutuksia arvioidaan syntyvän rakentamisen aikana tuulivoimaloiden, tiestön ja sähkönsiirtolinjojen rakentamiseen liittyvistä maanmuokkaustöistä, jotka voivat lisätä pintavesiin kohdistuvaa kiintoaineskuormitusta. Alueelle voi aiheutua myös hydrologisia muutoksia ojitusten ja vettä läpäisemättömien pintojen lisääntyessä. Lisäksi työkoneiden polttoaine- ja öljypäästöt sekä vaikutuksia virtavesien kalastoon on tuotu esille. Yhteysviranomainen katsoo, että vesistövaikutuksia voidaan arvioida YVA-ohjelmassa esitetyn mukaisesti.

Yhteysviranomainen toteaa, että tuulivoimala-alueen rakentamisesta voi aiheutua myös pysyviä tai pitkäaikaisia vaikutuksia vesistöihin. Esimerkiksi ojien kautta kulkeutuen ravinnekuormitus voi jatkua huomattavan pitkään. Myös vettä läpäisemättömien alueiden vaikutus on pysyvä. Ympäristövaikutusten arvioinnissa nämä asiat olisi hyvä ottaa huomioon ja tuoda esille, kuinka suuri kokonaispinta-ala alueella muuttuu nykyisestä metsä- tai suoalueesta rakennetuksi alueeksi.

Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimalat ja voimajohto tulisi pyrkiä sijoittamaan siten, että vaikutukset vesistöihin olisivat mahdollisimman vähäiset. Erityisesti pienet virtavedet ovat herkkiä rakentamisesta johtuvalle rantavyöhykkeen ja sen kasvillisuuden muuttumiselle sekä rantavyöhykkeen puuston ja pensaikon poistamiselle.

Yhteysviranomainen katsoo, että vesistöjen läheisyyteen sijoitettavien tuulivoimaloiden ja voimajohdon osalta tulee arvioida, kuinka laajalta alueelta kasvillisuutta joudutaan poistamaan uoman varrelta ja arvioida vaikutus ko. vesistöön.

YVA-ohjelmassa ei ole tuotu esille, miten mahdolliset uudet tiet sijoittuvat tuulivoimala-alueelle ja onko uusia teitä suunnitteilla vesistöjen yli. Yhteysviranomainen katsoo, että

20.3.2025

teiden rakentamista vesistöjen yli tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää. Osana vesistövaikutusten arviointia tulee esittää tien rakentamisen (esim. sillan/rummun asentaminen vesistön ylityskohtaan, sähkönsiirron maakaapelin kaivu/poraus vesistön ali) vaikutukset pintavesille. Lisäksi tieverkon vaikutus pintaveden virtauksiin tulee arvioida.

Poronhoito

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on tunnistettu poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten arvioinnin tarve. YVA-ohjelmassa on kuvattu pääosin asianmukaisesti hankkeen sijoittuminen paliskuntiin sekä poronhoidon nykytilaa paliskuntien hankealueelle ja sen ympäristöön sijoittuvilta osilta. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-selostuksessa on tärkeää esittää, miten paliskunta käyttää kyseistä aluetta eri vaiheissa poronhoitovuotta ja mikä on alueen merkitys poronhoidolle. Yhteysviranomainen katsoo, että nykytilan kuvausta tulee tarkentaa YVA-ohjelmassa esitetyllä tavalla hankkeen selvitysten pohjalta.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeesta aiheutuvat suorat ja välilliset vaikutukset poronhoidolle tulee selvittää sekä arvioida rakentamisen- ja toiminnan aikaiset vaikutukset sekä toiminnan lopettamisen vaikutukset ja mahdolliset pysyvät vaikutukset. Yhteysviranomainen toteaa, että vaikutusten arvioinnissa tulee arvioida vaikutukset porolaitumien määrään, laatuun ja käyttöön, poronhoitotoimintaan ja poronhoidon järjestämiseen. Erityistä huomiota tulee kiinnittää porojen vasomisalueisiin, poronhoidon toiminta-alueisiin ja rakenteisiin, ja arvioida maankäytön muutosta vasomiseen sekä porojen kuljetusreitteihin. Lisäksi poroille aiheutuvia vahinkoja tulee selvittää. Myös hankkeen sosiaaliset ja kulttuuriset vaikutukset alueen poronhoidolle tulee arvioida.

Hankkeen eri toimintojen poroille aiheuttaman häiriövaikutusalueen laajuutta ja merkittävyyttä tulee selvittää. Tässä yhteydessä tulee ottaa huomioon melu-, välke- ja näkymäalueanalyysit. Voimaloiden näkyminen sekä niiden aiheuttaa melu ja välke tulee ottaa arvioinnissa huomioon, samoin kuin rakentamisen, toiminnan ja käytöstä poiston aikainen liikenne. Myös hankkeeseen liittyvän muun rakentamisen, kuten maa-ainesten ottoalueiden sekä alueelle rakennettavan tiestön, sähköaseman ja voimajohdon vaikutukset poronhoitoon ja laitumiin tulee ottaa huomioon. Yhteysviranomainen kiinnittää erityistä huomiota siihen, että myös voimajohdon vaikutukset arvioidaan riittävällä tarkkuudella poronhoidon näkökulmasta. Hankkeen vaatiman maa-ainesten oton vaikutuksissa tulee ottaa huomioon myös poronhoito: mistä hankkeen vaatima maa-aines otetaan ja miten otto vaikuttaa porolaitumiin ja poronhoitoon, esimerkiksi maa-ainesten ottoalueen sijainti ja ottamisen ajankohdan vaikutukset.

Yhteysviranomainen katsoo, että selvityksessä tulee tunnistaa ja arvioida erityisesti yhteisvaikutukset muiden olemassa olevien ja hyväksytyjen hankkeiden kanssa sekä

20.3.2025

voimassa olevien maakuntakaavojen ohjauksen toteutuminen. Mikäli mahdollista, yhteisvaikutuksia olisi hyvä arvioida myös suunnitteluvaiheessa olevien hankkeiden kanssa, koska ne kuitenkin ovat osa seudullista selvitystä. Tuulivoimaloilla saattaa paikallisesti olla vaikutusta poronhoitajien viestintään käyttämien verkkojen kuuluvuuteen. Poronhoitajien käyttämiin viestintäyhteyksiin (radiopuhelimet ja GPS-paikantimet) kohdistuvia vaikutuksia tulee arvioida. Yhteysviranomainen katsoo, että arvioinnissa tulee tarkastella hankkeen vaikutuksia koko Niemelän paliskuntaan hankealueen ja sen ympäristön lisäksi. Yhteysviranomainen toteaa, että hankealueen prosenttiosuus paliskunnan pinta-alasta ei kuvaa alueen merkitystä.

Luonnonvarakeskus nostaa lausunnossaan esille, että YVA-ohjelmassa poronhoitoon kohdistuvan vaikutusarvioinnin menetelmistä ja kriteereistä sekä käytettävien aineistojen analyyseistä on vaikea saada tarkempaa kuvaa, samoin kuin yhteisvaikutusten arviointitavasta sekä sen kriteereistä. Yhteysviranomainen yhtyy näkemykseen ja pyytää tarkentamaan arvioinnissa käytettäviä aineistoja, menetelmiä ja merkittävyyden kriteereitä YVA-selostukseen.

Yhteysviranomainen toteaa, että poronhoitoa koskevan nykytilan selvitykseen ja vaikutusten arviointiin tulee saada ajantasaisia, tarkkoja ja etenkin kokemukseen perustuvia tietoja porojen alueidenkäytöstä ja eri alueiden merkityksestä poronhoidossa. Arvioinnissa tulee hyödyntää paikkatietoanalyysejä, tilastoja ja tieteellistä tutkimustietoa. Mahdollisuuksien mukaan arvioinnissa tulisi käyttää hyödyksi porojen GPS-paikantimien seurantatietoa. Vaikutusten tunnistaminen ja vaikutusten merkittävyyden arviointi tulee tehdä yhteistyössä paliskunnan kanssa TOKAT-aineistoa hyödyntäen.

Yhteysviranomainen suosittelee haastattelemaan paliskuntien edustajia tätä varten.

Yhteysviranomainen korostaa, että yhteistyö paliskunnan kanssa on olennaista hankkeesta aiheutuvien vaikutusten arvioinnissa ja yhteisvaikutusten laadukkaan arvioinnin varmistamisessa.

YVA-ohjelman mukaan Niemelän, Vanttauksen ja Timisjärven paliskuntia on osallistettu ja aiotaan osallistaa YVA-menettelyyn. Paliskunnat ovat jäsenenä mm. hankkeen seurantaryhmässä. YVA-ohjelman mukaan hankkeessa järjestetään kaksi poronhoitolain 53 §:n mukainen neuvottelua, joista seuraava on YVA-selostuksen laatimisen loppuvaiheessa. Yhteysviranomainen korostaa, että neuvotteluita ja tilaisuuksia tulee järjestää oikea-aikaisesti ja riittävästi suunnittelun edetessä. Yhteysviranomainen korostaa, että neuvottelujen tarkoitus ei ole kuulla valmista vaikutusten arviointia, vaan neuvottelut järjestetään, jotta osallisilla on tosiasiallinen mahdollisuus vaikuttaa suunnitteluun ja arviointiin oikea-aikaisesti.

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-selostuksessa tulee esittää vaikutusten arvioinnin lisäksi toimenpiteitä haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja lieventämiseksi.

Porolaitumien ennallistamistoimet on nähty ensimmäisessä poronhoitolain 53 §:n

20.3.2025

mukaisessa neuvottelussa tärkeänä haitallisten vaikutusten lieventämis- ja kompensatiokeinona. Yhteysviranomainen kannustaa ennallistamistoimenpiteiden selvittämiseen, ottaen huomioon maanomistajien kanssa sopimisen. Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeesta vastaavan tulee toteuttaa haittojen lieventämistoimenpiteitä ja sopia paliskunnan kanssa jäljelle jäävien haittojen kompensoimisesta sekä yhteisistä toimintatavoista jo suunnitteluajankäytön aikana. Yhteysviranomainen huomauttaa, että yhteistyöllä ja tiedottamisella turvataan myös poronhoitajien turvallisuus hankkeen eri vaiheissa. YVA-selostuksessa haitallisia vaikutuksia lieventävät toimenpiteet tulee kuvata eri vaiheissa hanketta. Myös vaikutusten seuranta tulee suunnitella YVA-menettelyn aikana. Poronhoidon alueidenkäytöllisten toimintaedellytysten turvaamiseksi jatkuva yhteistyö paliskunnan kanssa on tärkeää hankkeen kaikissa vaiheissa suunnittelusta ennallistamiseen saakka. Hankkeesta vastaavan tulee osallistua seurantajärjestelyiden suunnitteluun, sopimiseen ja toteuttamiseen. Seurantasuunnitelmaa on erityisen tärkeää toteuttaa koko hankkeen elinkaaren ajan. Mikäli hankkeen omistajuuteen tukee muutoksia, tukee seurantatyö yhteistyön ja sovittujen toimenpiteiden jatkuvuutta ja mahdollinen liiketoiminnan ostaja tulee tietoiseksi sovituista toimenpiteistä.

Yhteysviranomainen toteaa, että Niemelän paliskunnan ja Paliskuntain yhdistyksen lausunto sisältää kattavan listauksen selvitettävistä asioista. YVA-selostuksessa tulee ottaa huomioon lausunnoissa esitetyt asiat sekä Timisjärven paliskunnan antama lausunto.

Vaikutukset aineelliseen omaisuuteen

Hankkeen yleisötilaisuudessa ja mielipiteissä ilmaistiin huoli hankkeen vaikutuksista kiinteistöjen arvoon. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee yleispiirteisellä tasolla tunnistaa muutokset vaikutusalueen kiinteistöjen käyttöön ja esittää mikäli hankkeesta aiheutuu merkittäviä taloudellisia vahinkoja.

Ilmastovaikutukset

Yhteysviranomainen katsoo, että ympäristövaikutusten arviointiohjelmassa kuvattu ilmastovaikutusten arviointi on puutteellinen. Arviointiohjelma keskittyy lähinnä kuvaamaan tuulivoimalla tuotetun sähkön positiivisia vaikutuksia ilmastotavoitteisiin nähden, mutta vaikutusten arvioinnin menetelmiä ei ole kuvattu juuri lainkaan. Yhteysviranomainen katsoo, että tuulivoimahankkeen ilmastovaikutusten arviointiprosessi on selkeästi kuvattava sisältäen käytetyt päästölaskentakertoimet ja eroteltava päästöjen muodostuminen hankkeen eri vaiheisiin ja elinkaareen nähden. Päästöt on siis luokiteltava rakentamis-, tuotanto- ja purkuvaiheisiin. Rakentamisen päästöt on jaoteltava vähintään materiaalien, kuljetusten, maa-ainesten oton sekä

20.3.2025

tiestön ja sähkönsiirron rakentamisen päästöihin. Lisäksi maankäyttösektorin osalta on huomioitava ilmastovaikutukset sekä puustonpoistuman että maaperän hiilipäästöjen osalta.

Yhteysviranomainen katsoo, että toiminnanaikaisten vaikutusten arvioinnin osalta eli käytännössä hiilikädenjälkilaskennan osalta on huomioitava varovaisuus, mikä liittyy tuulivoiman positiivisiin ilmastovaikutuksiin. Tuulivoimalla tuotetun sähköön päästöjä on turha vertailla suoraan fossiilisilla polttoaineilla tuotetun sähköön päästöihin, sillä fossiilisten polttoaineiden osuus Suomen sähköntuotannosta on pieni.

Yhteysviranomainen toteaa, että esimerkiksi vuonna 2023 Suomen sähköntuotannon päästökerroin oli enää 38 gCO₂e/kWh. Sähköntuotannon ominaispäästökerroin myös laskee nopeasti ja on Energiategollisuuden oman arvion mukaan enää n. 14 gCO₂e/kWh vuonna 2035. Yhteysviranomainen katsoo, että myös hiilikädenjälkilaskennan osalta on kuvattava tarkasti menetelmät ja oletukset, mitä arvioinnissa käytetään.

Yhteysviranomainen katsoo, että ilmastovaikutusten arvioinnissa on kuvattava myös arviointiin liittyvät epävarmuudet sekä se, miten arviointia on rajattu.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelma on puutteellinen myös ilmastomuutokseen sopeutumisen osalta. Arviointiohjelmassa ei ole kuvattu ilmaston nykytilaa hankealueella tai sitä, miten olosuhteet tulevaisuudessa muuttuvat. Hankkeen elinkaareksi on ilmoitettu 35–50 vuotta, jolloin hankkeen elinkaari voi ulottua jopa 2080-luvulle. Ilmastomuutoksen vaikutukset hankkeeseen on siis myös huomioitava ja mikäli hankkeeseen kohdistuu ilmastomuutoksesta syntyviä riskejä vaikkapa jäätämisen tai maastopalojen myötä, tulee näitä kuvata osana hankkeeseen vaikuttavia ympäristöriskejä.

Viestintäyhteydet, puolustusvoimien toiminta ja tutkat

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankkeella voi olla vaikutuksia viestintäyhteyksiin. Vaikutukset viestintäyhteyksiin arvioidaan mm. YVA-ohjelmasta annettujen lausuntojen, avoimien paikkatietojen ja kirjallisuuden perusteella.

Digita toteaa lausunnossaan, että hankkeen vaikutusalueella ei ole todettu katvealuetta. Digita toteaa, että erityisesti tilanteessa, jossa olemassa olevan TV- ja radiolähetysaseman lähistölle sijoitetaan useita tuulivoimaloita, voi TV-signaalin eteneminen alueella estyä kokonaan. Digitan mukaan tuulivoimaloiden aiheuttamat häiriöt ja niiden vaikutukset ja vaikutusalueet voidaan riittävällä suunnittelulla ennustaa. Digita katsoo, että hankkeesta vastaavan on esitettävä konkreettinen suunnitelma tuulivoimaloiden TV-lähetyksille aiheuttamien häiriöiden estämiseksi ja poistamiseksi sekä otettava vastuu häiriöiden poistamisesta sekä niistä aiheutuvista kustannuksista. Häiriön poistokeinoja toteutettaessa on otettava huomioon myös alueen muut

20.3.2025

mahdolliset tuulivoiman rakentamishankkeet. Digita toteaa, että tuulivoimalat tulee sijoittaa alueelle siten, ettei häiriötä kotitalouksien antenni-TV:n vastaanotolle aiheudu.

Yhteysviranomaisen toteaa, että Telian hankkeen YVA-ohjelmasta antaman lausunnon mukaan, hankkeen vaikutusalueelle ei jatkossa voida rakentaa radiolinkkijärjestelmiä. Toteutuessaan tuulivoimahanke haittaa ja voi jopa estää radiotietä käyttävien viestiyhteyksien rakentamista ja toimintaa. Hanke voi aiheuttaa häiriökaikua ja haitata alueen tutkaan perustuvia sääpalveluita.

Yhteysviranomaisen katsoo, että tuulivoimarakentamista suunniteltaessa tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden vaikutukset radiojärjestelmiin, koska sähköisen viestinnän palvelut ovat riippuvaisia niistä. On tärkeää varmistaa, että TV- ja matkaviestinpalvelut sekä tutkat ja radiolinkit toimivat myös jatkossa riittävän häiriöttömästi. Olemassa olevia TV- ja radiolähetysasemia, -mastoja ja tutkia ei voida siirtää. Siksi eri osapuolten tulisi tehdä yhteistyötä jo tuulivoimaloiden suunnitteluvaiheessa ja pyrkiä valitsemaan tuulivoimaloiden sijainti niin, ettei häiriötä radiojärjestelmille aiheudu tai että ne ovat poistettavissa. Pienilläkin muutoksilla tuulivoimaloiden sijoittelussa voi olla ratkaiseva merkitys alueen radiojärjestelmien toimintaan. Hankkeesta vastaavan tulee olla yhteydessä kaikkiin tiedossa oleviin radiojärjestelmien omistajiin lähialueilla. Riittävänä koordinoitietäisyytenä on pidetty noin 30 kilometriä. Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen mahdolliset vaikutukset viestintäyhteyksien osalta myös viranomaisverkon (VIRVE) toimintaan tulee huomioida.

Yhteysviranomaisen katsoo, että hankkeen vaikutukset viestintäyhteyksiin sekä häiriön poistamisen ja estämisen toimenpiteet tulee esittää arviointiselostuksessa. Myös yhteisvaikutukset erityisesti lähimpien tuulivoimahankkeiden kanssa tulee arvioida. Hankkeesta vastaavan tulee selvittää, onko Murtotuulen tuulivoimapuisto aiheuttanut häiriötä viestintäyhteyksiin ja poissulkea suunnittelulla mahdolliset uudet häiriöalueet. Näin hankkeen toteuttamisen jälkeen on mahdollista tunnistaa mahdollisten häiriöiden aiheuttaja ja mille taholle häiriöiden korjaamisen vastuu kuuluu.

YVA-ohjelman mukaan hanke on saanut Puolustusvoimilta myönteisen lausunnon. Yhteysviranomaisen korostaa, että hankkeella tulee olla Puolustusvoimien hyväksyntä. Tarvittaessa on pyydettävä uutta lausuntoa, mikäli hanke muuttuu tuulivoimaloiden lukumäärältään suuremmaksi tai sijoittelu poikkeaa yli 100 m lausunnossa määritellystä.

Vaikutukset yleiseen turvallisuuteen ja arvio ympäristöriskeistä

Arviointiohjelman mukaan turvallisuuskysymyksistä tarkoitetaan lähinnä vaaraa tilanteista, joissa tuulivoimalasta irtoaisi osa tai tippuisi jäätä talvella. Lisäksi mainitaan tulipaloriski ja kuljetuksiin liittyvät turvallisuusriskit. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan on hyvä, että hankkeen riskejä pyritään tunnistamaan hankkeen suunnittelussa ja vaikutusten arvioinnissa. Yhteysviranomaisen toteaa, että lisäksi voimalan

20.3.2025

rikkoutuminen voi aiheuttaa kemikaalivuodon. Myös rakentamisessa tai maa-ainesten louhinnassa voi tapahtua öljyvuotoja tai onnettomuustilanteita. Arviointiohjelman mukaan menettelyssä arvioidaan turvallisuusvaikutuksia mm. rakentamishojjeiden ja avoimien tietoaineistojen kautta.

Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeessa tulisi lisäksi arvioida voimaloiden etäisyyksiä riskialttiisiin kohteisiin ja sitä toteutuvatko tuulivoimahankkeessa yleisesti esitetyt turvaetäisyydet. Kaikki hankkeeseen liittyvät ympäristö- ja turvallisuusriskit ja mahdolliset häiriötapahtumat tulisi tunnistaa sekä arvioida niiden todennäköisyydet koko hankkeen elinkaaren aikana. YVA-ohjelmassa ei ole tunnistettu tuulivoimaloiden aiheuttamia häiriöitä vaaratiedotteiden saatavuuteen tai ilmastomuutoksen aiheuttamia riskejä. Yhteysviranomainen tuo esille, että ympäristö- ja turvallisuusriskien tunnistamisen ja riskien todennäköisyyden lisäksi tulisi arvioida vaikutusten suuruutta sekä esittää arviointiselostuksessa myös riskien vähentämiskeinot ja korjaavat toimenpiteet.

YVA-ohjelman mukaan hankkeen toiminnan aikana käsitellään voimaloiden huoltojen yhteydessä todennäköisesti koneistojen öljyä. Muita kemikaaleja ei mainita. Tuulivoimaloissa käytettävät kemikaalit on hyvä esittää tarkemmin YVA-selostuksessa ja tunnistaa mahdollisuus niiden kulkeutumiseen ympäristöön poikkeustilanteissa. Yhteysviranomainen katsoo, että kemikaalipäästön, erityisesti öljyn, aiheuttamaa poikkeustilannetta ja sen vaikutuksia ympäristöön tulee tarkastella YVA-selostuksessa. YVA-selostuksessa tulee arvioida hankkeen aiheuttamat vaikutukset yleiseen turvallisuuteen, ympäristöriskeihin sekä mahdolliset onnettomuusriskit. YVA-selostuksessa tulee esittää myös ympäristö- ja turvallisuusriskeihin sekä häiriötapahtumiin varautuminen ja vaikutusten lieventäminen.

Digita katsoo lausunnossaan, että vaikutukset antenni-tv vastaanottoihin tulisi ottaa huomioon myös turvallisuuteen liittyvien vaikutuksien arvioinnissa. Yhteysviranomainen yhtyy näkemykseen.

Yhteisvaikutukset

Arviointiohjelmassa on tunnistettu, että hankkeella voi olla yhteisvaikutuksia muiden hankkeiden kanssa. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan hankkeella on yhteisvaikutuksia erityisesti Murtotuulen tuulivoimapuiston sekä hankealueen lähellä sijaitsevien voimajohtojen kanssa. Mahdolliset hankkeiden yhteisvaikutukset kohdistuvat erityisesti muuttolinnustoon, suureen uhanalaiseen petolintuun, maisemaan ja rakennettuun kulttuuriympäristöön, poronhoitoon, viestintäyhteyksiin sekä ihmisten elinoloihin ja viihtyvyyteen. Yhteysviranomainen suosittelee arvioimaan yhteisvaikutuksia niin laajasti kuin se on mahdollista.

20.3.2025

Vaikutukset toiminnan jälkeen

Suomessa ei ole voimassa erityislainsäädäntöä koskien tuulivoimalan purkamista. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa on tarpeen tuoda esiin purkamisen eri tahojen vastuut voimassa olevan lainsäädännön näkökulmasta (hankkeesta vastaava, maaomistaja, kunta, valtio). Yhteysviranomainen toteaa, että arviointiohjelman kappaleessa 3.6.8. ei ole kuvattu purkamisen vastuita.

YVA-ohjemassa on mainittu, että suurin osa tuulivoimalan rakenteista ja materiaalista voidaan joko kierrättää tai hyödyntää uusiomateriaalina. Tuulivoiman tuotannon jälkeistä käyttöä suunniteltaessa määritellään, voidaanko esimerkiksi kaapeleita ja betoniperustuksia jättää alueelle voimaloiden käytöstä poistamisen jälkeen.

Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiselostuksessa tulee kuvata tarkemmin hankkeessa syntyviä jätteitä. Jätteiden ja kierrätettävien ym. materiaalien määriä koko elinkaaren aikana ei kuvata. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulisi tarkentaa tuulivoimaloiden purkamisesta syntyvien eri jätelajien ja kierrätettävien materiaalien määriä hankkeen kokonaisjäte- ja materiaalimäärän hahmottamiseksi. Yhteysviranomainen toteaa, että hankkeesta syntyvää jätettä voi olla mahdollista käyttää myös energiantuotannossa ja raaka-aineena. Yhteysviranomainen katsoo, että tätäkin tulisi kuvata arviointiselostuksessa.

YVA-ohjelman mukaan tuulivoimaloiden purkamisen jälkeen voimaloiden teräsbetoniperustukset jätetään lähtökohtaisesti paikalleen, purkamisajankohdan ympäristölainsäädäntö huomioon ottaen. Perustukset voidaan tarvittaessa poistaa sen mukaan mitä rakennusluvassa on määrätty. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee arvioida myös vaikutuksia betoniperustusten poistamisesta kokonaan maaperästä. Esimerkiksi poistamisen vuoksi täyttämistä vaativiin kuoppiin tarvittavien maa-ainesten määrää olisi hyvä avata YVA-selostukseen. Betonin jälkikäyttöä ei kuvata YVA-ohjelmassa. Yhteysviranomainen toteaa, että poistettua betonia on mahdollista hyödyntää maanrakentamisessa Valtioneuvoston asetusta 843/2017 (ns. MARA-asetusta) noudattaen. Muussa tapauksessa poistettu betoni tulee toimittaa asianmukaiseen ympäristöluvalliseen jätteiden vastaanottoon.

Hankkeen todennäköisesti merkittävät ympäristövaikutukset

Yhteysviranomainen katsoo, että kaikilta osin hankkeen todennäköisesti merkittäviin ympäristövaikutuksiin ei voida ottaa kantaa YVA-ohjelman perusteella. Yhteysviranomainen katsoo, että arviointiohjelman ja siitä saatujen lausuntojen ja mielipiteiden perusteella hankkeesta todennäköisesti aiheutuu merkittäviä ympäristövaikutuksia ainakin linnustoon ja erityisesti suureen uhanalaiseen petolintuun, maisemaan, asutukseen, virkistyskäyttöön, metsästyksen ja poronhoitoon. Muiden

20.3.2025

vaikutustyyppien osalta yhteysviranomainen ei pysty ottamaan kantaa hankkeen tässä suunnitteluvaiheessa.

Merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttäminen, ehkäiseminen, rajoittaminen tai poistaminen

YVA-selostuksessa tulee käsitellä hankkeen merkittävien haitallisten ympäristövaikutusten välttämistä, ehkäisemistä rajoittamista tai poistamista käsitteleviä toimia. YVA-ohjelman mukaan arviointiselostuksessa esitetään menetelmiä, joilla haitallisia vaikutuksia pyritään minimoimaan sekä estämään mahdollisissa häiriö- ja onnettomuustilanteissa päästöjä ympäristöön. Kyseisiä toimia aiotaan esittää vaikutuskohteittain toteuttamiskelpoisina ja konkreettisina toimina, mitä yhteysviranomainen pitää tarkoituksenmukaisena. Yhteysviranomainen katsoo, että esitettyjen tietojen perusteella lisäksi tulee esittää keinoja haitallisten ympäristövaikutusten välttämiseksi tai estämiseksi ainakin linnustoon, suuren uhanalaiseen petolintuun, maa- ja kallioperään, maisemaan, asutukselle kohdistuvan melun ja poronhoitoon kohdistuvien vaikutusten osalta.

Ekologinen kompensatio on viimesijainen keino, kun luonnon monimuotoisuudelle aiheutuvia haittoja ei voida estää tai lieventää. Sitä voisi siis käyttää vain tapauksissa, joissa ei ole muuta mahdollista ratkaisua. Yhteysviranomainen suosittelee tällaisissa tapauksissa luonnon monimuotoisuudelle aiheutetun haitan hyvittämistä vapaaehtoisella ekologisella kompensatiolla. Vapaaehtoisessa ekologisessa kompensaatiossa luonnonarvoja toiminnassaan heikentävä toimija voi hyvittää toiminnastaan luontotyypille tai eliölajin elinympäristölle aiheutuvan heikennyksen hyvittäville toimenpiteillä tuotetuilla luonnonarvoilla tai suojeluhyvityksellä. Korvaavuus voi olla joko heikennystä vastaavaa tai sen ylittävää. Vapaaehtoinen ekologinen kompensatio on ollut luonnonsuojelulaissa 1.6.2023 alkaen. Lisätietoja vapaaehtoisesta ekologisesta kompensaatista löytyy Ympäristöministeriön verkkosivuilta ja ELY-keskus antaa tarvittaessa neuvontaa liittyen vapaaehtoisen ekologisten kompensatioiden menettelyyn ja hyvittämisen kriteereihin liittyen.

Vaikutusten seuranta

Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-selostuksessa tulee esittää ehdotus seurantajärjestelyistä. Seurantajärjestelyistä tulee esittää myös seurantatietojen raportointimenetelmät ja aikataulut sekä tiedon jakaminen.

Hankkeen vaikutusten seurantaa tulee tarkastella koko hankkeen elinkaaren ajalta. Jotta vaikutuksia voidaan seurata, tulee lähtötilanne tutkia ennen suunniteltujen toimenpiteiden aloittamista sekä vaikutuksia seurattava toimenpiteiden aikana ja niiden

20.3.2025

jälkeen, jotta mahdolliset muutokset voidaan todeta. Muutosten vertaaminen esitettyihin arvioihin antaa tarpeellista lisätietoa.

Yhteysviranomainen katsoo, että hankkeen luontoselvityksissä tehdyt lajihavainnot tulisi viedä Lajitietokeskuksen tietokantaan, jotta hankkeen lajistovaikutuksia voidaan seurata hankkeen eri vaiheissa.

Osallistumisen järjestäminen

Hankkeen suunnitteluun osallistamisen parantamiseksi on perustettu seurantaryhmä, johon on kutsuttu paikallisten yhdistysten ja toimijoiden edustajia sekä viranomaistahoja. Seurantaryhmä kokoontui 18.11.2024. Tilaisuudessa keskusteltiin muun muassa kutsutuista tahoista ja metsästyksen kohdistuvien vaikutusten arvioinnista. Seurantaryhmä kokoontuu seuraavan kerran YVA-selostuksen valmistelun aikana. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelmassa on esitetty seurantaryhmän kokoonpano ja tarkoitus sekä suunniteltu muu osallistaminen ja vuorovaikutus YVA-menettelyn aikana. Yhteysviranomainen pitää hyvänä, että hankkeesta on järjestetty yleisötilaisuus YVA-ohjelman nähtävilläoloaikana, ja että toinen tilaisuus tullaan järjestämään YVA-selostuksen nähtävilläoloaikana. Yhteysviranomaisen näkemyksen mukaan osallistumisen järjestämisen toimintatavat mahdollistavat tiedonvälityksen sekä keskustelun. YVA-selostuksessa tulee esittää selvitys osallistumisesta arviointimenettelyn eri vaiheissa ja niiden liittymisestä hankkeen suunnitteluun.

Raportointi

Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-ohjelma on pääasiassa johdonmukainen ja ymmärrettävä. Yhteysviranomainen kiinnittää huomiota kieleen ja termeihin, joita YVA-ohjelmassa käytetään. Arviointiohjelmassa esimerkiksi käytetään termiä ”hankevastaava”. Yhteysviranomainen toteaa, että YVA-lain mukainen termi on ”hankkeesta vastaava.” Yhteysviranomainen katsoo, että voimajohtovaihtoehtoja esittävässä kartassa (kuva 5) oleva virhe Fingridin 400 kV:n voimajohdon ja Carunan 110 kV:n voimajohdon nimeämisessä tulee korjata (Fingridin voimajohto on länsipuolella).

YVA-ohjelma on hankkeesta vastaavan asiakirja. Arviointiohjelman alussa esitetään kohdassa ”Yhteystiedot” ensimmäisenä Rovaniemen kaupungin tiedot. Yhteysviranomainen katsoo, että YVA-ohjelmassa tulee esittää vain hankkeesta vastaava. Yhteysviranomainen toteaa, että kyseessä ei ole YVA-lain 22 §:n mukainen yhdistetty menettely, jossa vaikutukset arvioidaan YVA-menettelyn sijaan kaavoituksessa.

20.3.2025

Yhteysviranomaisen katsoo, että arviointiselostuksen ymmärrettävyyteen ja selkeyteen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Hankekuvausta tulee selkeyttää ja kuvata arvioidut vaihtoehdot selkeästi.

Arvioinnin keskeiset tulokset ja kunkin vaikutuksen merkittävyys tulee esittää havainnollistaen niin, että ne ovat selkeitä myös muille kuin kyseisen alan asiantuntijoille. Yhteysviranomaisen pitää erityisen tärkeänä YVA-selostuksen yhteenvedon selkeyttä ja havainnollisuutta, jotta kaikilla osallisilla on mahdollisuus tutustua arvioinnin tuloksiin. Yhteysviranomaisen katsoo, että karttojen selkeyteen ja tarkkuuteen tulee kiinnittää YVA-selostuksessa huomiota. YVA-selostuksen tulee täyttää saavutettavuuden vaatimukset.

Arviointiselostuksesta tulee ilmetä, kuinka tämä yhteysviranomaisen lausunto on otettu huomioon arvioinnissa.

Arviointiohjelman laatijoiden ja yhteysviranomaisen pätevyys

YVA-lain 33 §:n mukaisesti hankkeesta vastaavan on varmistettava, että sillä on käytettävissään riittävä asiantuntemus ympäristövaikutusten arviointiohjelman ja -selostuksen laadintaan. YVA-ohjelmassa on esitetty vaikutusten arviointiin osallistuva työryhmä asiantuntijoittain. Yhteysviranomaisen katsoo, että asiantuntijat ovat koulutettuja, kokeneita ja heitä on riittävän monipuolisesti.

Yhteysviranomaisen on käyttänyt lausunnon laatimiseen asiantuntijatiimiä. Siihen ovat osallistuneet kaikki Lapin ELY-keskuksen vastuualueet sekä ympäristö- ja luonnonvarat -vastuualueen kaikki yksiköt. Yhteysviranomaisen katsoo, että sillä on ollut riittävä asiantuntemus yhteysviranomaisen lausunnon antamiseen. Lausunnon ratkaisija on Leena Ruokanen (FM, suunnittelumaantiede) ja lausunnon esittelijä on Marja Anttonen (FM, luonnonmaantiede). Yhteysviranomaisen lausunnon valmisteluun ovat osallistuneet hydrogeologi Anne Lindholm (FM, maantiede, maa- ja kallioperä, pohjavedet), vesitalousasiantuntija Anna Kurkela (MTI, YAMK, vesienhoito), ympäristötarkastaja Anni Olkonieni (insinööri AMK, ympäristöteknologia, melu, välke, ihmisiin kohdistuvat vaikutukset), ilmastoasiantuntija Juuso Puurula (AMK, ympäristösuunnittelija, ilmastovaikutukset), ylitarkastaja Hannu Raasakka (maanmittausinsinööri, YAMK, kaavoitus, valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet), ylitarkastaja Tiina Lovisa Solbär (FT kulttuurimaantiede, maisema, rakennettu kulttuuriympäristö), ympäristövastaava Tarmo Oikarinen (MTI, liikenne), ylitarkastaja Riikka Juutinen (FM ekologia, muu eläimistö, luonnonsuojelu ja Natura, maisema), ylitarkastaja Antti Pöllänen (FM, eläin ekologia, linnusto) biologi Jukka Ylikörkkö (FM, biologia, vedenlaatu) ja porotalousasiantuntija Päivi Kainulainen (FM, maantiede, poronhoito).

20.3.2025

Arviointiohjelmalausunnon toimittaminen ja siitä tiedottaminen

Yhteysviranomaisen toimittaa lausuntonsa hankkeesta vastaavalle. Lausunto toimitetaan tiedoksi asianomaisille viranomaisille ja mielipiteen esittäneille tahoille.

Arviointiohjelmalausunto julkaistaan yhteysviranomaisen verkkosivuilla osoitteessa <https://www.ely-keskus.fi/kuulutukset> ja ympäristöhallinnon verkkosivuilla osoitteessa <https://www.ymparisto.fi/elattivaaran-tuulivoimahanke-YVA>.

Suoritemaksu, sen määräytyminen ja maksua koskeva oikaisumahdollisuus

Suoritemaksu on 13 000 euroa.

Arviointiohjelmasta annettavasta yhteysviranomaisen lausunnosta perittävä maksu on määriteltävä vaativan hankkeen mukaisesti (18–24 henkilötyöpäivää). Maksu määräytyy ELY-keskusten maksuista annetun asetuksen perusteella.

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että lausunnosta perittävän maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia siihen oikaisua ELY-keskuksesta kuuden kuukauden kuluessa tämän lausunnon antamispäivästä (liite).

Sovelletut oikeusohjeet

Laki ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (252/2017)

Valtioneuvoston asetus ympäristövaikutusten arviointimenettelystä (277/2017) 3 §

Valtion maksuperustelaki (150/1992) 6 §

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne-, ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025 2 §.

Asiakirjan hyväksyminen

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Marja Anttonen ja ratkaissut yksikön päällikkö Leena Ruokanen. Merkintä sähköisestä hyväksymisestä on asiakirjan viimeisellä sivulla.

20.3.2025

LAPELY/992/2024

Liitteet Maksua koskeva oikaisuvaatimusosoitus

Tiedoksi Lausunnon antaneet
 Mieliipiteen esittäneet
 Ranuan kunta
 Posion kunta
 Vanttauksen paliskunta

Tämä asiakirja LAPELY/992/2024 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument LAPELY/992/2024 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Ruokanen Leena 20.03.2025 14:41

Esittelijä Anttonen Marja 20.03.2025 14:38